De gasthuisnon. Deel 1

August Snieders

bron
August Snieders, *De gasthuisnon. Deel 1*. J.P. van Dieren en comp., Antwerpen 1855

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001gast01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

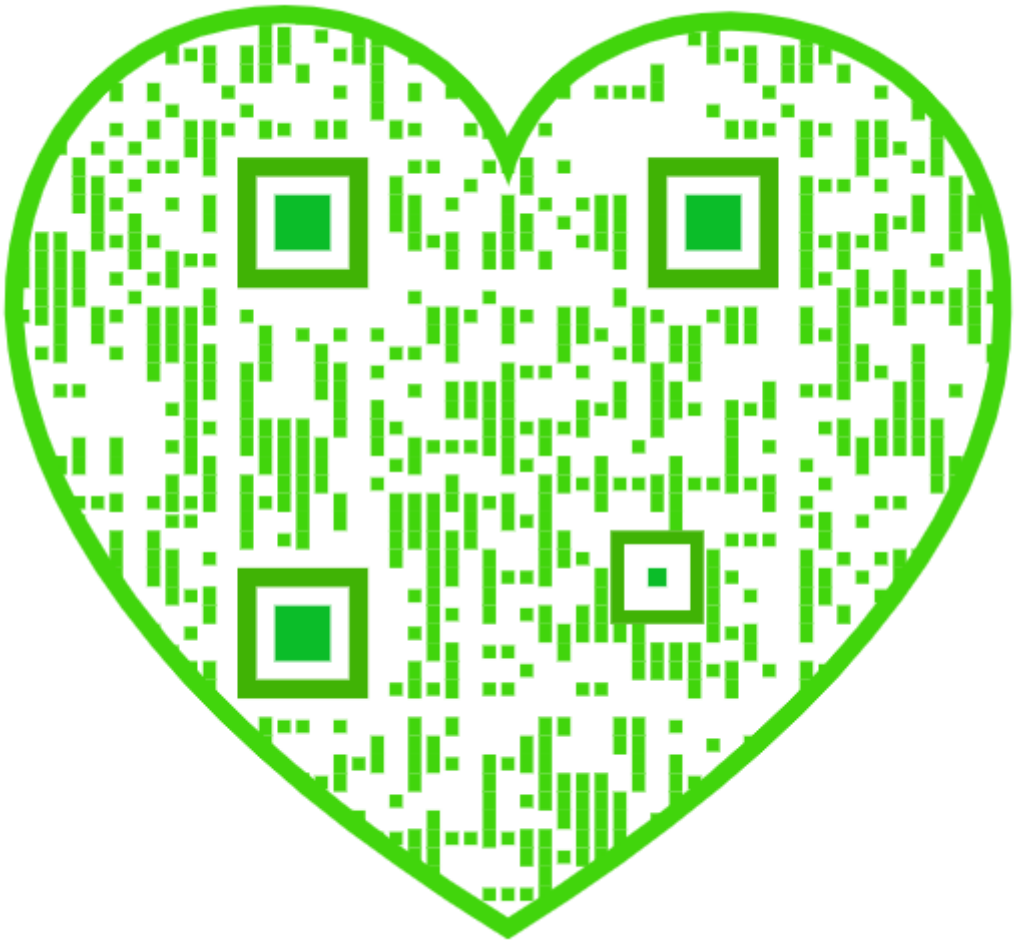

Aen myne Moeder zy dit myn Verhael De Gasthuisnon, Toegewyd.

I.

Wy bevinden ons te Antwerpen, in het hotel van de baronnes van Weeleghom, op den avond dat men er een prachtig feest toebereidt.

Reeds glinsteren de wyde zalen van licht, hetwelk duizendvoudig in de spiegels wordt terug gekaetst, en dat een tooverachtigen

glans verspreidt op de ryke meubels en kunstige versieringen: bloemen, weelderige gewassen, fonteinen, marmeren beelden.

In die zalen moet men inderdaed denken, dat er geene armoede, geen ongeluk op de aerde meer bestaet, en dat eene eeuwige lente ons in hare bloemkransen geslingerd houdt.

Helaes! dat is niet zoo.

Buiten die glinsterende zalen, waer de atmosfeer door de welriekendste geuren veraengenaemd wordt, heerscht eene strenge en nypende koude: buiten is het winter.

De aerde is met een treurig wit sneeuwkleed bedekt; de hemel is scherp blauw en met millioenen starren bezaeid; de wind snydt yzig over de vlakte heen, en stolt byna het bloed in de aderen van den armen man, die daer langs het hotel voortstrompelt; van die ongelukkige moeder, welke, met haer kind aen den boezem gedrukt, op eene aelmoes staet te wachten; van dat bibberende knaepje, hetwelk te vergeefs zyn verkleumd handje heeft uitgereikt, naer u, juffers! warm in uwe pelteryen gehuld.

Laet ons de rollende rytuigen, welke de straten doen daveren om voor het hotel van mevrouw van Weeleghom stil te houden, verlaten en ons naer eene kamer der eerste verdieping van het huis begeven.

Daer vinden wy eene jonge vrouw, droomend voor

het venster staen, het oog voortdurend op het woelige en zoo smartelyk kontrasteerende tooneel gerigt, hetwelk beneden in de straet plaets heeft. Zy schynt te lyden met de armen en ongelukkigen, die de voortsnorrende koetsen smeekend achterna loopen - en echter, ook zy heeft het prachtige, witte balkleed aen; zy ook draegt schitterende juweelen, en heeft bloemen in de blonde hairen gevlochten; zy ook, met een woord, gaet deelnemen aen dat feest, waer zy welligt de schoonste der schoonen zyn zal.

Wie was zy?

Isidora, freule van Herlicum, een edelkind zonder rykdom: en dan is de kleur der adellyke wapens al spoedig verflauwd. Haer eenige schat op aerde was eene engelachtige schoonheid van aengezigt en ledematen, en vooral van hart. Inderdaed, men kon die twintigjarige maegd niet beschouwen, of men moest aen de beeldtenissen der engelen denken, welke ons door de hand eens Meesters in de kunst, zyn afgemaeld. Het oog zou op dat zoete wezen, op die hemelsblauwe oogen, welke van een droomend vocht glinsterden; op dien fynen blos, die zacht gepurperde lippen, op dat goud-blonde hair, eindeloos, met liefde gerust hebben. Het was alsof de Godheid de edelste vormen voor dat tengere kind had uitgedacht, om haer eene perel onder de vrouwen te doen zyn.

Thans, in dat schitterend balgewaed, en toch met dien heeten traen in het oog, is zy nog duizendmael

schooner; want het bewyst ons, dat de pracht haer hart niet versteend, hare tranen niet gedroogd; dat de ruischende muziek de stem der ongelukkigen, die misschien..... honger hebben, niet verstikt heeft.

'O, zegde zy zacht, terwyl zy hare betraende oogen naer den glinsterenden hemel opsloeg; indien ik ryk en vermogend was, hoeveel lyden zou ik sussen, hoeveel wonden zalven, hoeveel tranen wegzoenen. Maer ik bezit niets, o myn God! Ik zelf ben maer eene ongelukkige weeze, die het brood des weldoens eet, en door eene vreemde hand getooid word. Ik heb niets - niets: zelfs niet wat gy, arme menschen! bezit: een vader, eene moeder. Somtyds denk ik, dat de hemel my toch voor iets bestemd heeft op de wereld..... Als ik de arme moeders, de naekte kinderen, de strompelende grysaerds zie, dan is er als eene aendrift in myn hart, om my by die ongelukkigen te voegen, hen te troosten, te helpen; die moeders te beminnen als myne moeder, die kinderen als myne broeders en zusters; die grysaerds als myn vader. Zie, dan had ik ook eene familie - en nog wel eene, die nauw aen God verwant is: de armen zyn toch de meest geliefde kinderen van den hemelschen Vader!

- Freule Isidora! onderbrak eene onrustige vrouwenstem, de liefderyke alleenspraek van de jonge maegd; mevrouw is ontevreden over uw lang vertoeven. De zalen zyn reeds door genoodigden opgevuld.

Isidora schrikte; zy vreesde de berisping van de strenge baronnes, en na nogmaels een vlugtigen blik in den spiegel geworpen te hebben, en den traen te hebben weggewischt, die op hare wangen perelde, verliet zy hare kamer, en verscheen in de feestzael: in dien hemel van weelde, van genot, van schittering. Zy verscheen er met een hart, nog kloppend van ontroering, nog droomend aen het treffende kontrast hetwelk zy gezien had.

In het midden van al dien glans, was Isidora inderdaed betooverend schoon, en geen wonder dan ook, dat het eenvoudige kind onmiddellyk als door eenen zwerm jonkers en aenbidders omgeven was, die haer om het meest den wierookwalm der hoffelykheid toestierden. Dat deed haer het hart wel niet trotsch opzwellen; maer er kwam toch een glimlach van geluk over hare lippen zweven. Die drang van lofbetuiging rond Isidora, spaerde haer tevens, voor het oogenblik, eenige harde woorden van wege de baronnes, welke enkel in het voorbygaen een scherpen blik op haer pleegkind rusten liet: in dien blik was jaloezy gemengd.

De baronnes was eene vrouw van ongeveer vyftig jaren, tamelyk zwaer maer statig van gestalte. De tyd had haer niet gespaerd; de hairlokken zou men, by nauwkeurig onderzoek, hier en daer met zilver doorregen hebben gevonden, en het blanketsel, als wy ons niet vergissen, moest reeds aen hare wangen,

dien schyn van den blos der jeugd terug geven, welke de baronnes zoo diep betreurde. De kunstmatige verjonging, vooral door de schitterende *toilette*, welke mevrouw van Weeleghom zich-zelve wist toe te brengen, zou een scherpen kenner, zelfs by den glans der lichtkroonen, bedrogen hebben: zy was, niettegenstaende hare vyftig jaren, eene schoone vrouw, wier hart vooral nog jong en tot het genoegen gestemd was. De vleijery was voor haer nog altyd een streelend genot, en echter was het minder voor zich-zelve, dat zy eenen blik van jaloezy op Isidora wierp. Het was, omdat zy gehoopt had, op dit avondfeest, de freule van Herlicum, door de schoone gravin van Hoogensteen te doen verdonkeren - door de vrouw, welke zy, in de oogen van haren zoon, als de perel der vrouwen wilde doen doorgaen.

Het was te vergeefs! Isidora was en bleef, in hare eenvoudigheid, de schoonste der schoonen.

Het feest was weldra in vollen gang.

De muziek weêrklonk in de zalen, en wie toch gevoelt zich de ziel niet opgeruimd, by het hooren van die betooverende walsen van Strauss, welker toonen als sylphen door de feestzalen dartelen!

Ook Isidora werd in dien stroom medegesleept, en zy scheen, in dat genot, te vergeten wat straks haer zoo innig bedroefde; zy scheen de baronnes en haren verwytenden oogslag niet meer te gedenken.

Menigeen bleef, by het zien van de lieve weeze,

stilstaen om haer te bewonderen; menigeen wenschte in zyn hart haer de zyne te mogen noemen, en trotsch te zyn op de bewondering, welke zy alom deed ontstaen; maer weinigen waren er, die niet tevens *berekenden.* Zy had, wel is waer, een adellyken naem, maer geene adellyke fortuin, en wat geeft de schoonheid, aen de geldhuwelyken onzer eeuw, als het goud haer den aentrekkelyksten luister niet byzet?

O, ware Isidora met rykdommen overladen geweest, men zou zich voor haer, gelyk voor eene vorstinne, gebogen hebben, en de eer van hare hand te mogen aenraken, ware gewis door duizenden benyd geworden.

Had Isidora inderdaed, op dit oogenblik, genot van die algemeene bewondering; streelde het hare vrouwelyke ydelheid de meest gevierde vrouw van het feest te zyn? Neen, zy dacht er niet aen. Zy luisterde verstrooid naer de vleitael der *dandys;* zy beantwoordde geen enkelen dier blikken, welke vleijend op haer bleven rusten; zy scheen, na den dans, een wezen te zoeken, dat het voorregt had haer hart bezig te houden. Het was een jongeling van ongeveer twintig jaren, met een open gelaet, met blank voorhoofd, blauwige oogen, zwart golvende lokken, en wiens wangen, door de beweging van den wals, met een zacht purper overgoten werden.

Het was Paul, heer van Weeleghom, de zoon der baronnes, de pleegbroeder van Isidora.

De jongeling echter, schoon hy voorby zyne pleegzuster trad, scheen haer niet op te merken; hy was blind voor haren blik, doof voor het fluisteren van zynen naem, in het voorbygaen uitgesproken; maer ook even doof, even blind was hy voor de gravin Felicita, welke hem niettemin even sterk met hare blikken vervolgde.

Paul was de lieveling zyner moeder; op hem rustte de adellyke trots dier vrouw. Schoon van aengezigt en gestalte, begaefd met hoedanigheden welke hem, in de hooge wereld, van andere jonge lieden deden onderscheiden, had de baronnes niet geaerzeld hem vroegtydig de *beau monde* in te leiden, met de *berekening*, dat hy er betrekkingen zou aenknoopen, welke hem tot een hoog aristocratisch geldhuwelyk zouden kunnen brengen.

Van daer dan ook, ten einde meer en meer begoocheling te kunnen verspreiden, dat de baronnes de goudbeurs voor hem openstelde, en hem zelfs aenzette, om zich door schitterende verteringen, door eene ongehoorde mildheid, door eene alles verblindende pracht te onderscheiden.

De roekelooze moeder besefte niet, dat zy den ondergang van haren zoon bewerkte; dat zy hem, met geweld, uit den zuiveren droom der jeugd schudde, om hem vroegtydig in de armen der naekte wezenlykheid te slingeren. Zy berekende niet, dat zy, door hem vollen teugel te laten, zyne ziel ook van vele heilige

en zoete gevoelens vervreemdde - zelfs misschien van de moederliefde.

Echter op dien jongeling rustte de blik der schoone Isidora; voor hem was de bedwongen zucht; voor hem dat vocht, hetwelk haer zuiver oog, als eenen diamant deed glinsteren.....

In de verstrooijing, welke die beschouwing veroorzaekte, had de jonge maegd byna niet bemerkt dat de vrolyke groep, welke haer omringde, eenen nieuw aengekomene met eene hageljagt van gulle, somtyds geestige en min of meer scherpe gezegden, bestormde; doch altyd met die nauwgezette kieschheid, welke dezelve als eene eervolle belangstelling, jegens den persoon tot wien zy gerigt zyn, moeten doen aenzien.

O, het was een groot en belangryk vraegpunt, eene reden te kunnen veronderstellen, waerom de blonde burggraef Adelbert, de lieveling der jonge vrouwen, de bevallige danser, de aengename spreker, de vinder van zoo menig vleijend woord - waerom deze zoo laet op het bal verscheen? Waerom hy deze of gene juffer, reeds zoo dikwyls haren vragenden blik naer den ingang der zael had laten wenden, zonder in denzelve te verschynen? Waerom hy zoo wreed was niet dáér te zyn, toen eene andere, willens of onwillens, haren bloemtuil uit de hand liet glippen? en wie weet, wat al gewigtige vraegpunten meer.

De jonge Adelbert was echter niet van gisteren. Met dien fynen geest, met dat echte *sel attique* het-

welk de fransche salons, in de voorgaende eeuw nog kenmerkte, en waervan men thans eene flauwe kopy tracht te maken; met die welgeplaetste scherts, welke vervrolykt maer niet wondt; welke integendeel doet beminnen of ten minste de aendacht boeit - wist hy den storm van vragen af te weeren, zonder eigenlyk te antwoorden, en als een bekwaem woorden-vechter hierdoor de nieuwsgierigheid meer en meer te prikkelen.

Toen men den burggraef regtstreeks de reden vroeg, waerom hy zoo laet op het bal verscheen, maekte de opgeruimde trek voor eene ligte ontroering plaets, en byna ernstig zegde de jongeling, tot eene blondgelokte juffer:

'Maer, mejuffer, wat my gevraegd wordt is eene droevige geschiedenis.'

Er ruischte een ligte schaterlach.

'Lacht niet, het is zoo! hervatte de aengesprokene; gy zyt allen in feest, den bevalligen glimlach op de lippen, den glans van het genoegen in het lieve oog, en ik zou u den glimlach, die u zoo wel staet, ontnemen; ik zou in uwe oogen tranen doen glinsteren..... o neen!

Niemand echter nam die woorden als gemeend op. Isidora was opgestaen en den spreker genaderd; by haer alleen rees de gedachte op, dat Adelbert waerheid sprak. In haer oog las men de belangstelling voor hetgeen de jongeling verbergen wilde, en had

men de klopping van haer hart kunnen ontleden, men zou er reeds medelyden voor dat nog ongekende geval, voor die nog ongekende persoonen, ontmoet hebben.

Zoo was zy! Hare ziel leed zooveel door de inbeelding van het ongeluk, als anderen door de wezenlykheid zelve lyden. Zy had de eindelooze liefde der Godheid willen bezitten, om het eindelooze ongeluk der menschen-kinderen te kunnen verzachten.

Terwyl Isidora, met een zielvollen blik, den jongeling in het oog staerde, zegde zy byna smeekend:

'En waerom, heer Adelbert, zoudt gy niet aen onze wenschen voldoen?

- Maer freule, ik herhael het.....

- Kom, vertel ons dat; het is zonder twyfel eene afwisselende gebeurtenis, in de geschiedenis van dezen avond?

De *pétillante* glimlach zweefde nog om menigen mond, toen de jongeling eindelyk, de zoo vurig verlangde geschiedenis ging vertellen; maer hy verdween, toen men bemerkte dat de heldere en bespraekte stem des burggraefs dat geestige verloor, hetwelk haer zoo onderscheidde, en zelfs eene ligte ontroering zich van dezelve meester maekte.

'.....Niet waer, zegde Adelbert, zynen blik latende rondgaen; wy gevoelen het lyden der armoede niet, mejuffers; wy genieten, wy zyn gelukkig, en ik zelfs, ik dacht slechts eigenbaetzuchtig aen hetgeen

my in de salons van mevrouw de baronnes wachtte, toen myn rytuig my door de straten der stad voerde.

De eene juffer zag de andere vragend aen, of wel men rigtte een twyfelachtigen blik op den jongen burggraef.

‘Gy zyt verwonderd over dien aenvang?.... Ik heb het u gezegd, de geschiedenis is niet vrolyk, mejuffers. Ik dacht dan, in myn donzen rytuig, aen het geluk van uw byzyn, aen het gezelschap myner vrienden, aen den dans, aen de muziek - toen eensklaps myn rytuig stil stond, en een hartverscheurende kreet my uit dien zoeten droom schokte. Ik zie op, en bemerk, by het schynsel der maen, eene zwarte vrouwengestalte, welke zich, schrik niet, mejuffers! van de leuning der brug, jammerend, in den diepen stroom wierp.....

Een ligte kreet ontsnapte aen den mond van Isidora, en elke jonge vrouw voelde eene siddering over de ledematen; echter, men drong zich digter by den spreker.

‘En toen, heer burggraef? zegde Isidora haestig, bemerkende dat de verhaler een oogenblik stil hield.

- Toen?.... Ik opende snel de portel des rytuigs, om te zien wat er gebeuren zou; doch eer eene gedachte van redding my in het hoofd kwam, rees eene tweede gestalte boven de leuning op. Het was die van een' man, welke moedig de rampzalige vrouw achterna sprong, en krachtig uitriep: ‘Ik zal haer

redden?’ Deze woorden maekten op dat oogenblik, dien menschenvriend in myne oogen zóó groot, dat ik myne fortuin zou gegeven hebben, om zynen dood af te koopen, indien zyn leven van de Godheid ware te koop geweest. Ik volgde, met een kloppend hart, de pooging van dien grootmoedigen man; ik zag hem verdwynen, terugkomen, worstelen tegen den stroom en de ysschotsen, en ik jubelde gelyk een kind, toen ik zag, dat hy de drenkelinge aen den oever bragt.....

- Goddank! onderbrak Isidora.

- Ik snelde naer hem toe, gelyk de overige volksmenigte; ik drong tot by hem, en drukte hem de hand..... Zie, dat was my zoo vereerend, alsof ik den koning de hand mogt drukken..... Ik wilde hem eene belooning geven, hy weigerde; ik vroeg hem zynen naem, hy gaf geen antwoord, en zich aen de bewyzen van achting en loftuiging onttrekkende, drong hy door de menigte, omhelsde de drenkelinge, kuste haer op het bleeke wezen, riep haer de zoetste namen toe - ha! mejuffers, het was de vader, die zyn eigen kind gered had.

- Welk een moed! - Dat is edel! - Dat is schoon! - Dat verdient eene glinsterende belooning! klonk het uit verschillende monden.

- Maer de vrouw? hervatte Isidora.

- Altyd deelnemend, freule! vleide de jonge burggraef. Die vrouw werd in een naburig huis gebragt: het was by een nederig werkman - en zie,

dat deed my nogmaels goed, toen ik daer alles wat die menschen bezaten, ten dienste zag stellen van het ongeluk. Bekent toch, het volk, hoe onbeschaefd ook, is wel groot en edelmoedig!

Een hemelsche glans straelde, by die woorden, uit Isidora's oogen.

'De vrouw, welke zich aen zelfmoord wilde pligtig maken, was nog jong, en dat was een prikkel te meer voor my, om te weten welk ongeluk haer tot die misdaed gedreven had. Ik vernam het weldra..... Mejuffers, zy had met haer kind op den arm - want zy was moeder - aen onze huizen om eene aelmoes gebeden. Te vergeefs! gy waert allen naer het feest; gy kondet uwe liefderyke hand niet tot haer uitsteken, en toch..... zy leed honger, met haer onnoozel wicht. Dan, in de wanhoop, wilde zy haer kind redden, en het ongetwyfeld uwer liefdadigheid aenbevelen, als gy terugkeeren zoudt van het feest. By het openen der poort van een hotel, legde zy bliksemsnel haren dierbaren schat op den dorpel, en nam radeloos de vlugt, denkende, dat ten minste haer kind leven zou. De man, die haer later redde, had die beweging gezien; hy achtervolgde haer en zy, zich pligtig denkende en bevende voor het geregt, vloog zinneloos de leuning der brug op, en stortte zich in den stroom.....

- Arme moeder! sprak Isidora met hartverscheurende stem, en tranen in de oogen. Geeft, vrienden

en vriendinnen! Geeft wat van uw goud voor dat ongelukkig kind, voor die rampzalige moeder!

En het edele jonge meisje stak hare handjes uit, om de gift des weldoens te ontvangen, en zóóveel indruk deed die plotselinge, maer als door God ingegevene beweging, dat de beide handen weldra de goudstukken niet meer konden omvatten, welke er in neêrgelegd werden, en dat de burggraef de edele vracht moest overnemen.

Wat was zy schoon op dat oogenblik; wat was de uitdrukking harer oogen welsprekend; wat moest men haer eindeloos liefhebben, als men haer zag, in het midden der weelde, goud inzamelende voor het ongeluk!....

Alleen de baronnes volgde haer met een scherpen blik, en men zag het wel, zy bedwong moeijelyk de boosaerdigheid, welke in haer hart opwelde.

Isidora trad in de speelzael, waer het geld mild over het groene tapyt geworpen werd. Zy naderde eene tafel, waeraen de jonge baron Paul van Weeleghom zich bevond. Hy was slecht gezind, verloor veel en had ook daerom de geschiedenis, welke van mond tot mond ging, met een onverschillig hart, aengehoord. Toen Isidora zich by hem aenbood, toen zy hem een weinig van dat goud vroeg, het zelfs byna eischte, hetwelk hy zoo ruimschoots aen het spel waegde, wierp hy haer eenen blik van minachting toe, en boosaerdig voegde hy er by:

‘Gy veroorlooft u vryheden, freule, die mevrouw de baronnes niet duldt. Indien gy dan zooveel liefde hebt voor de eerste ellendige de beste, ga dan ook by deze eene schuilplaets zoeken.....’

Er glinsterde één oog van genoegen, op dat oogenblik: dat van Felicita.

‘Paul! riep Isidora, als van den donder getroffen en in tranen losberstende; Paul, dat heb ik van u niet verdiend.....

En als uit den menschlievenden droom geschokt, waerin zy zoo gelukkig was te verkeeren, liet zy eenige der verzamelde goudstukken, welke zy in de hand had, vallen, en de oogen bedekkende, verliet zy de feestzael, zonder dat haer verdwynen door velen opgemerkt werd.

In haer vertrek gekomen, zakte zy moedeloos op eenen zetel neder, en er berstten als twee fonteinen uit hare oogen. Het was echter minder de belemmering in het liefdadige doel, dat haer deed weenen: want dit laetste was bereikt - maer het was, omdat Paul haer dien harden, dien wreeden slag toebragt; het was omdat hy, in die weinige woorden, gevoelen deed, dat hy geene zusterliefde voor haer meer in het hart koesterde, en hare tegenwoordigheid in het huis, voortaen slechts *geduld* werd. Zy had nu twee vyanden: én de zoon, én de moeder.

‘O, Paul, Paul! snikte Isidora; elk ander had my die verpletterende woorden mogen toespreken; maer

gy, gy hadt de arme Isidora dien dolksteek niet in het hart moeten dryven. Moeder! welke ik nooit gekend heb, zie uit de hemelen op uw arm verlaten kind neder. Het heeft niets meer in de wereld: de pracht die het voert, is gebedelde pracht; het brood dat het eet, is gebedeld brood..... Het heeft niemand om lief te hebben: de familie, aen welke zyn vader het toevertrouwde, verstoot het hulpelooze schepsel.....

Dan stond zy op, en trad naer een kruisbeeld, hetwelk aen den muer hing; zy bad om troost, in aendenken van Hem, die een Vader is voor hen die lyden. Beneden dit beeld bemerkte men, by den flauwen schyn des lichts, een miniatuer-portret. Zy nam het, nadat zy gebeden had, in de beide handen en bragt het in vervoering aen de lippen: het was het portret van Paul, toen hy een knaep was, en er tusschen hem en Isidora het zuiverste en reinste broeder- en zustergevoel bestond, hetwelk men droomen kan.

'Paul! sprak zy; gy hebt uwe Isidora niet meer lief, zoo als voorheen; maer zy, zy bemint u altyd, en wat gy haer heden misdeedt is u reeds, uit den grond haers harten, vergeven. Maer uwe woorden waren als de eisch onzer scheiding: welnu, het zy zoo, Paul: ik zal gaen. Waerheen? ik weet het niet..... Vaerwel, Paul! - en zy kuste het portret - vaerwel; neen, broeder, neen! tot wederzien.

Zy bleef met het miniatuer in de hand staen, en

dacht aen het verledene, aen de gansche levensgeschiedenis tusschen hem en haer, zonder dat zy bemerkte, dat de baronnes het vertrek was binnengetreden, en reeds eenige oogenblikken elk harer bewegingen, elk harer zuchten, elk harer afgebroken woorden bespiedde.

‘Paul! murmelde Isidora; ik heb u lief, eindeloos lief.....

- Ik had my dan niet bedrogen! klonk de scherpe stem van de baronnes van Weeleghom.

Isidora liet een bangen gil ontsnappen, en zich omwendende, ontmoette zy den gramstorigen blik van de baronnes.

‘Mevrouw! sprak zy bevend; vergeef my indien ik u iets misdaen heb.

- Ik wil over het gebeurde van dezen avond niet spreken; maer ik duld niet, freule, dat gy denkbeelden koestert op het hart myns zoons. Ik heb sinds lang gezien, welke poogingen gy aenwendt om u behagelyk in zyn oog te maken, en hoe gy u beyvert om meesteresse van zynen naem en zyne fortuin te worden.

- Maer, mevrouw.....

- Ha! freule, ik heb een scherp gezigt; ik heb sinds lang in uw hart gelezen, wat gy daer zoo even onbedachtzaem zegdet. Gy wilt de geliefde, de bruid, de echtgenoote van mynen zoon worden! spotte de baronnes op nydigen toon.

- Ik! zegde het meisje ontroerd; maer ik heb er nooit aen gedacht; ik beloof het u heilig, mevrouw.

Het was waer. Nooit was dat denkbeeld in Isidora's ziel gedrongen. Zy had den jongeling van zyne teêre kindschheid af lief gehad; zy zou zich alle opoffering getroost hebben, om hem gelukkig te zien worden; maer jagt maken op zyne fortuin, op zyn adellyken naem, op hem zelven - neen! daertoe was haer hart te zuiver, te eenvoudig, te kinderlyk.

'O, loochen het niet! hervatte de baronnes, op zegevierenden toon. Uwe veinzery, uwe arglistigheid zal my niet bedriegen; maer koester geene hoop, freule! de hand myns zoons is bestemd voor eene vrouw, adellyker dan gy, en ryk wat gy niet zyt. Vergeet niet, dat gy hier slechts door myn weldoen leeft.

Die woorden waren verpletterend.

'Vader, moeder! kermde Isidora, terwyl zy de fyne handen wanhopig zamenwrong. Hoort gy, hoe men uw kind verwyt, dat men het genade-brood laet eten!.....

Dan zakte zy op de kniën neêr, het hoofd diep naer de borst gebogen, en niet meer luisterend naer de hevige tael der baronnes. Zoo beweegloos zat zy daer nog, toen het feestgedruisch reeds lang in de zalen tot zwygen gebragt en het hotel tot de rust terug gekeerd was. Het flauwe licht, in de kamer der freule, was uitgedoofd; alleen het maenlicht wierp

een zachten glans in dezelve, en bescheen de in een gekrompene gestalte van Isidora. Haer feestgewaed was, onder het wanhopig zamenwringen der handen, verfronseld, zelfs hier en daer verscheurd; de bloemen, welke hare lokken versierden, lagen verstrooid op den grond, en de blonde hairen hingen haer verward om hals en schouder.

Toen zy tot hare zinnen terugkwam, scheen een vast besluit haer te bezielen; zy stond op en wankelde weêr naer het portret van Paul.

'Een laetsten kus, broeder! sprak zy zacht en gelaten. Vaerwel! en geen wederzien. Isidora verlaet uw huis; zy legt de pracht neêr, welke zy van uwe moeder ontving, om de armoede te omhelzen, welke haer vader haer ten erfdeel gelaten heeft; zy betreurt het niet - neen, integendeel. Zy gaet heen om hare familie te zoeken: de arme menschen, de wanhopige moeders, de verlaten kinderen, de hulpelooze zieken..... Ja, ja! God heeft het my, door de stem myner moeder, gezegd '*dat* zyn myne geliefden; *dat* is myn huisgezin.' Vaerwel, Paul! denk soms aen uwe zuster, en wees gelukkig.

In den voormiddag van den volgenden dag, trad Isidora het salon binnen waer de baronnes van Weeleghom zich bevond. Zy scheen hetzelfde meisje niet meer; integendeel, zy scheen eene fiere vrouw te zyn geworden, kalm en vast in het genomen besluit en bezield met overtuiging.

De oogslag der baronnes was onrustig, toen zy hem op de freule rigtte.

‘Mevrouw, sprak deze laetste, op eenen toon die niet vry van ontroering was; ik kom afscheid van u nemen, en u tevens bedanken voor het goede, dat gy aen de arme weeze van Herlicum bewezen hebt.

- Hoe, freule, wat beteekent dat? onderbrak de baronnes, met verwondering.

- Mevrouw, ik verlaet uw huis.

- Wie zegt u zulks te doen?

- Niemand, mevrouw! Ik ga vrywillig heen. Ik laet alle rykdommen achter, die uwe goedheid my schonk; ik draeg niets meê dan de dankbaerheid voor uwe weldaden jegens my, en deze, mevrouw, zal eeuwig zyn.

- En waerheen wilt gy u dan begeven, freule? vroeg de baronnes met belangstelling.

- Daerheen, waer God my dezen nacht meer dan ooit geroepen heeft: naer een klooster.

- Naer een klooster?.... Zyt gy zinneloos?

- Neen, mevrouw! ik weet volkomen wat ik zeg en wat ik doe. Ik ga de zending voortzetten, welke ik dezen nacht in uwe salons begonnen heb; ik ga liefde en geluk zoeken in het weldoen der armen, in het ondersteunen der ongelukkigen.

- Nog eens, gy zyt zinneloos, freule!

- Als liefde tot het ongeluk, liefde tot God zinneloosheid is, was het vaste antwoord; ja, mevrouw!

dan ben ik het. Ik ga, en ik hoop dat gy my de toelating niet weigeren zult, ik ga my aenbieden in het gasthuis.....

- Hoe, gy wilt?....

- Gasthuiszuster worden, mevrouw.

- Iets zoo walgelyk, zoo afschuwelyk!

- Iets zoo schoon, zoo verheven, zoo goddelyk, dat het my sinds lang betooverde. Ach, mevrouw, is het niet schoon zich ten dienste van het ongeluk te stellen; maer het liefst van al den arme te dienen? Weêrstreef my niet in myn besluit, ik smeek er u om. Mevrouw, indien ik u ooit beleedigde, dan deed ik dit zonder het te weten; indien ik u eenen oogenblik smart veroorzaekte, dan was het toe te wyten aen myne jeugd, aen myne weinige ondervinding: vergeef my dat alles - en Isidora zakte op de kniën - vergeef my, alvorens ik dit nieuwe leven intrede.

De baronnes sidderde, en rigtte de weeze bedremmeld op. Zy was beschaemd over hare berispelyke handelwys, jegens het pleegkind van haren echtgenoot; maer het *berekenende* hart dier vrouw was tevens te vreden, dat de hinderpael voor het geluk des jongen barons, zoo afdoenend uit den weg geruimd was. Zy huichelde dan ook slechts, toen zy Isidora van haer voornemen wilde afbrengen, en den traen, dien zy uit het oog wischte, kwam niet voort uit de ziel.

Geruimen tyd scheen de baronnes aen den wensch

van Isidora te willen weêrstaen; eindelyk zegde zy met een diepen zucht:

‘Het is dan vrywillig, dat gy ons verlaet, Isidora? en hare stem beefde.

- Vrywillig, mevrouw.

- Betreurt gy de wereld niet; hare pracht, haren luister?

- Neen, mevrouw.

De baronnes aerzelde nogmaels; slechts na eenige oogenblikken zegde zy:

‘Welnu, ga dan en indien gy haer eenmael mogt betreuren, keer dan in myn huis terug, als in het huis eener moeder.

- O, ik dank u! stamelde de freule en kuste de handen der baronnes. Vaerwel, mevrouw! wees gelukkig; ik zal God voor u bidden, opdat Hy zynen zegen over u uitstorte. Vaerwel!

Hartelyk omhelsde zy de vrouw, in welke zy eene moeder had moeten vinden; niets gedacht zy van het geledene, en zy beminde haer op dit oogenblik, alsof het hare eigene moeder geweest ware, welke uit de dooden tot de levenden was terug gekeerd. Zy ging heen.

‘En zult gy geen afscheid nemen van Paul? vroeg de baronnes op twyfelachtigen toon.

Isidore stond stil. Haer hart klopte sneller dan te voren, en slechts met moeite bedwong zy hare tranen.

‘Ik heb reeds afscheid van hem genomen! sprak

zy diep aengedaen; ten minste, zoo voegde zy er in haer hart by, zoo als ik gewenscht had het te mogen doen!....

Zy dacht aen het portret, dat zy steeds als een heiligdom in hare kamer bewaerd had.

'Mevrouw, ging zy voort; zeg aen Paul dat Isidora hem zusterlyk lief heeft; dat zy gansch haer leven God bidden zal voor zyn geluk.

Kort daerna verliet zy het huis, waer zy vele gelukkige kinderjaren had doorgebragt, en waer haer pleegvader, zelfs nog op zyn sterfbed, gehoopt had haer eens als wezenlyke dochter te zien aenvaerd worden.

Elk der dienstboden had zy, met tranen in de oogen, vaerwel gezegd en elk hunner eene herinnering geschonken. Daerna bezocht zy hare gezellinnen der hooge wereld, en ontmoette daer ook weder den jongen edelman, die, den vorigen avond, zoo levendig de gevoelens van liefdadigheid in de harten der feestgezellen had opgewekt. Zy gaf hem het weinige dat zy bezat, met verzoek het by de opgehaelde som te willen voegen, en de arme moeder steeds te gedenken.

'Ik ga, sprak zy, omringd door een bloeijenden kring van jonge vriendinnen, by welke de tranen uit de oogen biggelden; ik ga my-zelve toewyden aen de dienst der ongelukkigen. Siddert niet om die sombere woorden; beklaegt, beweent my niet: ik gevoel dat God my tot die zending roept.

- Maer gy zyt jong? zegde een der meisjes, terwyl zy Isidora's hand zusterlyk drukte, en haer smeekend oog op de jonge maegd rusten liet.

- 't Is waer! gaf deze ten antwoord; maer des te langer hoop ik my ook aen de dienst van het lydende menschdom te kunnen toewyden.

- Maer gy zyt schoon!.... liet de jonge edelman er vreesachtig opvolgen.

Isidora onderbrak hem door een zachtaerdig gebaer, door eenen glimlach van ongeloovigheid. Die hoffelyke woorden streelden haer de ziel minder dan ooit.

‘Maer gy zyt de bloem, gy zyt de vreugde onzer feesten!.... ging hy voort.

- De vreugde uwer feesten!.... Welnu, gy zult andere vreugde vinden. Gy zyt ryk en dan is gansch het leven immers eenen glimlach van geluk. Ach, benyd aen den arme de weinige vreugde niet, welke ik hem zou kunnen toewyden.

- Maer Isidora, onderbrak eene der vriendinnen; er wachtte u zooveel liefde en geluk in deze wereld.

- Liefde en geluk!.... en de maegd sloeg het oog, waerin tranen blikkerden, ten hemel. Ja, er wacht my liefde en geluk in het verzachten van het lot der armen. Misschien, myne dierbaren, kom ik eens tot u terug; maer het zal zyn, als gy niet meer feesten kunt; als de gasthuiszuster uw stervend hoofd zal komen ondersteunen Vaerwel! gy zyt my allen lief,

alsof gy allen myne broederen en myne zusteren waert.....

Slechts ééne onder al die vrouwen, had een heimelyk genoegen in de ziel, het was Felicita; zy hoopte thans alleen te schitteren, en geene zoo geduchte mededingster meer te zullen ontmoeten, als de freule voor haer geweest was.

Isidora trad denzelfden dag in het gasthuis, en nadat men te Antwerpen, en vooral in de hooge wereld, een of twee dagen over dat plotselinge besluit gesproken had, werd de naem van Isidora als van de lyst der levenden weggevaegd.

Dit was ook het geval in het hotel van de baronnes van Weeleghom en zelfs by haren zoon, die, in zyne onbezonnenheid, de freule van Herlicum voor eene zinnelooze uitkraeide.

II.

Alvorens wy onze geschiedenis vervolgen, moeten wy eenen terugblik werpen op het leven van de familie van Weeleghom, en tevens op dat van de freule van Herlicum. De lezer heeft ongetwyfeld niet gaerne met persoonen te doen, die hy niet volledig kent. Isidora van Herlicum was de laetste afstammelinge van eene oude en adellyke familie; doch die, zoo als wy reeds gezegd hebben, door de fortuin in 't geheel niet mild bedeeld was.

De heer van Herlicum, haer vader, was kapitein geweest onder het groote leger van Napoleon. Toen de overweldiger gevallen en naer

Elba gebannen was, had de heer van Herlicum nog slechts den bloeijenden leeftyd van ruim dertig jaren bereikt; doch het verlangen naer rust, na zoovele moeijelyke togten te hebben meêgemaekt, deed zich by hem op. Hy verliet Frankryk, trad twee jaren nadien in het huwelyk, en toen God zynen gelukkigen echt, met eene dierbare dochter zegende, kreeg de kapitein eene zoodanige liefde voor het huiselyke leven, dat hy de dienst onherroepelyk vaerwel zegde.

Helaes! nauw had hy het geluk gehad moeder en kind, in eene en dezelfde omhelzing te omvatten, of de eerstgezegde stierf, en liet een ontroostbaren echtgenoot, met een hulpeloos wichtje, achter.

Die slag had den edelen van Herlicum diep getroffen; jaren nadien rolden hem nog de tranen over de wangen, als men over dat verlies sprak, en niettegenstaende de liefde, welke hy voor zyn kind had, kon hy die vroegere rust, dat geluk in het stille en huiselyke leven niet meer vinden. Om zich verstrooijing te geven, begon hy de verlatene loopbaen weêr te gedenken; hy verhaelde met geestdrift zyne togten; de gevechten, die hy had bygewoond; de heldendaden, die hy gezien had; hy schilderde, met eene ongewoone warmte, het oogenblik af toen de keizer, te Austerlitz, hem het kruis op de borst vastmaekte - met een woord, zyn hart was den soldatenstand nog niet heel en al afgestorven.

De baron van Weeleghom was, onder het keizerryk,

de wapenbroeder van den heer van Herlicum geweest. Hy diende als kolonel by hetzelfde regement, waer van Herlicum eene kapiteins-plaets bekleedde. Zy hadden vele gevaren, en ook veel roem met elkander gedeeld; de vriendschap had daerenboven hunne zielen vereenigd, en dewyl de baron niet alleen een hoogeren graed had bekleed dan de kapitein; maer ook ouder en ondervindingryker was, kon het niet missen, of hy moest een gewigtigen invloed op den laetstgenoemde uitoefenen.

De baron van Weeleghom was later in de Nederlandsche krygsdienst overgegaen; doch de ontslagen kapitein was nog altyd in het burgerlyke leven. Dezelfde plaets bewoonende, werden echter de uitspannings-uren in elkanders byzyn gesleten, en het was in deze vooral, dat de kapitein bewees na den dood zyner vrouw, hoe dierbaer hem de loopbaen der wapenen altyd geweest was. Hy begon het te betreuren, dat hy tot dan toe slechts den vreemde gediend had, terwyl zyn vriend nu de gelegenheid vond, om zyn eigen land dienstbaer te zyn.

Nederland bereidde destyds eene nieuwe en ontzagwekkende expeditie, die van Palembang, tegen eene oproerige beweging in de Oost-Indische bezittingen. De baron van Weeleghom was geroepen om er deel van te maken, en de wakkere man had dit bevel, met vaderlandschen hoogmoed, aengenomen - al mogten er dan ook huiselyke banden, eene

echtgenoote en een zoon, hem aen den moedergrond kluisteren.

Het kon niet missen, of het hart des kapiteins klopte van verlangen, om zynen vriend te vergezellen. Wat al aenlokkelykheden moest zulke nieuwe togt voor hem niet hebben, in eene hem gansch onbekende landstreek! Daerby, de eer, de roem, de voldoening zynen koning te dienen; misschien het geluk van zyn eenig kind - dat alles lag aen gene zyde der zeeën welligt voor hem open. Dag en nacht bleef den kapitein dat denkbeeld by; het lachte hem dagelyks meer en meer tegen, en het verliet hem slechts aen het bedje, waerin zyn kind lag te sluimeren; of als hy het wicht vrolyk aen zyne voeten zag dartelen, en den heiligen vadernaem hoorde stamelen.

Dat kind moest hy echter in de wereld achterlaten, zonder steun, zonder fortuin, zonder bescherming!

'Neen, vriend! zegde hy eens tot den baron, terwyl het vaderlyke gevoel weêr sterker dan ooit in hem sprak; neen! ik mag dat onnoozel wicht niet verlaten. Ga, vertrek alleen, en myn hart zal u aen gene zyde der zeeën volgen!

- Maer ik heb er aen gedacht! was het antwoord; uw kind wordt in mynen huiskring opgenomen, en het zal er als eigen beschouwd worden. Het zal met mynen zoon, onder de leiding van eene en dezelfde moeder, opgroeijen, en wees er zeker van, het geluk van onzen huiskring zal het geluk van uwe Isidora zyn.

Er vonkelde een glans van tevredenheid in het oog des kapiteins, en kort als hy was in het nemen van een besluit, sloeg hy het aenbod toe. Weinigen tyd nadien werd het afscheid van bloedverwanten en vrienden genomen, en weldra zeilden onze twee vrienden, nieuwe avonturen te gemoet.

De reis was gelukkig. De ontscheping liet niets te wenschen over, en onder den warmen hemel der ryke Oost-Indische bezittingen, scheen de moed van den kapitein van Herlicum, ook tot een nieuw leven opgewakkerd te worden.

Wy zullen de expeditie zelve der Nederlanders niet beschryven: zy is een lauwer te meer geweest aen de oorlogskroon van dat land. Het is hier de plaets niet om zoovele heldendaden, die daer bedreven werden, aen de vergetelheid te onttrekken; doch het ware wenschelyk, voor de eer van den Nederlandschen naem, dat zy verder klonken dan de grenzen.

Wy bepalen ons dus slechts met te zeggen: de stryd was aen de Nederlandsche legers gunstig, en de familie van Weeleghom vleide zich met eene spoedige terugkomst.

Dat voorzeker was ook de wensch wel van de twee vaders.

De mensch wikt en God beschikt! Ongelukkig werd, in eenen der hevigste aenvallen, de heer van Herlicum zwaer gekwetst. Met eene diepe wonde aen het hart, hem door den scherpen pyl van eenen wilde,

toegebragt, zakte hy in de armen van zynen vriend neder, en sprak hem een treffend vaerwel toe, terwyl hy de vaderlandsche vlag op zyne bloedende wonde drukte.

'Vriend, sprak hy, ik sterf onder dezen vreemden hemel; maer gy, ik hoop het vurig, zult den geboortegrond terugzien..... Zorg voor myn kind, dat van nu af het uwe is..... Kus myne Isidora en mynen moedergrond vaerwel.....

De baron van Weeleghom hield zyn stervenden vriend nog aen het hart gekluisterd, toen vyandelyke ruitery den vleugel van het Nederlandsche leger, over welken de kolonel het kommando voerde, aentastte. Zyn pligt riep hem dan ook aen het hoofd zyner dapperen, en tranen gudsten den krygsman over de wangen, toen hy zich verpligt zag zynen strydmakker achter te laten. Nog eens omhelsde hy van Herlicum; een flauw 'vaerwel' rolde dezen van de lippen, en de baron liet hem voor dood achter.

De vleugel, waervan wy spreken, werd overweldigd en ook met groot verlies achteruit gedreven: men moest voor de talryke overmagt bukken. Slechts op geruimen afstand van de plaets, waer de stryd begonnen was, gelukte het den bevelhebber zyne troepen te doen stand nemen, moed te hervatten en eindelyk, door een schitterenden zegeprael, het verlies te vergoeden, dat zy geleden hadden.

Men begrypt het ligtelyk, de kolonel had zynen

wapenbroeder niet vergeten. Zelfs reeds by het licht der maen, in stede van den morgen af te wachten, doolde de edele man op de plaets rond waer hy zynen vriend had verlaten: echter niet met de hoop hem nog levend te vinden; maer met het verlangen van ten minste zyn lyk aen de schending der roofdieren te onttrekken, en het eene eerlyke begraefplaets te bezorgen.

Toen de gloeijende morgenzon, met haren zuiveren gloed, de verwoeste landstreek bescheen, dwaelde hy nog in denzelfden omtrek, zonder een spoor van den gevallene ontdekt te hebben. Hy mogt hem dan zelfs geene begrafenis geven; geene stoffelyke herinnering, voor zich-zelven en voor Isidora, van zynen vriend mede dragen!....

Met een bloedend hart keerde de kommandant naer de zynen terug, en als men hem sprak over den behaelden zegeprael, dan zegde hy met een diepen zucht: ‘Wat is hy duer voor my gekocht geworden!’ Te vergeefs trachtte hy de verzekering te bekomen, dat van Herlicum gesneuveld was, en hy sidderde by de gedachte, dat zyn vriend stervend in de handen van eenen der wilde stammen gevallen was, die hem zeker zoude martelen tot den dood toe. De tyd zal leeren, wat er eigenlyk van den wapenbroeder geworden was.

Met den titel van generael, de borst door ridderorders overdekt, bemind en geëerd door het leger,

hoog geacht door koning en volk, keerde eenigen tyd nadien de baron van Weeleghom naer het vaderland terug. Toen hy de duinen van den dierbaren geboortegrond aen den horizon zag opblauwen, dacht hy aen den gesneuvelden vriend en zyn geluk van het wederzien was er door verbitterd. O, wat had hy veel gegeven, als hy hem aen zyne zyde had mogen zien, en blyde hem den grond aenwyzen, waer een dierbaer wezen hem wachtte; waer hy eene rustplaets en eene verdiende belooning zou verkrygen, voor zynen moed en zyne zelfs-opoffering.

De generael weende als een kind.

Toen hy eindelyk te Vlissingen aen wal stapte, gedacht hy de bede van den armen van Herlicum; in een godsdienstig gevoel zakte hy op de kniën, kuste voor hem den moedergrond en opgestaen, vloog hem een jong meisje in den arm, dat hem vreesachtig toeriep:

'Waer is vader? Waer is vader?'

Het was, helaes! Isidora.

Van Weeleghom drukte beurtelings het kind zyns vriends en het zyne, of zyne dierbare vrouw aen de borst en het was eerst, nadat Isidora hare bange vraeg herhaelde, dat de edelmoedige man haer snikkend het lot van zynen krygsmakker berigtte. Hy had echter de hoop, zegde hy, dat haer vader niet dood was en eerlang zou terugkeeren.

Armoedige troost voor het bedroefde kind!

‘Maer, Isidora, voegde de generael er by; middelerwyl zal ik uw beschermer, uw vader zyn!

Aen die woorden was van Weeleghom getrouw tot aen den dood: een regtgeaerd soldaet, zoo als hy was, breekt zyn woord niet.

Paul en Isidora waren van kindsbeen af te zamen opgegroeid. Zy beschouwden elkander als broeder en zuster, en Isidora gaf ook, zoo lang de generael leefde, aen dezen en zyne vrouw, de zoete namen van ‘vader’ en van ‘moeder.’ De kinderen hadden elkander hartelyk lief, hoewel Isidora reeds vroegtydig vele grillen en luimen van den knaep te verduren had; doch zy verdroeg die met zooveel liefde, met zooveel gelatenheid, dat men als teeder wicht reeds bemerken moest, welke ziel van engelachtige reinheid er in haer besloten was.

Des zomers op het buitenhof, dat in eene der schoonste streken van onze Kempen gelegen was; des winters in de stad - Isidora was altyd de trouwe gezellin van den knaep, en toen deze zich aen de eerste uitspanningen van den jongeling overgaf, was het zyne ‘zuster’ zoo als hy haer noemde, welke hare goed- of afkeuring over die uitspanningen moest doen kennen.

Het was Isidora die, op het terras van het kasteel gezeten, hem de breede linden-laen zag op en neder ryden; zy was het die, met eenen glimlach op de lippen, hem op zyn engelsch rypaerd zag voorby-

draven; zy, die in de handen klapte, al schrikte zy dan eerst ook hevig, wanneer hy den kogel in het ver geplaetste doelwit schoot; zy, die hem met een poppelend hart nastaerde, als hy ter jagt ging - even als zy hem in de salons der hoofdstad näoogde, wanneer hy er zich vroegtydig deed onderscheiden.

Doch, veel zoeter waren hare woorden, veel liefdevoller was haer blik, veel zusterlyker haer handdruk als hy op haer verzoek, den ongelukkige eene milde aelmoes schonk; als hy met haer het huis der arme moeder, der naekte kinderen, der gebroken grysaerds wilde binnentreden, ten einde er hulp en troost in de gewonde harten te storten.

Ouder geworden, bewoog Paul in de stad zich in eenen kring van vrienden, en gaf hy zich des zomers hartstogtelyker aen zyne genoegens over, zonder nog zooveel waerde aen de vleijende zustertael te hechten; hy had andere vermaken gevonden, en van dan af leefde Isidora ook eenzamer.

Uren lang kon zy zitten droomen aen den breeden stroom; op den heuvel, die door den laetsten gloed der zon beschenen werd; by het bloemenveld of in het bosch, in wier reuzentoppen de wind zyn eentoonig lied zong; uren lang zat zy te staren naer den hemel, feestelyk met millioenen diamanten starren bestrooid - en dat beminde zy, omdat er eene liefderyke stem, de stem der Godheid, in dit alles sprak.

Isidora's hart was eene zuivere en onuitputbare

bron van liefde; eene bron, welke in hare enge grenzen niet kon besloten worden en die gevoelt, dat zy hare zegenryke wateren moet uitstorten. Op wien zou zy dat zuivere gevoel, in volle kracht, doen neêrdalen? Zy vond niemand, welke het even krachtig beantwoorden wilde; doch, door het beschouwen der natuer opklimmende tot God, ontmoette zy datgene wat zy op aerde te vergeefs zocht. Dáér vond zy immers hare moeder terug! Alles wat haer dan ook naer de eeuwige bron des levens terugvoerde, werd haer dubbel lief, sedert Paul zich minder dan vroeger om haren zoeten blik, om hare zachtaerdige woorden, om haren glimlach en tranen bekommerde.

Wat haer vader aenging - dezen droomde zy nog altyd in leven. Zy steeg landen en zeeën over, en hare verbeelding dwaelde somtyds uren in die vreemde landstreek rond, om er hem te ontmoeten. Zy klopte aen ryke en arme huizen; zy zocht hem in de kringen der hooge wereld, in de rangen der soldaten, zelfs onder de slaven der plantaedjes, en op de roeibanken van de prauwen des vyands.

Dan ook soms, het hoofd bly en dankbaer opgeheven, droomde zy dien dierbaren vader gelukkig en tevreden. Zy had hem gevonden, en hoewel zy zich zyne trekken slechts flauw herinnerde, had haer hart hem geraden. Het was een grys en eerbiedwaerdig man, zoet van gelaet, wiens glimlach alleen al het hartzeer verligtte, dat zy vroeger geleden had. Zy

wandelde aen zyne zyde, zy zat naest hem neêr, zy sprak met hem..... O droomen, droomen! gy zyt zoet, byna zoo zoet als de wezenlykheid.

In den gemoeds-toestand tusschen Paid en Isidora, waervan wy het laetste spraken, vond de generael van Weeleghom de beide kinderen, en het griefde hem dikwyls diep, dat de zusterhand niet zoo nauw was toegehaeld, dat hy eens op een huwelyk tusschen hen hopen mogt. Zyne poogingen, om dit te doen ontstaen, waren echter vruchteloos: er was een andere invloed die magtiger was dan de zyne, namelyk die der baronnes.

De baronnes was eene vrouw, met eene ontegenzeggelyke hebzucht bezield, en die op verre na voor het arme weeskind de menschlievende gevoelens niet koesterde, welke de generael er voor bezat. Als mevrouw van Weeleghom haren zoon bezag, dan kwam er een trotsche glimlach om haren mond zweven, en zy verborg de hoop niet, dat hy eens eene schitterende fortuin zoude doen: dat zeker kon hy met de freule van Herlicum niet bereiken.

Wel zou de baron, in het overwinnen van die begoocheling, gelukt zyn; doch reeds zwak van gezondheid toen hy in het moederland terugkeerde, werd hy op het ziekbed geworpen, en de dood kwam welhaest met groote stappen nader.

Dag en nacht zat Isidora, met eene heilige opoffering, aen zyne legerstede en zy had voor haren eigen

vader zulke vurige gebeden niet kunnen ten hemel stieren, als zy het deed voor haren pleegvader.

Kort voor dat de zieke de oogen sloot, riep hy zyne echtgenoote en zynen zoon aen zyne sponde, en smeekte hen, met eene stervende stem, het kind zyns vriends nooit te verlaten. Moeder en zoon beloofden het, en onder het dankbare weenen van Isidora, gaf de edele man den geest, vertrouwend op de woorden die hem, in het plegtigste oogenblik zyns levens, waren toegesproken.

Eenigen tyd na het overlyden, scheen de broederband tusschen de twee kinderen weêr wat nauwer toegehaeld te zyn, en Paul vond eenen sprankel van het eerste en heilige gevoel zyner jeugd, jegens Isidora, in zyn hart terug. Maer de tyd verliep; de eerzuchtige plannen van mevrouw de baronnes ontwaekten driftiger dan ooit in hare ziel, en dit des te heviger, omdat haer scherp en ondervindingryk oog, de zusterlyke gevoelens van Isidora opzigtens haren zoon gepeild had, en zy de ontwaking eener eerste liefde duchtte. De verkoeling maekte weldra plaets voor den afkeer, en tusschen dezen en den haet is de afstand maer onbeduidend. De baronnes haette inderdaed het arme weeskind; zy berstte van nyd en afgunst, omdat dit eenvoudige meisje al de wierookwalmen der hoffelykheid tot zich trok.

Men kent het overige, voorgevallen in het hotel der baronnes van Weeleghom.

Laten wy thans het einde van ons eerste hoofdstuk, door eenige byzonderheden, aen het volgende verbinden, hetwelk ons weder breedvoeriger op de gebeurtenissen in de laetste dagen zal terugbrengen.

Isidora's vertrek had by den jongen Paul weinig of geen indruk gemaekt. Wel is waer had hy zyne ‘zuster’ hartelyk lief gehad; doch de vooroordeelen, welke zyne moeder hem tegen haer had ingeblazen, overmeesterden dat goede gevoel; even als het onkruid het vruchtbare koren overlommert en doet verkwynen. Daerenboven, hy was in een tydperk van het leven, dat men pas de jongelingsjaren voor goed leert kennen, en het hart dikwyls met dolle drift naer de vermaken hygt - en dan immers vergeet men zoo ligtelyk.....

De moeder wenschte zich daer zelfs geluk over, en het was eene reden te meer voor haer om te zwygen, als zy haren zoon op den weg der dwaze verteringen zag voorthollen. Adelbert, de burggraef dien wy op het feest der baronnes ontmoet hebben en die voor Paul een opregt vriend had kunnen geweest zyn, waerschuwde de verblinde moeder; doch zyne woorden werden als eene beleediging aenzien.

Toen de baronnes echter eens nauwkeurig de vermagerde trekken, de verflauwde oogen, de ontkleurde wangen van haren lieveling gadesloeg; toen de stem des geneesheers haer eens waerschuwend toeriep, dat haer zoon zich op het pad van een vroegen dood

bevond - toen ontwaekte het moederlyke gevoel, en zy bezwoer haer kind zich in de vermaken niet te zelfmoorden; maer voor zyne moeder te leven.

Op het smeeken zyner moeder, welke hy innig beminde, ontwaekte er inderdaed eene goede stem in het hart des jongelings; Paul beloofde eenen terugkeer tot het ordelyke leven. Hy hield eenigen tyd woord, om daerna weder op het verleidende pad terug te keeren, waer hem de geblankette en met rozen omkranste ondeugd, wenkte.

Arme moeder! wat zult gy nog vele tranen weenen over dat kind, hetwelk gy met liefde en weldaden overladen hebt.

By het aenbreken van de lente werd Paul, gelukkig! door eene ziekte overvallen, en het was toen dat de moeder haren zoon aen de stad en aen zyne verderfelyke gezellen ontscheurde, om hem naer haer afgelegen buitengoed te voeren. Dáér, in de eenzaemheid hoopte zy hem naer hart en ligchaem te genezen, en als hy eenmael zou hersteld zyn, hare schitterende droomen te verwezenlyken, die zy voor zyne toekomst had gevormd.

De lezer weet welke bezorgdheid de moeder van Paul bezig hield: een ryk huwelyk.

III.

Het was dus in den aenvang der lente, dat de baronnes van Weeleghom met haren zoon de stad verliet. De uitgekozene verblyfplaets was het aloude familiekasteel Vogelenzang.

Vogelenzang was de geboorteplaets van Paul geweest, en in deszelfs eenzaemheid had hy een groot deel zyner kinderjaren gesleten. In welk hart heeft de kindertyd geene zoete gevoelens achter gelaten! De ouderdom en de droevige ondervinding kunnen onze neigingen veranderen; maer by het herzien van onze geboorte-plek zal er

toch altyd een sprankel liefde, uit het verledene, in ons hart opvonken - en dat ook was het geval by Paul.

Toen de zomer de natuer in vollen bloei had gebragt, was de ziekte des jongelings ook gedeeltelyk geweken. Hy wandelde somtyds reeds, aen den arm zyner moeder, in de weiden, tuinen en bosschen die Vogelenzang omgaven. Hy verheugde zich nu in de eenzaemheid en dankte zyne moeder, hem aen het stadsgewoel onttrokken te hebben; maer toch was er iets, eene droevige herinnering, welke zich allengs al meer van den jongeling meester maekte.

Waerom gevoelde Paul zich nu zoo alleen in de wereld, hoewel hy geene drift had om de eenzaemheid, door den gewoonen vriendenkring in de stad, te doen vervangen? Waerom zocht hy naer een wezen rond, dat hem kon spreken over hetgeen er in zyn hart en ook nu weêr rondom hem geschiedde: een ander wezen dan zyne moeder? En hoedanig droomde hy dan toch dat wezen, wier woorden hy dacht te hooren fluisteren; wier handdruk hy dacht te voelen; wier tranen hy op de zachte wangen meende te zien glinsteren?

'Zóó! riep hy eens uit en stond, in eene weinig bezochte kamer van het kasteel, voor een jong meisjes portret: dat van Isidora. Zóó droom ik dat wezen, want gy zyt het, zuster, welke ik hier mis..... O, ik heb u wreed beleedigd, wreed vergeten, Isidora, en toch schynt gy my toe te lagchen, my te vergeven..... Ach,

waer zyt gy nu?.... In een klooster, waer gy niets hoort, niets ziet dan de ellende der menschheid; waer gy uwe schoonheid en jeugd, de ryke kleedsels, juweelen en bloemen, welke u hier nog versieren, opofferen moet, om aen niets te denken dan aen het ongeluk. O, keer terug in ons midden, Isidora.....

Paul beminde Isidora weêr zoo zusterlyk als voorheen. Zy, de jongeling en het kasteel waren door eene lange en zalige jeugd aen elkander verbonden, en toen Paul de plaetsen terug zag, waer die jeugd was heen gesneld, kon het niet missen of hy moest ook haer gedenken, die de ziel van zoovele gelukkige dagen en jaren geweest was.

Daerom stond hy soms uren lang aen den boord der rivier stil, waer zy vroeger neêrzat, en er nog kind zynde, de golfjes over de blanke voetjes spelen liet. Daerom toefde hy op het terras van het kasteel, van waer zy dikwyls de ondergaende zon boven de wyde heidevlakte beschouwde. Daerom bleef hy by de bloemperken staen, welke zy den vorigen zomer nog verzorgde, en welde hem eenen zucht uit het hart op, by het wederzien van haren naem op de schors van den eikenboom gesneden. Zy - altoos zy!

De moeder zag, met een bezorgden blik, de droomery des jongelings, doch schreef zulks aen de gevolgen zyner ziekte, aen zwakheid van geestvermogens toe. Zy beurde hem op, zy troostte hem: maer het was te vergeefs.

‘Wat my ontbreekt? zegde hy eens tot de baronnes. Moeder, het vorige jaer was hier nog een wezen, dat ik myne zuster noemde, Isidora..... Welnu, ik wenschte uit het diepste myns harten, dat zy nog hier ware.....

- Paul! onderbrak de baronnes driftig.

- Ik weet, het is te laet! maer my dunkt dat ons kasteel niet meer bezield is zoo als voorheen, hoewel het my toeschynt, dat haer geest hier nog steeds leeft.....

- Droomen!

- Ik weet het; maer zie, moeder! als ik door onze zalen treed, dan is het my telkens of ik haer zie verschynen; als ik in onze bosschen wandel, dan schynt my de echo hare stem te zyn, die my haren groet toestiert; als ik in het water neêrzie, dan denkt myn ziek hoofd soms, dat ik er hare beeldtenis in gewaer word.

- Maer Paul, dat zyn zinnelooze droomen. Gy doet my sidderen!

- O, ik ben zeer goed by myn verstand! Ik zeg u, moeder, dat wy niet altyd regtvaerdig tegen-over haer geweest zyn, en ik weet niet of de geest myns vaders wel moet te vreden zyn, over de scheiding tusschen haer en ons.

- Zy heeft die immers gewild!

- Ja, zy heeft die gewild, vry en onafhankelyk: ik hoop dat zulks zóó zy; maer my dunkt dat haer

toch een beter lot op aerde moest toebedeeld zyn.

- Paul, Paul! gy bemint die vrouw!....

- Ik? ja, moeder, ik bemin haer als eene gezellin, als eene zuster. Ik besef nu eerst, iets wat ik vroeger miskende, dat zy my lief had en een hart vol opoffering bezat; ik zie nu dat zy schoon en goed was, en eenen schat vol edele hoedanigheden inhield, welke haer al het geluk der wereld deden waerdig zyn..... Doch, wees gerust! ik bemin haer als eene afgestorvene, en zy kan my dus niet doen vergeten, dat gy schitterende vooruitzigten voor my hebt, moeder.

Dergelyke woorden kwamen dikwyls het oog der baronnes verdonkeren, en slingerden haer tusschen hoop en vrees. Zoodra haer zoon voldoende kracht bezat, was zy er op bedacht om hem uitspanning en verstrooijing te bezorgen. Zy noodigde de voornaemste persoonen uit den omtrek en van de naburige kasteelen, op jagtfeesten en wedrennen uit, en hierdoor zocht zy de nare gedachten uit het hoofd haers zoons te verbannen - en inderdaed! zy gelukte er in, zoo lang die feesten duerden.

De jonge baron vergat den indruk, dien hy in de eenzaemheid had opgevangen, en deze keerde slechts terug als de genoodigden soms over Isidora spraken; als de bedienden er eenen zucht aen toewydden; als de arme houtraper, dien Paul op jagt en in het bosch ontmoette, naer de edele freule vroeg; als de bedrukte moeder, welke aen den weg zat wanneer de jagtstoet

voorby reed, bevend de hand ten aelmoes uitstak en smeekte in den naem van haer, die zy ‘eenen engel van liefde’ noemde.

Toen de baronnes zag, dat zoowel de hut als het kasteel, dat elk bezield en onbezield wezen, haren zoon den zoeten naem van Isidora toefluisterde, besloot zy plotseling hem te verwyderen en eene reis, tot herstel zyner gezondheid, voor te slaen: een voorstel, dat den jongeling natuerlyk toelachte - hem, die zoo driftig de verandering van indrukken najoeg.

Paul ging op reis. Hy vertoefde op de bekoorlyke boorden van den Rhyn, in de badplaetsen, op de ysbergen en in de bloemryke dalen van Zwitserland, en toen - te oordeelen naer zyne brieven - dacht de baronnes, dat hy van ‘de ziekte,’ zoo als zy gewoonlyk zegde, genezen was. Isidora's naem had nooit in eenen der brieven gestaen, welke hy zyne moeder toezond.

Dat bemoedigde de baronnes van Weeleghom, en van dat oogenblik af was zy onophoudelyk bezig, met in de nabuerschap het huwelyk - een opregt geldhuwelyk - voor haren zoon te bewerken. Niets scheen zy meer te vreezen: de arme Isidora zuchtte misschien wel in het klooster; Paul koesterde welligt andere denkbeelden, die uit het hart en niet uit de stapels goud voortkwamen; maer wie toch kan zich aen droomen stooren, als men de stoffelykheid hardnekkig najaegt? Goud, rang en eer: ziedaer wat

mevrouw zich als het eenige geluk op aerde voorspiegelde.

Met die vooruitzigten bezield, bewoonde de baronnes, al was het dan ook reeds november geworden, nog altyd het kasteel. Alle bekoorlykheid van de natuer was echter geweken: de boomen stonden naekt en dor; de koude wind joeg gonzend door de hooge toppen der boomen; de tuinen waren van hunnen feestdos ontbloot, en de vyvers doodsch en verlaten; de hageljagt kletterde tegen de hooge gothieke vensters, en de wegen in den omtrek waren byna onbruikbaer. In de stad integendeel bleven haer de schitterende avondfeesten, de bals, het opera - met een woord, duizende vermakelykheden wachten.

Het was op eenen avond van gezegde maend, dat de baronnes, in haren fluweelen leuningstoel, voor het gezellige houtvuer gezeten was, en zich met al de droomen, welke haer eerzuchtig hart betooverden, bezig hield. Ho! het was alsof de wezenlykheid, op dat oogenblik, haer in het oog glinsterde. De rykdommen straelden haer als schitterende zonnen tegen; zy zag haren zoon, zy zag zich-zelve gevierd, gewierookt: het hof zelfs boog het anders zoo trotsche hoofd, voor de magtige afstammelingen der van Weeleghoms, en het was haer alsof het gansche koningryk, gelyk een weerloos kind, aen de voeten haers zoons gekrompen lag.

Dwaze moeder! - en gy hebt geen enkelen droom

voor het zoete, huiselyke geluk, voor den stillen vrede, voor de liefde van moeder, echtgenoot of kind? Gy hebt geene enkele gedachte voor uwen zoon, welke opklimt tot God, in wiens wil aller geluk besloten ligt? Ach, gy streeft de Godheid voorby, of liever gy denkt deze van haren troon te bonzen, om het goud in hare plaets, als de oppermagt van hemel en aerde, hulde en eer toe te brengen.

Zoo dweepte zy nog, toen plotseling een ongewoon gedruisch zich hooren liet; de deur der kamer, waerin de baronnes zich bevond, werd driftig open gerukt, en met den uitroep: 'Moeder!' stond Paul voor de verschrikte vrouwe.

'Paul, myn kind! gilde deze, en opvliegende strengelde zy hare beide armen om den hals des jongelings, en drukte hem met de warmste teederheid aen den boezem.

Toen de eerste uitbersting van vreugde, over dien onverwachten terugkeer, voorby was, bemerkte de baronnes dat haer zoon er bleek en ontsteld uitzag, en hare liefde-betuigingen zoo levendig niet beantwoordde als zy het wenschte, na de afwezigheid van eenige maenden. Met een onrustig oog beschouwde zy het bleeke gelaet van den jongeling, zyne brandende oogen, zyne verwarde hairlokken, en terwyl zy hem op nieuw aen het hart drukte, stamelde zy:

'Paul, gy zyt ontsteld..... Gy zyt vermoeid..... Wat is er dan gebeurd?

- Niets, moeder! maer ik heb met een ongelooflyken spoed gereisd.

- En waerom dan toch?

- Ik wilde *dezen* avond hier zyn.

De baronnes had een somber voorgevoel, by het hooren van die woorden.

‘*Dezen* avond? zegde zy. Uwe komst maekt my gelukkig; doch spreek, in 's hemels naem, wat is u toch overkomen.... O, ik smeek het u, laet uwe moeder in geene pynlyke onzekerheid!

- Stel u gerust! hervatte de jongeling, en wierp zich in een der leuningstoelen, die by het vuer stond.

De moeder zette zich naest hem neder, en zyne koude handen in de hare sluitende, herhaelde zy de laetste woorden, welke zy hem zoo even toegesproken had.

‘Moeder, zegde Paul ten laetste; herinnert gy u niet, dat het morgen de verjaerdag is?....

- Welke verjaerdag? onderbrak de baronnes, met eene klimmende belangstelling.

- Die, op welken Isidora het kloosterleven omhelsde. Het is morgen, moeder, dat zy de kleeding der nonnen zal aenvaerden.....

De baronnes sidderde: zy had het maer al te wel geraden.

‘Welnu, wat bedoelt gy, Paul?

- Wat ik bedoel?.... Ho! het is dat ik die vrouw niet in het klooster wil laten. Zy moet in

ons midden terug keeren; zy moet er het geluk terug brengen, dat ik te vergeefs in de eenzaemheid gezocht heb.

- Paul, ik dacht dat gy haer vergeten hadt.

- Neen, neen! integendeel, hoe verder ik my van haer verwyderd gevoelde, hoe krachtiger myn hart tot haer getrokken werd.

Die woorden werden als met verrukking uitgesproken; doch niet zoodanig aenhoord. De baronnes had de kleur des doods op haer wezen, en staerde den jongeling met eene klimmende onrust aen. Eensklaps had zy gevoeld, dat hare dierbaerste droomen gevaer liepen nooit verwezenlykt te worden!

‘Maer Paul, sprak de baronnes; maer wat wilt gy dan beginnen?

- Ik heb het u reeds gezegd, moeder! Ik wil Isidora het klooster doen verlaten; haer in ons huis terugvoeren en eindelyk haer den naem der van Weeleghoms schenken.

- Hoe! gy wilt.....

- Dat arme meisje myne fortuin en mynen naem aenbieden.

- Ongelukkige! weet gy wel, dat ik nooit myne toestemming tot zulk eene lage verbindtenis geven zou, Paul? Hoe, gy zoudt aen eene dwaze en kinderachtige gedachte toegeven, als ik u eene der schitterendste fortuinen, eenen der adellykste namen kom aenbieden, die er in gansch het land bestaen; als ik

u zeggen kan, dat de graef van Hoogensteen u zyne eenige dochter zal schenken.....

- De jonge gravin van Hoogensteen?.... Ik bemin die vrouw niet..... liet de jongeling er achteloos op volgen.

- O, zeg dat niet! vleide de baronnes; de liefde komt na het huwelyk, Paul. Daerby, wie weet of gy de jonge Felicita niet beminnen zult, als gy zult zien hoe schoon, hoe edel zy is; als gy weten zult hoeveel invloed die familie aen het hof heeft; hoe veel rykdommen zy bezit.

- Goud, altoos goud!.... Maer denkt gy dan moeder, dat het goud alleen geluk en vrede op deze wereld geeft? Bedrieg u daerin niet langer: als het hart niet te vreden is, dan zal het goud eerder een knagende duivel, dan wel een engel van troost voor ons zyn. Daerenboven, bezitten wy niet genoeg? Waerom altoos dat onverzadelyke NOG MEER, dat ons gedurig voortgeeselt, zonder ons een oogenblik rust te laten genieten?.... Ach, moeder, als gy inderdaed het geluk van uw kind wilt behartigen, werp dan geene hinderpalen in den weg, dien het bewandelen wil.

- O nooit, nooit! zal ik een huwelyk dulden, met die zinnelooze freule.

- En toch, als gy het u goed herinnert, moeder, dan was het wel de innerlyke wensch van mynen vader, dat Isidora en Paul eens nauwer de liefde-

banden zouden toehalen, welke de vaders hadden zaêmgeknoopt.

- 't Is mogelyk; maer de omstandigheden geboden ons een anderen weg in te slaen. De fortuin lacht ons tegen, wy moeten haer niet verachten of verstooten; neen, wy moeten haer volgen, en zy zal beurtelings de deuren der paleizen, zelfs die der koningen, voor ons openen. Paul, indien gy wist wat al schitterende hoop ik op u gevestigd heb; indien gy beseffen kondet, wat uwe moeder al luisterryks voor u gedroomd heeft.....

- Ik geloof het: het leven eener moeder is een lange droom van geluk voor haer kind; maer thans stemmen uwe droomen niet met de myne overeen, en ik geloof, dat myn hart alleen hier regter wezen kan.

- Gy hebt dan onherroepelyk besloten.....

- Isidora myn hart en myne hand te gaen aenbieden.

- Maer wat zal de wereld zeggen, indien gy eene weggeloopene non tot uwe vrouw neemt?

- Laet de wereld zeggen wat zy wil: ik zal my boven hare vooroordeelen verheffen en gelukkig zyn. Daerby wat vlek kan er op Isidora kleven? Of kan men het eene schande noemen, als men zyn leven, gedurende een jaer, aen het lydende menschdom heeft toegeheiligd? By menschen uit onzen stand, waer er velen met vooroordeelen bezield zyn, kan dit spotterny doen ontstaen; maer in het oog van den

weldenkende, voer ik Isidora in de wereld terug, met eene dubbele schoonheid versierd en mynen naem en rang dubbel waerdig.

- Uitvlugten, die uwe dwaze liefde u ingeeft! Nog eens, Paul, zie van dat voornemen af.

De baronnes drukte op die woorden.

'Ik kan het niet, moeder! gaf Paul ten antwoord.

- Hoe, gy kunt niet?

- Neen, onmogelyk!

- Ondankbare zoon, gy zult my doen sterven van verdriet! - en onder het uitspreken van die laetste woorden, zakte de baronnes achter-over en sloeg wanhopig de handen voor het aengezigt.

Paul stond een oogenblik dien smartelyken toestand aen te zien: er worstelde een hevige stryd in hem, om te weten of hy de stem der moeder of wel die van zyne liefde voor Isidora zou gehoorzamen. De laetste zegepraelde, en plotseling verliet hy de kamer.

Toen zyne moeder tot een kalmer oogenblik was gekomen, en zy naer haren zoon wilde opzien, vond zy hem niet meer.

Een snel hoefgetrappel klonk haer weldra in het oor. Onrustig stond zy op, ylde naer het venster en opende het; by het licht der maen zag zy eenen ruiter spoorslags het kasteel verlaten. Die ruiter was niemand anders dan Paul van Weeleghom.

IV.

Paul zette, in den helderen maneschyn, zynen togt met een ongelooflyken spoed voort. Het doel van denzelve was Antwerpen, waer zich de freule van Herlicum in het klooster bevond. Zyn besluit om haer aen dit laetste te onttrekken, scheen onwankelbaer, en hoe meer hy zich van Vogelenzang verwyderde, hoe sterker het denkbeeld aen Isidora zich in zyn hart wortelde.

De jonge baron was echter geen dier menschen,

welke met eene yzersterke ziel begaefd zyn. De indruk der omstandigheden, waerin hy zich bevond, sleepte hem altyd mede; de voorspiegeling van een nieuw vermaek, deed hem het voorgaende weldra vergeten, om zich hartstogtelyk aen het eerstgezegde vast te klampen, tot dat ook eindelyk *dit* weêr een plaetsvervanger bekomen had.

Zoo had hy, in vroeger tyd, by het verlaten van het land en het betrekken der stad, ook nieuwe aenlokkelykheid gevonden in het gewoel der vermaken, in eenen kring van tafelvrienden, in de balfeesten en het opera; zoo was de gedachte aen Isidora levendiger dan ooit in zyne ziel opgekomen, toen hy de plaetsen terug zag, waer hy haer als eene zuster beminde, en had zy ook weêr al de droomen aen eene andere uitspanning vervangen.

Was die gehechtheid aen de edele maegd, thans vaster en duerzamer in het hart van Paul gevestigd?

De proeve, welke dat denkbeeld gedurende het afgeloopen jaer onderstaen had, zou er ons van moeten overtuigen; doch zulke harten zyn niet ongelyk aen den steen, met veelvuldige kanten geslepen en waerin het zonnelicht telkens nieuwe kleuren en glansen schept. De steen blyft altyd wel de kostbare edelsteen; het hart van Paul was wel een edele schat van goede hoedanigheden - doch wat hem onmiddellyk omringde, oefende een zóó sterken invloed op hem uit, dat men er aen twyfelen moest, of zyne ziel wel

lang dezelfde indrukken zou behouden, even als de edelsteen dezelfde kleuren.

Op dat oogenblik echter zou de jongeling eenen twyfel aen zyne getrouwheid, als een bloedigen hoon aenzien hebben. Hy dacht aen Isidora, als aen het toppunt van zyn aerdsch geluk, en om dat des te sneller te bereiken, spoorde hy zynen draver tot bloedens toe, en slingerde met verdubbelde kracht de ryzweep om de lenden van het rennende paerd.

Reeds vroeg in den morgen was Paul in de stad en stapte hy aen het hotel af, dat de baronnes in den winter bewoonde, en dat nu te vergeefs! op zyne edele bezoekers wachtte. De vensters waren gesloten, in plaets van te glinsteren door het licht der luchters; de hooge poort bleef digt, in plaets van des avonds de rytuigen met genoodigden te ontvangen, en in stede van een gedurig gewoel van dienstboden, zag men er niemand dan eenen knecht, onder den last der jaren gebukt.

Die verlatenheid stemde niet wel met de gevoelens overeen, welke de ziel van Paul bestormden. Met de zoetste hoop in het hart - want wie kon er aen twyfelen, dat Isidora weigeren zou in de wereld terug te keeren! - dacht de jongeling aen het gasthuisklooster, ‘de droeve plaets, meende hy, waer zy nu reeds een jaer lang zucht en weent, en de hoop koestert om weêr in de zamenleving te kunnen schitteren en bewierookt te worden.’

‘Tom! zegde hy tot den ouden knecht; open de vensters van het hotel; breng de woonvertrekken in orde, vooral de kamer, welke de freule van Herlicum vroeger betrok. Tom, maek dat alles hier een vrolyk uitzigt hebbe; want ik breng u vandaeg eene jonge meesteresse.

- Eene meesteresse? zegde de oude man verwonderd. Welnu, mynheer de baron, het zy zoo, en mogt zy zoo schoon, zoo goed, zoo edelmoedig zyn als de freule, wier kamer zy zonder twyfel bewoonen zal.

- Betreurt gy de freule, Tom? ging de jongeling op deelnemenden toon voort.

- O ja, zy was zoo goed voor ieder die haer naderde. Wy zyn het niet alleen die haer betreuren; maer ieder die haer kende, heeft eenen zucht, eenen traen, een woord van medelyden aen haer toegewyd. De arme menschen, die hier om eene almoes komen, vragen naer de liefdadige freule, als naer eenen engel van troost; de bedelende kinderen denken dat zy ten tweeden male eene moeder verloren hebben. O, ja, wy betreuren haer, mynheer de baron.

- Brave Tom! hervatte Paul, en drukte de ruwe hand van den ouden dienstknecht in zyne beide handen; ik ook, ik betreur haer, Tom.

- Dat geloof ik wel, mynheer Paul: zy hield veel, zeer veel van u; zy zou haer leven opgeofferd hebben, om u gelukkig te zien. Den laetsten avond dien zy in dit hotel doorbragt, ging ik toevallig langs

hare kamer, en onwillens my-zelven heb ik eenige smartelyke woorden opgevangen.....

- Welke woorden? spreek, Tom, spreek.

De oude man zag zynen meester strak in het gespannen blauwe oog: de blik des grysaerds zegde genoegzaem, dat hy den jongeling niet verstond.

'Tom! hervatte Paul; beste vriend, herhael my die woorden, welke Isidora op dien avond gesproken heeft. Gy zult misschien u-zelven vragen, waertoe dit dienen kan; maer geloof het my, die woorden kunnen over myn lot, en over dat myner moeder beslissen. Spreek!

- Maer, mynheer.....

- Spreek! herhaelde Paul driftig, en schudde koortsachtig de hand des grysaerds; vrees niets!

- De woorden herhalen, mynheer de baron..... dat zou ik niet meer kunnen doen. Zy waren zoo schoon, zoo hartroerend; zy werden met eene zoo diepe smart uitgesproken....

- Maer wat zegde Isidora?

- Met het kleine portret in de hand, hetzelfde dat onder het kruisbeeld hangt, zegde zy weenend dat zy..... u zusterlyk beminde, en zie, gy zult misschien met my lagchen; maer de tranen sprongen my uit de oogen, toen ik haer het portret van mynen jongen meester zag vaerwel kussen..... Daerna heeft zy ons verlaten en thans - ja, thans leeft zy vergeten in een droevig klooster.

Een traen blikkerde in het oog van Paul.

‘Tom! zegde hy, ik zal u die goede zuster terug geven. Zy is het en niemand anders, welke ik hier als meesteresse wil binnenleiden. O, ik ben wel hard, wel ondankbaer jegens haer geweest: de ondankbaerheid is het meeste thuis, in de huizen der grooten. Maer nu, nu ga ik myn onregt herstellen en de liefde vergelden, welke Isidora voor my in het hart koesterde. Myne moeder is er wel is waer tegen; maer zy zal zich overtuigen, dat myn geluk in dat van myne pleegzuster gelegen is.

Die woorden werden, met de uitdrukking der heiligste overtuiging, uitgesproken.

De jonge baron verliet het hotel, en bereikte weldra het gasthuis-klooster.

Het spreekvertrek, waerin Paul geleid werd, nadat hy een onderhoud verzocht had met de freule van Herlicum, droeg den stempel niet van die sombere droefgeestigheid, welke de jongeling zich had voorgesteld; hy was verwonderd daer integendeel ruimte en zelfs eene eenvoudige sierlykheid te zien heerschen, welke iederen bezoeker gunstig moest innemen. De glans der winterzon bragt, als het ware, zynen groet aen de schilderyen en aen de beelden, die in de spreekkamer aen den muer hingen. Deze laetsten, in hunne eeuwige rust, schenen den vreemden bezoeker met een zachtzinnigen oogslag welkom te heeten. Niets was er dus somber en doodsch; alleenlyk, in

eenen hoek stond het *memento mori;* doch ook dáérboven verhief zich het beeld van den Godmensch, alsof dat vereenigd beeldwerk - wanneer het u sprak van sterven op deze wereld - u tevens toeriep dat er een beter, een eeuwig leven na dit was!

Met de armen op de borst gekruist, en met een geweldig jagend hart stond Paul in dit vertrek. Niets stoorde de stilte, tenzy het zachte kleppen der klok, hetwelk de nonnen tot de godsdienst-oefening opriep. Hy wachtte geruimen tyd; eindelyk hoorde hy voetstappen naderen. Het slot der deur kraste, de deur werd geopend - de freule van Herlicum stond voor hem.

Paul sidderde als het loover; hy wilde spreken; doch zyne tong weigerde de spraek; hy wilde toevliegen, doch zyne beenen waren als verlamd.

Isidora stond voor hem, in het witte satynen kleed opgetooid, blozend, schoon en gelukkig. De witte gazen bruidssluijer daelde van haer hoofd neder, en om hare blonde hairlokken was een frissche bloemenkrans geweven. Nooit, op welk feest zy dan ook geschitterd had, was zy schooner geweest - en toch, zy was nu eenvoudiger en nederiger dan ooit.

De jonkvrouw zag den edelman met een kalm oog aen, en de uitdrukking ervan, moest die der engelen in zoetheid evenaren. De groet dien zy van hare lippen liet vloeijen was innig; zonder echter eenige verrassing te verraden.

‘Ik had u verwacht, Paul! sprak zy zacht.

- Hoe, Isidora! riep de baron uit, terwyl hy verrukt over die woorden toeschoot.

- Ja, ging zy glimlagchend voort, dezen nacht had ik een zoeten droom, die my nog eens in ons huisgezin terug bragt, en toen ik alles wat my lief was had terug gezien en op den dorpel stond, om het huis uwer goede moeder weêr te verlaten, hebt gy my gezegd: ‘Tot morgen!’

- Dierbare Isidora.....

- Paul, zyt gy welvarend; is uwe moeder het ook? onderbrak de novice.

- Isidora, ik hoop dat gy welhaest zelve over de gezondheid myner moeder zult kunnen oordeelen; want ik zie het, Goddank! gy hebt myne wenschen voorkomen. Ja, tooi u als bruid, zuster; want ik kom om u naer het altaer te geleiden, om u mynen naem en myne fortuin te schenken, in vergelding van uwe liefde en van het lyden, dat gy hier zoo lang reeds hebt doorgestaen.

- Paul, zegde de jonkvrouw zacht, en met medelyden glimlagchend; Paul, gy bedriegt u.

- Hoe!....

- Gy ziet my getooid in het prachtige kleedsel der wereld; ik draeg het sieraed der bruid, 't is waer; maer het is niet om u te volgen.

- My niet volgen?.... En wie is dan de gelukkige voor wien gy u zoo schitterend getooid hebt.

- Voor mynen bruidegom!

De jongeling werd bleek; zyne oogen schoten vlammen; zyne handen balden zich tot vuisten.

‘Wie is hy? sprak Paul met ingehouden gramschap, en gewis ware deze losgebersten, hadde de zoete blik van Isidora hem niet ontwapend.

- Hy..... antwoordde het meisje, wien ik altyd gezocht heb, Paul, en die ik hoop dat my niet zal verstooten, hoe onwaerdig ik zyner ben.

- Maer noem hem dan toch!

En de regterhand ten hemel rigtende, sprak de freule met eenige stemverheffing:

‘Christus, onze Heer!....

De jongeling kreeg eene huivering over zyne ledematen, zoo indrukwekkend was de houding en het aenzien van Isidora.

‘De Godmensch! ging zy weêr zacht, en met eene innige uitdrukking van godsdienstig gevoel voort; wiens doornenkroon ik hoop op myn jeugdig hoofd te mogen drukken, opdat, in een beter leven, er my eene van roozen toebereid worde..... Paul, het is vandaeg de laetste keer, dat ik deze schitterende tooisels dragen zal; straks zullen zy ter zyde geworpen worden, om plaets te maken voor het eenvoudige wit-wollen kleed der nonnen; dan zullen myne blonde hairlokken, die gy dikwyls als kind gestreeld en met bloemen doorvlochten hebt, onder de schaer afvallen, en de teêre handen van

de jonkvrouw zullen zich meer dan ooit aen het harde werk gewennen.

- Neen, neen! dat is te wreed! riep de jongeling handenwringend uit; dat zal ik niet gedoogen!

- En indien het de wensch, het geluk van Isidora was, broeder? onderbrak zy, met de tevredenheid op het gelaet.

- Neen, dat kan uw wensch niet zyn; uw verlangen is te schitteren in de ryke wereld. Neen, gy kunt niet wenschen uwe jonge jaren te slyten, in het midden eener ziekelyke, arme en dikwyls walgelyke bevolking.

- Gy bedriegt u, broeder! Ik betreur de wereld niet, en nooit ben ik gelukkiger geweest, dan in dit afgeloopen jaer, toen ik my aen de dienst der armen, ongelukkigen en zieken mogt toewyden. Paul, my dunkt, dat myne moeder uit de hoogte der hemelen my toelacht, en zegt: 'Ga voort, myn kind! uwe moeder heeft u thans dubbel lief.'

De jongeling wist niet meer wat antwoorden.

'Maer, stamelde hy ten laetste; maer ik wil u mynen naem, myne fortuin, myne liefde aenbieden.

- Ik kan dat alles niet aenvaerden, Paul. Al de fortuinen der wereld zouden my niet kunnen bekoren, om datgene vaerwel te zeggen, wat myn hart beoogt. Dit ryk gewaed, die kleurige bloemen, al die versieringen wenschte ik reeds vervangen te zien door het eenvoudige nonnenkleed, hetwelk myne armoede

en opoffering aen de menschenliefde, zal kenmerken.

- Maer, hervatte Paul weêr, stamelend; maer ik zal u beminnen - beminnen uit den grond myns harten, Isidora.....

De jonge maegd staerde den jongeling medelydend in het oog. Zy leed, omdat zy hem ten prooi zag aen het lyden; zy gevoelde eenen traen in haer oog opwellen, omdat zy by hem twee groote tranen aen de wimpers zag hangen.

'Ik weet het, ging Paul voort; gy kunt my niet beminnen; gy moet my haten.....

- Ik u haten, Paul! onderbrak het meisje; die woorden zyn wreed.

- Ach ja, want ik heb u wel hard behandeld, vooral op den laetsten avond, dien gy in ons hotel doorbragt. Ik was door de vermaken der wereld, koud geworden voor myne goede zuster, en ik dacht ook niet meer aen haer, dan toen ik op het kasteel terugkeerde, waer wy zamen onzen kindertyd gesleten hebben.

- Gelukkige dagen, Paul!

- Ja, gelukkige dagen, die ik wenschte nogmaels te zien terugkeeren. Overal zocht ik uwe beeldtenis; overal klonk my uw naem toe, en toen ik in den vreemde verstrooijing voor dat denkbeeld wilde zoeken, werd ik in myne hoop bedrogen. Overal..... overal 'Isidora' - en nu kom ik, zuster, om u in onzen familiekring terug te brengen, en gy weigert.....

- Ja, Paul, ik weiger; want ik heb myn geluk in God gesteld, en ik geloof dat ik my-zelve zou bedriegen, als ik het pad verliet dat ik ben ingeslagen. Het grieft my diep, Paul, dat gy gedacht hebt uw levensgeluk in my te vinden, en toch het geeft my eene zoete streeling, dat ik u, op den grenspael tusschen God en de wereld, nog eens wederzie en my ‘zuster’ hoor noemen. Geef my voortaen geen anderen naem meer.....

De laetste woorden waren met eene indrukwekkende stem uitgesproken; men zag het duidelyk, zy bragten ook een krachtig uitwerksel op den jongeling te weeg.

‘En nu, sprak de freule voort; keer in de wereld terug, Paul; bemin uwe moeder uit al de krachten uwer ziel; zoek er eene vrouw, die u gelukkig zal maken in het huiselyke leven, en Isidora zal dagelyks den hemel bidden, dat hy zynen zegen over u neêrstorte.

Zy dacht op dat oogenblik aen de gravin Felicita; want zy wist wel, dat de baronnes deze tot echtgenoote van haren zoon bestemde.

‘O, wees zoo goed niet voor my! stamelde Paul; want uwe goedheid doet my u nog sterker beminnen. Nog eens: kom, Isidora, gy kunt hier niet gelukkig zyn!

De jonge maegd schudde langzaem het omkranste hoofd, en wierp een betraenden blik ten hemel.

‘Gy aerzelt, ging de jongeling voort; geef gehoor aen myne stem! en onder het uitspreken dier woorden, zakte Paul op de kniën neêr.

- Rigt u op, Paul; wees overtuigd, dat myne woorden uit den grond myns harten voortkomen. Ik zal in de wereld niet terugkeeren: myn geluk ligt dáérin niet. Het besluit dat ik genomen heb, is onwankelbaer; tracht my dus niet te verbidden.

De jongeling was opgestaen; diepe smart stond op zyn aengezigt te lezen.

‘Het is dan onherroepelyk? waegde hy nog eenmael.

- Paul, broeder, ik heb het u gezegd.

- En gy vergeeft my dan, dat ik u zoo dikwyls miskende? Gy schenkt vergiffenis aen myne moeder?....

- O, het is integendeel aen my die vergiffenis van haer af te smeeken. Ik was jong en onervaren, en dan waerdeert men de weldaden niet altyd, die men bekomt..... En nu, vaerwel, broeder; omhels uwe moeder voor my.

- Gaet gy my reeds verlaten?

- Luister, de klok klept; men wacht my binnen eenige oogenblikken aen den voet des altaers, om myne gelofte af te leggen.

Paul greep de hand van Isidora, en drukte er zyne brandende lippen op neêr.

‘Vaerwel, zuster! stamelde hy.

- Vaerwel, was het zachte en ontroerde antwoord.

Zy ging heen. Aen de deur stond zy nog eens stil, wendde het hoofd om, en stuerde een langen blik van medelyden op Paul. Toen de jongeling nogmaels wilde naderen, herhaelde zy zacht: ‘Vaerwel, broeder!’ en de zware deur viel achter haer toe.

Paul stond eene poos als verstomd en doordrongen van eerbied voor de jonge vrouw, welke hem verlaten had. Het was geene onstuimige liefde meer die hem door het hart stormde; het was een gevoel van aenbidding dat hem betooverde. Indien hy een hemelsch visioen gehad had, zou hy niet zoo getroffen geweest zyn, als by het zien van dat jonge meisje, hetwelk de rykdommen der wereld verachtende, zich uit liefde tot het lydende menschdom, in de armen van de ellende, de ontbeering en de zelfsopoffering wierp.

De klok klepte nog altyd.

Met trage schreden verliet Paul de spreekkamer en wendde zich naer de kloosterkerk; hy wilde zyne zuster nogmaels zien, nogmaels bewonderen. Met een kloppend hart trad hy het altaer nader, dat voor de plegtigheid bereid was, en ging tegen het gestoelte leunen.

De kerk had een feestelyk aenzien: de zilveren kandelaren waren zoo glimmend, dat zy de bloemtuilen weêrkaetsten die het altaer versierden. Voor hetzelve was eene bank geplaetst, waerop het witwollen onderkleed der nonnen was uitgespreid, en voor

dewelke de jonge maegd, gedurende de plegtigheid, zou nederknielen. Die eerste plegtigheid noemt men: de kleeding. Dáér, op diezelfde plaets, zou zy eenigen tyd nadien het zwarte bovenkleed zien uitgespreid liggen, en er ook de volledige geloften komen afleggen. Die tweede plegtigheid heet : de professie. De orgeltoon dreunde door de kerk, en de hymnen werden door de kloosterzusters aengeheven, toen de stoet in de kerk aenkwam.

Isidora trad, het hoofd nederig gebogen, omringd door eenige zusteren, voort. Zy ging met een stillen, maer vasten stap, en toch had Paul gewenscht haer een enkelen keer te zien wankelen. Haer gelaet was zacht en kalm, en toch had de jongeling verlangd er eene diepe ontroering, eene doodelyke bleekte op te ontwaren. Hare oogen bleven eerbiedig neêrgeslagen, en toch wenschte hy, dat zy hem met één oogslag in de kerk zou zoeken. Het was te vergeefs! op dat oogenblik reeds gedacht zy de wereld niet meer, en was haer reine geest opgestegen tot God.

Zoo zou zy eenige maenden later, als zy de eerste gelofte kwam volledigen, denzelfden weg betreden; maer niet meer in het prachtige gewaed zoo als nu. Zy zou er komen, in het wit-wollen onderkleed der nonnen, het waslicht in de eene en een Christusbeeld, met roozen omkranst, in de andere hand. Voor haer uit zal men dan het kinderlyk afbeeldsel dragen van Hem, aen wien zy zich gaet toewyden

en daerby eene doornenkroon, het zinnebeeld van de smarte, welke haer in de nieuwe loopbaen te wachten staet. Maer ook, er zullen getooide maegdekens zyn, die bloemkransen dragen op zilveren schotels, die bloemen voor hare voeten strooijen, als om haer te zeggen, dat er haer ook nog zoete genoegens zullen toelagchen!

Stille tranen stroomden Paul over de wangen, toen hy haer den ‘grenspael’ zoo als zy gezegd had, zag naderen. Het was eene marteling voor hem, dit alles aen te zien; maer toch wilde hy blyven tot den laetsten oogenblik toe.

Achter de novice komt, by dergelyke plegtigheid, gewoonlyk de familie plaets nemen; zy komt er om met de geroepene te bidden en een laetsten traen te weenen om haer, die zich van alle banden losscheurt, om zich aen God toe te wyden. By Isidora was er niemand: zy had geene familie en velen der aenwezigen wisten zelfs niet, dat ditzelfde meisje een jaer te voren nog op de feesten onzer ryken schitterde.

Echter hier en daer bemerkte men eenige vriendinnen, en diep in gedachten verzonken stond, aen den ingang van het koor der kerk, de burggraef Adelbert. Achter in de kerk bevonden zich een aental gebrekkelyken en zieken, die elkander ondersteunend of op krukken naer de kerk gekomen waren, om de ‘brave zuster’ zoo als men Isidora reeds noemde,

in het klooster-orde te zien opnemen. Dat was hare familie!

Toen Isidora den jongen baron naderde zakte hy, onwillens zich-zelven, op de eene knie en vouwde de handen. Zy ging hem voorby, zonder hem gezien te hebben, en Paul weende heimelyk van wanhoop en spyt. Even kalm zag hy haer aen de bidbank de kniën plooijen, en zich voor haren God vernederen.

Ik heb in den loop van verleden jaer[1] soortgelyke plegtigheid in de gasthuiskerk van Antwerpen bygewoond. Twee jonge vrouwen heb ik er het kleed der zusters zien verkiezen, boven de pracht en de genoegens des levens, en tot op den dag van heden, is de indruk van die edelmoedige zelfs-opoffering my bygebleven. In dat leven wacht u geene stoffelyke belooning, die de wereldsche menschen allen zoo sterk betrachten; men hoopt alleen op het toekomende!

Wilt gy den geest der onderwerping, van zelfverloochening en het betrouwen op God, in den verhevensten graed gevoelen en bewonderen, treed dan by zulke gelegenheid, de kerk der nonnen binnen en als er u een sprankel poëzy, dat is ‘gevoel’ in het harte ligt, dan zult gy weenen van liefdevolle aendoening - te meer, als gy u verbeeldt, wat leven van moeite en arbeid die vrouwen te wachten staet. Wat moet men zielskracht en moed hebben, om zulk leven,

1 26 September 1854.

zoo tevreden en gerust, te durven aenvaerden!....

Doch wy keeren tot Isidora terug.

Toen Paul haer zag neêrknielen, had hy nog de hoop niet opgegeven, dat de novice terugkeeren zoude. ‘Ach, dacht hy, mogt hare stem ten minste eenige ontroering verraden, als zy hare gelofte uitspreekt; dan zou ik nog denken, dat zy my een oogenblik gedachtig is!’ Maer toen de gryze priester, van het altaer dalend, zich voor Isidora plaetste en haer vroeg: ‘Dochter, wat verlangt gy?’ toen antwoordde zy integendeel met eene zoete, maer vaste stem: ‘Ik verlang opgenomen te worden, in de heilige Orde en in de Gemeenschap harer zusteren.’

O, wat pynigden Paul die woorden! De hoop verlaet ons echter niet ligtvaerdig: ook Paul voelde een nieuwen glinster in zyn hart opstygen, toen hy den priester het jonge meisje hoorde voorhouden, tot welke opoffering, tot welke boete zy zich ging verbinden. Paul bedroog zich andermael: die last scheen haer leven, hare liefde te zyn geworden.

Zoo zag Paul zyne zuster van de wereld afsterven, zonder dat zy smart, zonder dat zy naberouw betoonde. Toen zy zich, gelaten en gelukkig, ontdeed van de prachtige wereldsche tooisels; toen zy hare kanten en bloemen ter zyde wierp, als het laetste ydele dat zy in de wereld nog bezat; toen zy aldus de laetste hoop van nog terug te keeren, onbarmhartig in de borst des jongelings uitdoofde - toen sloeg

hy de beide handen voor de oogen, om de tranen te verbergen, die nu in stroomen over zyne wangen rolden.

Paul hoorde nog altyd de zangen der nonnen, de toonen des orgels, de stem des priesters en de laetste antwoorden van Isidora ruischten hem nog in het oor. Eindelyk zong de priester statig *ita missa est*, en toen Paul de hand van de oogen wegdeed, zag hy de nieuwe gasthuiszuster diep voor het altaer geknield liggen..... Zy was dus niets meer voor hem, dan eene dierbare afgestorvene!

Even als de stoet binnen gekomen was, verliet hy weêr de kerk. In het voorbygaen sloeg Isidora een zydelingschen blik op het kleed, dat haer straks nog tooide, en wendde daerna het oog ten hemel: het was haer eeuwig afscheid. Zy trad voorby Paul, voorby Adelbert, voorby hare vriendinnen, zonder hun een enkelen blik toe te stieren.

Paul zag haer achterna, en in zyn hart riep er eene stemme: ‘Zuster, zuster! ik zal u nooit vergeten!’

De kerk was ledig; toen Paul zich omkeerde stond hy plotseling voor zyne moeder. De jongeling verbleekte en deinsde achteruit. De baronnes van Weeleghom was haren zoon des morgens, met eenen ongeloofelyken spoed, opgevolgd; zy had, gedurende de godsdienst-oefening, elk zyner bewegingen met aendacht gade geslagen. Dat haer hart van genoegen klopte, toen zy de laetste hoop van onmiddellyken

terugkeer in de wereld vernietigd zag - dat behoeven wy den lezer niet te zeggen: hy kent immers het hart dier vrouw.

De baronnes noodigde haren zoon uit, haer te volgen; wrevelig over die ontmoeting, gehoorzaemde Paul echter zyne moeder. Aen de poort van het gasthuis wachtte het rytuig van mevrouw van Weeleghom. Zonder een woord met elkander gewisseld te hebben, bereikten beiden het hotel, dat door de zorgen van Tom inderdaed een vrolyker aenzien gekregen had. De baronnes betuigde er hare verwondering over, en dit in de scherpste bewoordingen.

'Wyt het Tom niet! viel de jonge edelman haer in de bitsige reden; ik had het hem bevolen, omdat ik hoopte vandaeg de freule van Herlicum in ons midden terug te brengen. Dat is mislukt..... Sluit dus het hotel, Tom, en maek er weêr een somber graf van, in plaets van eene bruiloftszael. Kom, moeder, ging de jongeling voort; wy keeren naer Vogelenzang terug.

De oude knecht zag zynen jongen meester met tranen in de oogen aen, en die tranen waren zoo welsprekend, dat men dezelve by den eersten blik verstaen moest. Eer nog de baronnes het hotel verliet, had het weêr het droevige aenzien gekregen, dat het vóór de komst van Paul had.

Het rytuig rolde den straetweg over, die noordwaerts geleidt. Moeder en zoon zaten naest elkan-

der, zonder een woord te spreken: elk scheen den loop zyner eigene gedachten te volgen. Op een aenzienlyken afstand van de stad, brak de moeder het pynelyke stilzwygen af.

‘Gy ziet het wel, Paul, zegde zy; gy moet dat denkbeeld uit uw hoofd verbannen. Isidora heeft vast besloten in de wereld niet terug te keeren.

- Ik betreur het! was het korte antwoord.

- Misschien zal die hardnekkige weigering van den kant der freule, tot uw geluk strekken. Paul, er zyn zoovele andere vrouwen, welke u met een oog van liefde volgen, en u dubbel het verlies zullen vergoeden, hetwelk gy denkt nu geleden te hebben - en by het uitspreken dier woorden dacht de baronnes aen Felicita, zonder dat zy echter dien naem durfde noemen.

De jongeling antwoordde niet; de baronnes ging voort:

‘Weldra zal dat gevoel van medelyden, hetwelk u voor de ongelukkige freule bezielde, wegsterven. Gy zult u overtuigen dat het haer geluk, hare roeping is de inspraek harer ziel te volgen, en zich aen de kloosterdienst toe te wyden, terwyl het uwe roeping is in de wereld te schitteren, opdat de naem van ons adellyk geslacht meer en meer glans rondom zich verspreide. Zorg dus, myn kind, het hart te boeijen van eene vrouw, die uwer waerdiger is dan zy. Zorg dat gy u-zelven gelukkig maekt.....

- Door een geldhuwelyk, niet waer? liet er de jongeling op volgen, en een pynlyke spotlach plooide zynen mond.

- Door een huwelyk volgens uwen stand.

- Spreek my daer thans niet over. Ik ben te diep geschokt door hetgeen ik vandaeg gezien heb, dan dat ik my met andere denkbeelden zou kunnen bezig houden. Spreek my niet meer van Isidora; eerbiedig hare nagedachtenis, als die van eene afgestorvene, welke wy de laetste eer hebben bewezen, en die wel verdient dat wy haer, in het diepste onzer ziele, eerbied blyven toedragen.

Dat waren de laetste woorden, welke op den togt naer Vogelenzang gesproken werden.

In de dagen, welke op dien woeligen novemberdag volgden, eerbiedigde de baronnes den wil haers zoons: zy zweeg. Echter hoopte zy weldra gelegenheid te vinden, om op nieuw hare plannen voor de toekomst op het tapyt te brengen. De tyd hielp de geslepene vrouw hierin op eene voortreffelyke wyze; want welke indruk heeft de tyd niet doen versterven! By sommigen, die een vast karakter hebben, zyn er jaren noodig om een diepen indruk te doen verdwynen; by anderen, en onder deze mogt men Paul rekenen, zyn eenige maenden, eenige weken - helaes! eenige dagen genoeg.

Naermate de dagen verliepen, herwon de baronnes alle gezag op het hart haers zoons. Deze zelfs begon,

by eenig nadenken, iets kinderachtigs, iets bespottelyks in die plotseling opgewelde liefde te zien. Zyne twintigjarige stadsvrienden hadden met de geschiedenis der *kalver*-liefde, zoo als men haer noemde, den spot gedreven, en den verliefden baron aen eene specie van Ridder Toggenburg[1] vergeleken. De minste hunner had onbeschaemd weg gepocht, dat hy meer *homme blasé* was, dan zich zoo belagchelyk voor eene vrouw het hoofd, tegen de traliën van een klooster, te gaen aen stukken loopen. Paul begon zichzelve te mistrouwen, en steunde weldra meer dan ooit op zyne moeder, als de beste geleidster, welke hy op den weg des levens hebben kon.

Doch wy zyn onze geschiedenis eenigzins vooruit geloopen, en wy moeten een oogenblik terugkeeren tot op den dag, toen Isidora het kloosterkleed aenvaerdde.

Wy hebben den lezer de plaets aengetoond, waer de burggraef Adelbert stond. Met een geschokt gemoed had de jongeling de plegtigheid gevolgd, te meer omdat hy, sedert den feest-avond by de baronnes, eene levendige belangstelling voor de jonkvrouw had opgevat. Hy ook had tranen in de oogen, en eerst toen de freule de kerk verlaten had, ging Adelbert heen. Den eersten arme dien hy ontmoette,

1 Zie de legende van Schiller, zoo meesterlyk overgezet door den beroemden dichter H. Tollens, Cz.

reikte hy eene milde aelmoes toe, en zegde in zyn hart: ‘In naem van Isidora.’

Hy trad de straten door en hield eindelyk voor een klein, nederig, maer vriendelyk huis stil, dat verloren scheen tusschen eene reeks sierlyk opgebouwde wooningen der straet. Had het dat vriendelyk uitzigt door de bloemen, welke van binnen voor de glasruiten bloeiden; of wel was het om die, welke in den kleinen winkel waren ten toon gespreid, even als de welgevulde korven met appelen, peeren en ander najaersfruit? Was het de zindelykheid, die het zoo aenlokkelyk deed voorkomen; of was het misschien die jonge vrouw, met haer bleek maer zachtzinnig wezen, welke zich van tyd tot tyd in den winkel vertoonde?

Wy gelooven dat alles gezamenlyk werkte, om dit huiske te doen opmerken.

Doch laet ons een oogenblik binnentreden.

Wy stappen den welgevulden fruit- en bloemwinkel door, en komen in een klein, maer zindelyk vertrek van ouderwetschen trant. Er ligt in die kamer eene godsdienstige rust verspreid, welke het hart weldoet en die ons teenemael afzondert van de woelige straet. Het is als eene afgelegene kapel, zoo kalm, zoo rustig. De vloer is van rooden steen, maer met hagelwit zand bestrooid; het venster, waerdoor de winterzon haren flauwen gloed doet neêrdalen, is nog in lood gevat, en in het midden van hetzelve schitteren nog de

heldere kleuren van een geschilderd glaswerk. De wyngaerd omkranst nog met zyn verdord gebladerte het venster. Aen den muer hangt het zwart berookte kruisbeeld, met eenen krans van palmtakken versierd. In den haerd flikkert een klein vuer, hetwelk eene koesterende warmte geeft aen een ouden man, die in zynen leunstoel aendachtig *Thomas à Kempis* leest.

De bewooners van dit huiske, waer wy den lezer een oogenblik laten rusten, waren Jan Hartman - een man, zilverwit van hairen en onder den last van zestig jaren gebukt; en zyne dochter, wier bleek gelaet wy in den winkel gezien hebben. Hartman's dochter was nog geene vyf-en-twintig jaren oud; maer men zag het wel, zy had reeds veel geleden in ziele-smart, en dat werd nog des te duidelyker bewezen door het rouwgewaed, dat haren weduwstaet deed vermoeden.

Van tyd tot tyd stond de weduwe op, en wierp eenen oogslag op het huis, dat aen den overkant der straet gelegen was, en als de oude man dit bemerkte, ligtte hy het hoofd van het boek op, en vroeg met eene stille stem:

‘Ziet gy nog niets, Anneke?

- Neen, vader, niets. Het hotel is echter geopend, ik zie den ouden Tom stoffen en vegen, dat het zweet hem van het voorhoofd lekt.....

De lezer bemerkt, dat men van het hotel der baronnes van Weeleghom spreekt.

‘Ik wenschte, sprak de oude, haer nogmaels dáér te zien terugkeeren; zy was zoo goed, zoo braef - die freule! Anneke, velen zyn haer dankbaerheid verschuldigd; maer wy, myn kind, wy vooral.....

- O ja! onderbrak de weduwe. God zegene haer, in het klooster gelyk in de wereld.

- Zie, ik zou te vreden zyn, als ik haer slechts éénmael zien mogt, en haer zeggen, wat er in het hart van een armen, ouden werkman omgaet..... Ach, dat geluk is ons nooit te beurt gevallen, en wy hebben hare weldaden slechts kunnen ontvangen, met de woorden: ‘In naem van Isidora.’

Een diepe zucht ontsnapte aen den boezem van Anneke, en terwyl zy haer hoofd over haer naeiwerk bukte, kwamen twee groote tranen uit haer oog perelen. Zy gedacht gewis een treurig voorgaende! Zoo zat zy eenige oogenblikken te werken, liet toen de hand zakken en het betraende oog opligtende, zag zy naer het Christusbeeld, dat aen den muer hing. Zacht betrouwen in Hem, die ons voorging in de baen der smarten!

Op dat oogenblik werd de deur geopend, en Adelbert trad het nederige vertrek binnen. De twee bewooners rigtten zich op, en de burggraef stak den ouden man vriendschappelyk de hand toe.

- Vriend Jan, zegde de jonge edelman, zigtbaer ontroerd, het is voorby; alles is gedaen.

- O, mynheer Adelbert, zal zy niet meer terugkeeren? vroeg Anneke bevreesd.

- Neen, goede zielen, neen! Ik kom uit de kloosterkerk en heb haer de geloften hooren uitspreken, en uwe weldoenster zal de engel der menschenliefde worden. Gy weent, Hartman; ween niet, alles wel nagerekend zal zy dáér gelukkiger zyn, dan dat zy het hier tegen-over was.

- Ik hoop het, mynheer de burggraef.

- Houdt goeden moed, ging de jongeling voort; al is zy niet meer daer om u te helpen, ik zal u niet vergeten.

Met die woorden verliet Adelbert de wooning van den ouden Hartman, en onttrok zich aen de dankbetuigingen van vader en dochter. Toen hy den winkel verlaten had, en Jan en Anneke in het achtervertrek waren teruggekeerd, zegde de eerstgenoemde:

‘Anneke, laet ons een roozenkrans voor de freule van Herlicum bidden.....

En knielend naest elkander baden zy, opdat God geluk en tevredenheid aen Isidora geven mogt. Dat gebed was innig, en het moet met welgevallen in den hemel zyn aenhoord geworden.

Waerom baden die brave menschen den Almagtige voor de grooten der aerde, om zegening?

Omdat de grooten hun weldeden, volgens den wil van God; omdat zy een deeltje hunner goederen

besteedden, om er den armen broeder en zuster meê te verryken. O, indien de ryken wisten, wat geluk de weldadigheid hun toebereid!....

Wy zullen weldra, in den loop van ons verhael, in het nederige huis van Jan Hartman terugkeeren, en eigenlyk doen zien, in welke verbindtenis deze arme familie stond, met die der trotsche baronnes, met de edele freule en den ryken burggraef.

V.

Vergeten wy den winter, met zyne koude en armoede, en verplaetsen wy ons in het voorjaer van 18**, op het buitengoed van de baronnes, dat zy, tegen alle gebruiken, gedurende dien winter niet verlaten had.

Duizende voorwendsels hadden haer op Vogelenzang doen blyven; doch deze werden door de hooge wereld in een geheel anderen zin uitgelegd, dan de baronnes zulks vermoedde.

Mevrouw werkte intusschen yverig aen de toekomst van haren zoon; daermeê zouden wy haer ook het meeste op haer kasteel hebben bezig gevonden. Wy moeten den lezer echter nader bekend maken met de waerdige tegenparty van de baronnes: den graef van Hoogensteen.

Wy begeven ons dus op een paer uren afstand van Vogelenzang, naer het kasteel van den graef, die, even als de baronnes eenen zoon, van zynen kant eene dochter *te koop* had.

De graef van Hoogensteen noemde zich, in zyne jonge jaren slechts '*Hochstein.*' Hy had zich vroegtydig door beurs-spekulatiën, loteryen en het spelen op de *roulette* aen de badplaetsen, eene aenzienlyke fortuin weten te verwerven. Het was dan ook natuerlyk, dat hy van dan af een welkome gast was in de hooge wereld; echter gevoelde hy genoeg, dat hy voor den minsten adellyke moest achteruit wyken, als hy zich met dezen op dezelfde lyn wilde plaetsen. Dat verdroot den rykaerd, en daer hy een hardnekkig *intriguant* was, zocht en vond hy al spoedig het middel om datgene te bereiken wat hem ontbrak.

Met behulp van eenige gewillige oudheidskenners, onderschepte hy, dat er vroeger eene familie 'van Hoogensteen' bestaen had, doch die geene afstammelingen meer telde. Langs duizende kronkelingen vond hy, ten regte of ten onregte, dat hy een der afstammelingen was of ten minste kon zyn. Na een

aental processen, waerin hy bewees dat ‘Hochstein’ slechts eene tydelyke verduitsching was geweest van Hoogensteen, kwam de *intriguant* in bezit van den titel. Doch wat gaf dit? Het publiek geloofde hem en de hooge kringen ontvingen den *plebejer* Hochstein, voortaen als de *patriciër* van Hoogensteen.

Het adellyke wapen, de gouden burgt op een blauw veld, pronkte weldra op de koetsen van den ‘weêrgevonden edelman,’ en de onbeschaemde stoutmoedigheid van den gewezen fondsenhandelaer, deed het publiek weldra teenemael met de wapendragt te vreden zyn. Dat alles was echter den overweldiger niet genoeg: hy maekte daerna, met eene ongeloofelyke behendigheid, jagt op ridder-orders, en het duerde niet lang of er kwam eene gansche vlaeg lintjes in zyn knoopsgat gewaeid: zoo erg zelfs, dat de man als met den zevenkleurigen regenboog op de borst pronkte.

Dit was zeker wel geschikt, om de wereld stofgoud in de oogen te werpen.

By dit alles had de graef van Hoogensteen, eene gelukkige tong, en als men hem hoorde spreken, dan waren de koningen en prinsen zyne nauwste vrienden; dan was hy als de Rothschild der vorsten, en te meer de wezenlyke as, rond welke de staetkunde des lands draeide. Geene familie droeg een ouder wapenschild dan zyn stamhuis, en hy wist zoo behendig, door de eeuwen heen, zyne voorzaten op te tellen;

hy wist deze zoo groot en roemryk te maken; hen zoo nauw te verwanten aen koningen en helden - dat men niet anders dan den naem der van Hoogensteens op de eerste linie van den adel des lands kon stellen.

Men zal misschien zeggen, dat de waerheid over dien persoon, in den dagelykschen omgang, niet lang kon verborgen blyven: o, bedrieg u niet. De graef was zóó geslepen, zóó berekend, zóó welgeplaetst in zyne woorden en daden, dat hy zelfs anderen dan de baronnes van Weeleghom, in zyne strikken had weten te vangen - en zeker deze vrouw was niet van die, welke zich voortdurend, door den schyn zonder de daden, laten verblinden.

Op het oogenblik dat wy van Hoogensteen in onze geschiedenis te voorschyn brengen, was hy een man van vyf-en-vyftig jaren, reeds grys van baerd en hairen; doch niettegenstaende de jaren las de kenner in zyne vinnige zwarte oogen, de slimheid van den vos, en tevens hardnekkigheid in het najagen van het doel, dat hy zich eenmael had voorgesteld. Voor den on-ingewyde was de uitdrukking van zyn gelaet integendeel, de hoffelykheid in den volsten zin des woords; de dienstwilligheid van den hoogen beschermer, jegens ieder die hem naderde; de onbepaeldste goedhartigheid.

De naem der van Weeleghoms en vooral de schyn van aenzienlyke rykdommen, was den graef een vol-

doende lokaes geweest, om met de baronnes over een huwelyk, tusschen hunne kinderen, te onderhandelen. De baronnes integendeel was verblind door den grooten invloed, en niet minder door de tonnen goud die de van Hoogesteens bezaten. Beiden verlangden dus evenzeer naer de versmelting van rykdom en magt; maer de graef, als behendig schaekspeler, scheen achteloos het spel voort te zetten, misleidde aldus zyne *partner* en wachtte slechts het oogenblik af, dat hy de baronnes, met al het voordeel aen zyne zyde, zou kunnen overrompelen - en dan zelfs zou hy het nog wel zóó weten te keeren, dat zyne overwinning als eene groote 'toegevendheid' van zynen kant kon aenzien worden. Die man was zeker te behendig voor de baronnes, hoewel zy in de zoete veronderstelling bleef - en daerin wist de graef haer, op eene bewonderenswaerdige wyze te wiegelen - dat al het voordeel van den toestand aen hare zyde was.

Wy laten die twee spekulanten alleen, toen zy op zekeren dag in het salon van den graef van Hoogensteen zaten, om over den bruidsschat en het huwelyks-kontrakt te spreken, zonder dat zoon of dochter hiervan bewust waren; wy laten hen alleen, met hunne ontwerpen van *exploitatie* van den vereenigden rykdom en invloed - en willen den lezer nader kennis doen maken met Felicita, welke reeds hier en daer in onze geschiedenis is voorgekomen, zonder dat hy haer echter genoegzaem kent.

Op dit oogenblik ontmoeten wy haer, op een rank engelsch paerd, in eene der lanen van het kasteel, uitgelokt door de reeds koesterende stralen der voorjaerszon, welke schuins door de nog weinig omblaêrde beuken vallen. Aen hare zyde rydt de baron Paul, met die hoffelyke onderscheiding, welke hem steeds kenmerkt.

Doch Felicita? Zy kon ongeveer twintig jaren tellen en was, zoo als wy reeds ter loops gezegd hebben, eene schoone vrouw: fyn en regelmatig van trekken; met levendige, donkerbruine oogen; met hairlokken, die zwarter en glimmender waren dan de zwartste ravenveêr. Haer blik was trotsch, en by den eersten oogslag zag men, dat zy bewust was van hare schoonheid, van de overmagt welke zy uitoefende. Zy meende inderdaed dat elk harer woorden, even als by de nimf uit de Arabische vertellingen, een perel was, welke haren roozenmond ontviel. Die vrouw moest gestreeld, gevleid, aenbeden worden, en nog moest de aenbidding zich bepalen by haer alléén, met verguizing van alles wat zich romdom haer bevond.

Op het land, gelyk in de stad - Felicita wilde schitteren. Op jagt was zy de stoutste amazone; op het balfeest wilde zy de bevalligste danseres, in het opera de meest *gelorgneerde* zyn; in de salons zocht zy het geestigste te schitteren, en het meeste wierook in de ademen.

Men heeft het wel gezien, tydens het balfeest waer-

meê onze geschiedenis aenvangt, Paul was destyds geen der yverigste aenbidders van de jonge gravin, en *dat* was juist de reden, waerom de schoone jonkvrouw hem sinds langen tyd met blikken en woorden zocht. Zy *wilde* aenbeden worden door hem, die haer achteloos scheen te behandelen, niet omdat zy hem beminde; maer enkel om hare eigenliefde te streelen. *Une femme est comme votre ombre: courez après*, *elle vous fuit*; *fuyez la*, *elle court après vous* - en dat was het geval met Felicita.

Paul had echter zyne eigenliefde, en zelfs in eene ruimere mate dan een gewoon mensch. Sedert eenigen tyd begon het hem dan ook het harte te streelen, dat hy, boven zoovele andere jonkers en edelheeren, de uitverkorene van Felicita was. Hy werd weldra minder streng ten haren opzigte: niet waer? Zy is toch schoon, en wie toch zou er niet over gevleid zyn, de bevoorregte aenbidder van Felicita te wezen? Hoevelen verlangden niet naer die eer, naer die onderscheiding? Hoeveel benyders zou hy niet hebben, en wie benyders heeft, bewyst immers dáérdoor alleen reeds, dat hy boven hen verheven is; dat hy een geluk bezit, dat de wormen, welke zich rondom hem bewegen, niet kunnen bereiken?

Dit was genoeg voor Paul, om zich ligtzinnig door Felicita te laten meêvoeren. Daerby, hy vond nu eenen schat van hoedanigheden in haer, dien hy vroeger niet bemerkt had; en het scheen hem toe, dat zyne moe-

der zich niet bedrogen had, toen zy hem de jonge gravin aenprees; terwyl Felicita, van haren kant, de overtuiging kreeg, dat haer vader eene uitmuntende keus gedaen had, toen hy haer den jongen baron, als een aenstaenden echtgenoot had aengeduid.

Beminde Paul dat meisje inderdaed? Neen; het was geene liefde voor haer, welke uit het hart voortvloeide; maer eene die in het hoofd haren zetel had: zoowel by hem als by haer. Slechts eenmael had Paul wezenlyk bemind: het was toen Isidora het beeld zyner droomen was, en indien hy de gevoelens, welke hem *nu* bestormden, vergeleken had met die, welke *toen* zyne ziele streelden - hy zou ondervonden hebben, dat er een breed verschil tusschen beiden gelegen was. De eerste liefde was zuiver en onbaetzuchtig; de tweede was eene misplaetste eigenliefde en berekening; de eerste had tot grondslag eene opregte verkleefdheid; de tweede was eene bedriegelyke *coquetterie.*

Welk verschil tusschen Felicita en Isidora!

Niettemin was het aen die vrouw, dat de baronnes van Weeleghom, haren dierbaersten schat, haren zoon wilde koppelen, zonder een enkelen keer het karakter van de jonge gravin te doorpeilen; zonder een enkelen keer te denken, dat Paul, in de handen dier vrouw slechts een speelgoed was, dat zy zou breken, wanneer het haer niet meer behaegde.

Terwyl de bezorgde ouders over het *stoffelyke* geluk

hunner kinderen wilden beraedslagen, zonder dat er ooit over God en zedelyke welvaert gesproken werd, had de graef het tweetal tot eenen wandeltogt weten over te halen, en de baronnes zag ze, met eene zoete hoop in het hart, het kasteel verlaten, byna verzekerd dat haer Paul voor de bekoorlykheid van Felicita eindelyk geheel en al bukken zou. Wie zou er aen twyfelen na de karakterschets, die wy van den jongen edelman gegeven hebben!

Het gesprek tusschen de beide wandelaers werd eerst op den meest hoffelyken toon gevoerd; doch allengs verging die gedwongenheid en er heerschte weldra meer vertrouwen.

Men sprak van de stad en hare feesten, en de gravin kon niet nalaten te zeggen, wat het loopende gerucht was in de hooge kringen, dat de baron Paul voor het eerst in dezelve niet meer verschynen zou, terwyl hy er zelfs den voorgaenden winter reeds niet was te zien geweest.

‘En waerom niet? zegde de jongeling, met die nieuwsgierigheid, welke niet vry is van eene zekere trotschheid, omdat men hoort dat de wereld zich met ons bezig houdt.

- O, mynheer de baron! men zegt, dat u.....

- Welnu, mejonkvrouw!

- Dat u zekere romantische denkbeelden te veel bezig houden. Men spreekt - zoo ging zy aerzelend voort, en met een geestigen glimlach om den mond -

van eene..... liefde, welke u in het hart woelt; van de traliën eens kloosters; van eene..... schoone non: met een woord, mynheer Paul, men borduert op uwe eenzaemheid den schoonsten ridder-roman, die er nog ooit uit de hersens van eenen dichter gevloeid is.

Er lag, wel is waer, niets kwetsend in die woorden; maer toch troffen zy Paul, en ten regte of ten onregte, hy meende in dezelve iets te gevoelen, dat hem bespottelyk moest maken in de oogen der wereld. Het schaemrood schoot hem over de kaken: een bewys, dat hy zoo *roué* nog niet was, als hy het wel wilde schynen.

'Hoe, mejonkvrouw! stamelde hy ten laetste; houden uwe kringen zich nog met dat geval bezig, hetwelk my reeds uit het geheugen gegaen is, en dat overigens die gewigtige beteekenis niet had, welke men er aen geeft.

- Ik beken, mynheer de baron, de wereld houdt veel van by vergrooting te spreken, en het is zelfs, niet waer? eene beschuldiging, welke de man gaerne der vrouw toewerpt; doch beken toch dat het niet redelyk is zoo losweg het gewigtige van die gebeurtenis te loochenen..... O, er komen ons zulke belangryke episoden in het leven niet dikwyls voor. Zooveel liefde! zulke standvastigheid!.... Maer dat vindt men slechts in het opera en in de romans!

- Gy spot geestig, mejonkvrouw.

- Ik spot niet, ik spreek in allen ernst.

- Ik merk dat aen uwen fyngeestigen glimlach..... Doch, gelooft gy inderdaed, dat ik de freule van Herlicum beminde?

- Wie weet, baron!.... hervatte Felicita op twyfelachtigen toon en altyd glimlagchend.

- En zoo ik u het tegendeel verzekerde.

- Vergeef my, maer.....

- Hoe, gy zoudt er aen twyfelen?

- O neen!

- Welnu, ik verzeker u, mejonkvrouw, dat men die gansche geschiedenis wonderlyk overdreven heeft, en er niets tusschen de freule van Herlicum en my gewisseld is, dan eene vraeg en eene weigering om in de wereld terug te keeren. Overigens, ik beminde de freule van Herlicum niet.....

- O, mynheer Paul! ik wil uwe geheimen niet doorgronden! onderbrak Felicita, hoewel in hare ziel gelukkig over die vetrouwelyke mededeeling.

- Het zyn geene geheimen, mejonkvrouw! ging de jongeling voort; wat ik u zeg, zal ik in het openbaer zeggen. Ik loochen het tegenovergestelde!

Hy loochende Isidora, omdat hy wist, dat hy de hoovaerdy der gravin daermede streelde, des te meer, omdat het Isidora was, welke steeds zonder het te willen, Felicita in de schaduw gesteld had. Hy wierp de minachting op die arme zuster, dezelfde voor welke hy korts geleden nog in het stof zou gekropen hebben, aen welke hy alles, naem en fortuin had aen-

geboden, indien zy in de wereld wilde terugkeeren!

‘Wat zou ik voor die vrouw hebben kunnen gevoelen! sprak Paul voort, en meer en meer moed scheppende. Myne bestemming is in de wereld te leven, terwyl zy integendeel de wereld ontvlugtte. Isidora had de vrouw kunnen zyn van eenen..... burgersman; maer nooit van een adellyk heer.

De glimlach van Felicita moedigde hem aen.

‘Doch, hervatte plotseling de jongeling, waerom ons met dit alles bezig houden!.... Laet my over het tegenwoordige spreken, dat my, door uw bevallig byzyn, meer toelacht dan het romantisch verledene. Ik heb u overtuigd, ik hoop het ten minste, en dat zulks in *uw* hart is gedaeld, is my genoeg.

Het gesprek nam eene andere wending.

Men bereikte het bosch, op meer dan een uer afstand van het kasteel. De ryderes scheen niet genegen om spoedig terug te keeren; zy verlangde integendeel vryen teugel te kunnen geven aen hare duizendvoudige grilligheid. Nu eens hield zy eenen wedren met den jongen baron, en dreef haer paerd, met gerekten halze en vliegende manen, over de vlakte heen, terwyl zy in die vlugt zegevierend het hoofd omwendde, en den afstand mat, die er tusschen haer en haren gezel bleef; dan weêr verzocht zy Paul af te stappen, en haer de eerste bloemen te gaen plukken, welke op den rand van den weg groeiden, en eens zelfs zou hy den zadel hebben moeten

verlaten, om een prachtigen vlinder te vangen, indien eene andere, even wispelturige gedachte, in haer niet ware opgekomen.

Nogmaels, welk verschil tusschen de freule en de gravin! De eerste zocht, als eene opregte zuster, alles wat Paul slechts een oogenblik vreugde geven kon, en was gelukkig, als zy dit mogt verwezenlyken; de tweede was van nu af de kleine dwingeland van den jongen baron, die zich, naer haer inzien, nooit diep genoeg plooide: zy had knielend willen gediend zyn.

Thans zyn beiden van de paerden gestapt, en zitten zy aen den voet van een breeden eik, op het reeds bloeijende mos. De voorjaerszon werpt een zachten purperglans over de vlakte heen, in welke zy zich bevinden. De vogelen gorgelen hunne laetste toonen in de hooge boomen uit, en schynen die eenzame plaets door hunne zangen te heiligen. Het is daer eene stille en regt dichterlyke rustplaets.....

Paul was nadenkend geworden, terwyl de gravin integendeel er een ligtzinnig vermaek in schepte, om met hare ryzweep de kroonen der bloemen af te slaen.

Doch waerom was de jonge baron eensklaps zoo peinzend geworden? Het was, omdat hy eene plaets terugzag, die hem niet vreemd was, en welke hy dikwyls met Isidora had bezocht, toen zy beiden nog kinderen waren.

Indien het goede gevoel inderdaed, op dat oogen-

blik, in hem de bovenhand bekomen hadde, hy zou eenen terugkeer in zich-zelven hebben doen ontstaen; hy zou gezegd hebben, tot de dartele gravin:

‘Eerbiedig deze plaets..... Kwets die bloemen niet, welker voorgangsters Isidora eens plukte; schater niet op de plaets, waer myne zuster eens hare te vroeg gestorvene moeder, haren dierbaren vader beweende; laet uw fier en moedig paerd de schors van den eikenboom niet schenden, waerop wy eens onze namen gesneden hebben, en die steeds breeder en breeder uitgroeijen.’

Maer zoo dichterlyk was de jonge baron niet gestemd, hoewel hy wel eene soort van wroeging gewaer werd, by het herdenken aen de gedane verloochening. Wat hem eigenlyk het meeste bekommerde was, dat Felicita de groote letteren, op den eikenboom, zou bespeurd hebben.

En inderdaed! zy bemerkte deze weldra, en terwyl zy hare ryzweep over de schors sloeg, waerop de twee namen gesneden stonden, riep zy lagchend uit:

‘Ha, ha! mynheer de baron; gy hebt uwe geheimen daer aen eenen zeer onbescheiden vriend toevertrouwd. De gravin las luid op:

PAUL - ISIDORA, IX MEI 18...
VERGEET MY NIET.

Ten tweeden male bloosde de rampzalige.

‘Kinderachtigheid! mompelde de jonge baron en zich omwendende, om het schaemterood te bedekken, dat zyne wangen overstroomde, greep hy den teugel van zyn paerd vast, en scheen zich in den zadel te willen werpen; hy keerde zich echter om, hielp de vrolyke gravin opstygen en welhaest keerde men naer het kasteel terug. Zeker geschiedde die terugtogt niet zonder eenen vloed van geestige aenmerkingen en vragen, die de baron, langs duizende kronkelwegen moest beantwoorden, om de waerheid te verbergen. Paul stapelde verloochening op verloochening, en had nogmaels de voldoening, de *coquetterie* van Felicita by deze verguizing te zien zegevieren.

O, hadde Paul een mensch geweest, met eene mannelyke ziel, met een hart, dat de heiligheid begreep van de herinneringen der jeugd, hy zou verontwaerdigd opgevlogen zyn, by den zweepslag dien Felicita over de letters op de schors slingerde; hy zou dien hoonenden slag, op het aengezigt zelve hebben voelen branden; hy zou de beleedigde zuster gewroken hebben, door een dier woorden of blikken van verachting, welke uit eene edele beweging der ziel opwellen, en die verpletterend zyn voor diegenen, op wie zy gerigt worden!

Paul had niets van dat alles gedaen: hy wilde slechts behagen, en aen die ydelheid offerde hy de schoonste gevoelens op.

De band tusschen Felicita en Paul werd dan ook

nauwer toegehaeld, en toen zy teruggekeerd waren op het kasteel, had het scherpe oog der baronnes en veel eerder nog dat van den graef bemerkt, dat de weg, welke regtstreeksch naer beider doel liep, aenzienlyk vergemakkelykt was. De wereld, dacht de graef, zou het overige doen, en ook kort daerna bevonden zich de twee familiën in de stad.

Felicita schitterde boven alles uit, deelde hare gunsten rond, met zooveel genade als eene koningin, en wekte de brandendste jaloezy in het hart van den baron op. Zy hielp haren vader, op eene bewonderenswaerdige manier, om des te eerder meester te worden van de rykdommen, die zy dachten dat de van Weeleghoms bezaten. Echter hield de graef altyd tegen, om het huwelyk te laten voltrekken; hy wist nu deze dan gene reden in te brengen, tot dat eindelyk de baronnes het geluk van haren zoon, byna als eene genade afvroeg, en dat Paul met kracht op de verwezenlyking zyner droomen aendrong.

Men zag hem even driftig dit speelgoed najagen, als hy vroeger zyne hoop gesteld had, op de schoone en engelreine Isidora!

Men sprak veel over het ontworpen huwelyk, en men moest bekennen, dat er geene schoonere party van weêrskanten kon gevonden worden. De baronnes stak het hoofd fierder dan ooit in de hoogte: zy had gezegevierd. De graef betoonde, uitwendig koel, zyne tevredenheid over de aenstaende verbindtenis;

maer berekende inwendig, wat al ontwerpen hy met de tonnen gouds der baronnes zou kunnen verwezenlyken, en, wat den lezer wel verwonderen zal, wat al *deficits* hy met dit alles zou kunnen aenvullen.

Het was dan ook maer eenige weken na de ontmoeting, welke wy in den aenvang van dit hoofdstuk beschreven hebben, dat het huwelyk tusschen den jongen baron Paul en Felicita gevierd, en als het toppunt van het aerdsche geluk, door de familiën aenzien werd; doch het is zoo als de dichter zegt: 'Dáár waar de mensch het toppunt van zijn aardsch geluk zoekt, daar woont ook zijne smart!'

Laten wy de beschryving van dien feestelyken dag ter zyde.

Indien allen vergaten, in de vreugde des harten, dat het vieren van dien dag voor eene andere dan Felicita was bestemd geweest, dan was er toch één wezen dat zich der freule van Herlicum herinnerde: het was Tom, die met eenen traen in het oog de laetste herinneringen aen de arme non zag verdwynen, en plaets maken voor nieuwe voorwerpen, naer de grillen der nieuwe meesteresse.

Tom was de eenige, welke de nieuwe, opkomende zon niet aenbad.

Wy laten dus de jonge echtelingen naer het zuiden van Europa vertrekken, en treden op denzelfden avond, welke voor dit vertrek bestemd was, de stille kloostercel binnen, waer wy Isidora, thans zuster

Mathilde, terugvinden. Voor haer lag de brief, waerdoor mevrouw van Weeleghom haer kennis gaf van het huwelyk haers zoons. Zeker had die vrouw dat eerder gedaen, uit een wreed gevoel van spotterny, dan wel uit een gevoel van sympathie voor de edele non.

Zuster Mathilde hechtte echter die boosaerdigheid niet aen dien brief; zy dankte de baronnes uit het diepste harer ziel, dat zy harer nog gedachtig was, en de handen zaêm gevouwen en de schoone, blauwe oogen ten hemel opheffende, bad zy zacht voor de jonggehuwden.

'O, dacht zy later, welk een schoone dag moet dit voor Paul zyn!.... Neêrknielen met de vrouw welke hy bemint aen den voet des altaers, en er, door den mond des priesters, den zegen des Allerhoogsten over zich te hooren afsmeeken..... Daerna de gelukwenschingen te hooren van vrienden en bekenden..... Het gejuich en de dankzeggingen van de ongelukkigen, die men op zulke oogenblikken altyd herdenkt..... En dan in den oogslag van de schoone Felicita te lezen, dat zy hem bemint - eindeloos bemint.....

Het voorhoofd der zuster zakte in den palm der hand, en er liepen tranen over de wangen.

Betreurde de non misschien, dat zy korts geleden datzelfde geluk geweigerd had, toen Paul haer zynen naem en zyne fortuin kwam aenbieden? Benydde zy

misschien de plaets, welke Felicita aen de zyde van den beminden jongeling had ingenomen?

De booze geest scheen, in dat oogenblik, eene pooging aen te wenden om het harte der zuster te pynigen.

Daer dreef het voor haer heen, dat zoete en gelukkige leven, hetwelk zy met haren broeder gesleten had; daer dreef het heen, met al zyne tooverkleuren en glansen!

Zy droomde zich weêr op het kasteel van Vogelenzang, of in het hotel der stad; zy vloog als een blyde vogel van de stad naer het land en wederkeerig, en zag zich beurtelings, dansend op het balfeest, wandelend in het lommeryke bosch, by den koesterenden glans der avondzon; of mymerend neêrgezeten aen den boord der rivier.....

Alles dwarrelde voor haer oog, en het was haer of dit alles ook nieuwe tooverkracht verkreeg. Maer toch, zy betreurde of benydde niets; wat zy uit den grond haers harten wenschte, was, dat Felicita den jongeling zoo innig zou liefhebben, als zy hem steeds had lief gehad.

'O ja! bemin hem eindeloos, Felicita, nu gy verkregen hebt, wat gy my lang scheent te benyden! zegde zy. Vorm met u beiden een gelukkig huisgezin, en lieve kinderen zullen den band van roozen nauwer toehalen, welke gy vandaeg gevlochten hebt. Moeder, gy, die daer boven by God zyt, bid voor hen, en ook

gy, vader, indien gy reeds tot den hemelschen Vader zyt teruggekeerd, vereenig uwe bede met de onze voor het geluk der van Weeleghoms.....

Welk verschil tusschen den verloochenaer en de verloochende! Tiendubbel bloedig moest, na zulk kontrast, de zweepslag op Paul's aengezigt branden dien er Felicita op gaf, toen zy de zoete en kinderlyke herinnering der jeugd, in het bosch, met de ryzweep geeselde.

VI.

Er waren eenige maenden verloopen, sinds het huwelyk van den baron Paul.

Die dagen waren rustig voorbygesneld. Zuster Mathilde was tevreden in haren stand en de graef en de baronnes genoten menige gelukkige aendoening, als zy aen het lot hunner kinderen dachten, hetwelk zy vermeenden, inderdaed benydenswaerdig te zyn.

Wy bevinden ons in het gasthuisklooster te Antwerpen, en treden de cel van de eerwaerde moeder van het gesticht binnen. Deze non zit in haren breeden leuningstoel, en voor haer staet eene jonge en engelachtige zuster, gereed om de bevelen der overste te ontvangen:

'Zuster Mathilde, zegde de moeder tot Isidora, want deze was het inderdaed; het kind van den braven Jan Hartman is ziek en wacht op uwe zorgen. Ga, myne dochter, en denk dat het eene zuster is welke lydt en vertroosting vraegt. Wees de beschermengel van die arme vrouw, en God zal u liefhebben.

De jonge pleegzuster beminde dat arme kind reeds, zonder het nog te kennen, en een dankbaren blik op de overste werpende, verliet zy zoo gelukkig en tevreden deze laetste, alsof men haer eenen hemel op aerde hadde voorgespiegeld. Zy was gelukkiger dan eene vrouw der wereld, welke de zoetste genietingen des levens te gemoet snelt; zy ging, neen! zy vloog de kamer uit, om zich naer de plaets der smarte te begeven.

Ontbloot het hoofd, wie gy ook zyn moogt, gy, die het gasthuis der armen binnen - of eene gasthuiszuster voorbytreedt!

Heerlyk gesticht, schuilplaets van lyden, maer ook van eindeloozen troost en opoffering - het doet my het harte goed u myne hulde te kunnen brengen, en op u te wyzen in eene eeuw, dat men, buiten het

godsdienstige gevoel, het geluk van den ongelukkige herwinnen wil. Hier, tusschen uwe muren, wordt het Evangelie, dat wetboek voor ieder Christen, in den volsten zin, in zyne edelste uitlegging, betracht:

BEMIN GOD BOVENAL, EN UWEN NAESTE ALS U-ZELVE!

Ik bewonder u, gasthuis, telkens dat myn voet uwen dorpel overtreedt, en ik zegen het Christendom dat u deed geboren worden. Als de arme, verlaten van eenieder, ziek en stervend, op zyn stroobed nederligt, dan openen zich uwe deuren en de verlateling wordt er als door eene liefderyke moeder opgenomen. Men koestert hem als een dierbaer kind; men geeft hem gezond aen de zamenleving terug, ofwel men spreidt hem een zacht doodsbed, en geeft hem een graf om te rusten. Maer nog meer bewonder ik de ziel van die instelling - die vrouwen, welke de wereld vaerwel zeggen, om in het gasthuis den ongelukkige te gaen verplegen, te gaen dienen en liefhebben.

Hebt gy ze gezien, die nederige zusters, welke met een bly en gelukkig hart den zieke ontvangen, aen zyne sponde neêrzitten, hem troosten en verligten, hem op één uer misschien meer liefde doen ondervinden, dan hy in gansch zyn leven genoten heeft? O, zy zyn grootsch, die vrouwen, welke het walge-

lykste dat de ziekte meêbrengt, niet ontvlugten! welke zich al de luimen, al de grillen, al de onaengenaemheden, soms verwenschingen en vervloekingen getroosten en hare zorgen verdubbelen, naermate die zorgen minder het hart van den verpleegde treffen.

Hebt gy ze gezien, die vrouwen, als zy met eene engelachtige liefde komen waken aen het ziekbed van uw kind, van elk wezen dat u dierbaer is? Zaegt gy haer daer neêrzitten, bezorgd voor elken blik, elken zucht, voor elken wensch, alsof het haer eigen kind ware dat daer op het ziekbed gekluisterd lag. O, slaep gerust, moeder! als de non aen het ziekbed van uw kind gezeten is; want ik zeg u, het is alsof de engelbewaerder van uwen lieveling, uit de glansende hemelen, aen het ziekbed is neêrgedaeld.

Hebt gy ze gezien, die vrouwen, als eene besmettelyke ziekte haren doodssluijer trekt over steden en dorpen: hebt gy ze gezien, hoe zy onbevreesd dáérheen vliegen, waer de ziekte het hevigst woedt? Hoe zy den stervende opbeuren, hoe deze getroost en gelaten in hare armen den geest geeft, wanneer zyne dierbaerste betrekkingen slechts met siddering de sponde naderen? Neen, zy vreezen de besmetting niet: want haer betrouwen is in God.

Hebt gy ze gezien, die edele vrouwen, als de oorlog in de straten buldert en het moordende lood onze dierbare kinderen, onze broederen komt treffen? Hebt gy ze dan gezien hoe zy de gevaerlykste

plaetsen, de barrikaden zelfs, door den gloeijenden kogelregen heen opsnellen, om die, welke gevallen zyn, hulp en troost te brengen?

Hebt gy ze gezien?.... Doch ik kan al de toestanden niet optellen, waerin die edele en menschlievende zusters uitschitteren. Waer zy gaen, daer is de menschlievendheid in haren breedsten en meest omvattenden zin, en daerom zeg ik u: 'Ontbloot eerbiedig het hoofd, wie gy ook zyn moogt, niet alleen als gy het gesticht binnentreedt; maer als gy u tegenover een dier liefderyke wezens bevindt, welke door hare zending aen den verloochenaer en den spotter doen zien, dat er nog harten zyn volgens den geest Gods.'

En de schoonste, de yverigste, de liefderykste der engelen in gansch het gesticht was zeker wel Isidora, thans, zoo als wy reeds gehoord hebben - zuster Mathilde.

Nauwelyks was de zuster in de spreekkamer gekomen, waerheen de overste haer bevolen had zich te begeven, of zy bevond zich tegen-over Jan Hartman, die haer tot geleider moest dienen.

Toen de oude werkman de zuster zag, deinsde hy achteruit, werd bleeker dan een lykdoek, en er verliepen verscheidene minuten eer hy een enkel woord kon uitbrengen.

'Ik ben bereid u te volgen! sprak de zuster.

- Gy..... gy..... stamelde de oude man. Mejonkvrouw.....

- Zuster, wilt gy zeggen, vriend!

- Zuster.... O neen! gy kunt myn arm kind niet komen dienen.....

- En waerom niet? onderbrak Mathilde op onrustigen toon.

- Gy, zoo ryk, zoo schoon; gy, de freule.....

- Bedrieg u niet, ik ben de freule van Herlicum niet meer: ik ben eene arme zuster, welke zich vernederd heeft tot beneden den minsten, den armsten van onze evenmenschen. Kom, toef niet; laet ons gaen, om uwe zieke dochter te gaen helpen.

In eene onbeschryfelyke ontroering, verliet Jan Hartman met de non het klooster.

Welk eene verhevene les geeft die edele, jonge vrouw niet aen de wereld - aen den ryke, omdat zy afdaelt tot den mindere; aen den mindere, omdat zy hem overtuigt dat alle harten in de hoogere klassen, niet koud en gevoelloos zyn voor het lyden. Zy is het, die de schakel van eendragt en liefde tusschen beiden daerstelt, en de droevige en bloedige botsingen vermydt tusschen de armoede en het goud.

Jan Hartman ging, op eenige schreden, van de zuster.

‘Gy hebt my herkend, goede vriend? sprak de non, in de straet voorttredende.

- O ja, zuster.....

- Waert gy welligt vroeger in dienst by de baronnes van Weeleghom.

- Neen, maer ik ken een uwer vrienden, den burggraef Adelbert.....
- Het is een braef jongeling, Hartman.
- O ja, zusterke, dat is hy zeker. De burggraef heeft ons, in uwen naem, welgedaen.
- Hoe?....
- Het was uw geld dat hy ons bragt, toen wy in de diepste armoede verkeerden.....
- Myn geld?.... O gy bedriegt u! zwyg daervan stil, ik bid er u om.

De toon der stem had iets gebiedend in zich, en Jan Hartman ging zwygend naest de non voort, welke in diepe gedachten verzonken scheen.

Zuster Mathilde had zelfs niet bemerkt welke straten men doortrad, en toen zy eindelyk, als uit haren droom ontwakend, voor het nederige huis, den bloem- en fruitwinkel, stil stond, overviel haer plotseling eene bange rilling. Immers toen zy opzag, bemerkte zy dat zy zich tegen-over het hotel der baronnes van Weeleghom bevond!

'Is het hier? stamelde zy.

- Ja, zuster! was het antwoord.

Men trad binnen.

Wy kennen eenigzins de familie Hartman uit het voorgaende hoofdstuk. Het huiske was nu echter zoo vriendelyk niet meer, als toen wy er met den burggraef Adelbert binnentraden. Ach, kan het lagchend zyn daer waer de dood aen de deur komt kloppen!

De kleine winkel had veel van zyne ordelykheid verloren, en de bloemen die boven in de vensters van den gevel geplaetst waren, lieten bedrukt en verstorven kelken en bladeren hangen.

De non volgde haren geleider op den engen en hobbeligen trap, en bevond zich weldra in een kamerke, waer Anneke, door eene yselyke en onverbiddelyke tering aengerand, op het ziekbed lag.

‘Anneke, zegde de oude man; weet gy wie de zuster is, welke zich gewaerdigt u te komen dienen?

De zieke sloeg de matte oogen op, en zag naer de gasthuisnon.

‘God! zuchtte zy; de freule van Herlicum.

- Neen, Anneke, uwe zuster! liet Mathilde er zacht op volgen.

Vader en dochter grepen de handen der edele vrouw, en besproeiden ze met tranen van dankbaerheid. De zieke had in den beginne gesidderd toen zy het kleedsel der zuster zag; want zy dacht aen den dood - en zy zou nog zoo gaerne leven! Doch weinige oogenblikken waren er slechts verloopen of zuster Mathilde zat by het ziekbed neêr, de handen der ongelukkige in de hare gedrukt, terwyl de oogen van Anneke op de gasthuisnon als gekluisterd bleven. Het deed de zieke goed, de zoete stem te hooren, welke haer, zelfs op haer lydensbed, deed beminnen en hopen; zy gevoelde zich, zoo dacht zy, gezonder worden naer ziel en ligchaem, en het was haer alsof

een schoone zonnestrael des levens, met die non in het kamerke was teruggekeerd.

Terwyl zuster Mathilde aen het ziekbed nederzat, was een zachte en zalvende slaep, de zieke komen overvallen, en op dat oogenblik naderde de non stil het kleine venster van het kamerke, om eenen oogslag op het ryke hotel te werpen, dat zy weleer bewoonde. Zy was verwonderd over het gewoel dat er heerschte; doch wist niet waeraen dit was toe te schryven. Toen zy echter de beweging van de livreijen naging, hoe zy in de groote zael de gedekte tafels opsierden, bemerkte zy wel dat er dien dag een luisterryk feest zou plaets hebben. Zy zou er zich over bekommerd hebben; maer op dat oogenblik zag zy den ouden Jan, met de muts in de hand, en de tranen in de oogen voor zich staen, en zy bemerkte genoeg dat hy haer iets te zeggen had.

'Anneke slaept! zegde zy zacht.

- O, ik dank er u voor, zusterke. Gy zyt goed voor haer geweest, toen zy nog gezond was en nu zy ziek is, wilt gy wel haer engelbewaerder zyn.....

- Maer Hartman, in wat betrekking kan ik toch met uwe dochter staen? Ik heb haer nooit gezien.

Een glimlach, waerin ongeloovigheid zigtbaer was, plooide de bruine wangen van den werkman, en hy verzocht de zuster hem in een klein vertrek te volgen, opdat zyn spreken de rust van zyn kind niet storen zou. Daer gekomen, ving de oude werkman aen:

‘Ach, mejonkvrouw; neen, zuster, wil ik zeggen - hy schoof middelerwyl eenen stoel nader, waerop Mathilde plaets nam, en zette zich voor haer op eene bank neder - gy zegt dat gy ons niet kent, en echter is alles wat gy hier ziet, van u voortgekomen.....

- Van my?.... Gy zult u vergissen.

- Neen, neen! Jan Hartman is wel maer een arme afgesloofde werkman; maer er klopt toch een hart onder het gelapte vest, dat eere weet te geven, aen wie eere toekomt. Wilt gy myne geschiedenis aenhooren, zuster?.... Zie, ik heb een zwak om myn leven aen anderen te doen kennen, en, och God! waertoe kan het toch eigenlyk baten.

- Wie weet!.... Kom, verhael my uwe levensgeschiedenis.

De oude man glimlachte van tevredenheid, en wischte eenen traen uit de oogen.

‘Ik heb altyd zoo goed, zoo burgerlyk niet gewoond als nu, zuster, en daerom denk ik dikwyls, als ik op het verledene peins, dat ik thans in een paleis woon, en dat ik zoo ryk ben als de baronnes hier tegen-over..... Ja, ja, glimlach maer, zuster. Ik zit er tegenwoordig in als een dikke burger, en over een paer jaren liep ik somtyds bedelend, ademloos de ryke-mans koetsen achterna..... Ach, wat doet men al niet als men honger heeft!

- Honger! zegde de non, zich ontstellend op dat woord.

- Ja, ja! Laet dat woord u niet bang maken. De ryken kennen het lyden van den arme altyd niet, anders zouden zy hem soms de kleine aelmoes niet weigeren. Ik denk..... Ach, zie als ik begin te denken, zuster, dan moet ge my daervan maer terugroepen; denken, maekt ons en vooral my, dikwyls dubbel ongelukkig. Dan wordt alles dubbel zwart, dubbel akelig in het leven van den arme..... Ik ben geboren hier te Antwerpen, in het Schipperskwartier; myn vader was een zeeman; ik heb hem nooit gekend; zyn graf is de wyde zee. Myne moeder is gestorven toen myne jongste zuster ter wereld kwam. Ik had zes of zeven zusters en broeders, en dewyl er geen broodwinner in het huisgezin meer was, werden de oudste broeders naer het *Knechtjes*-, en de meisjes naer het *Maegdenhuis*[1] gebragt. De jongsten..... ja, dat weet ik niet waer die gebleven zyn, ik heb er ook nooit iemand meer van terug gezien.

- Arme kinderen!

- Ach, zoo gaet het met de familie der armen. De banden der zuster- en broederliefde worden spoedig gebroken, omdat ieder voor zyn dagelyksch brood moet zorgen. Wat is er van myne broeders geworden? Een verdronk in zee, zoo als myn vader; de tweede was metser en werd eens, onder het instorten van een huis, verpletterd; een derde werd van armoede

1 De weezenhuizen te Antwerpen.

soldaet; een vierde werd door den honger naer den diefstal gedreven, en zoo voort. Wat is er van myne zusterkens gekomen? Men heeft my eens verteld, dat eene van haer..... maer neen, dat mag ik u niet laten hooren.

Een diepe zucht verzelde die woorden, en in dien zucht lag, als het ware, de gansche levensgeschiedenis van de arme vrouw te lezen.

‘Wy waren dan uiteen geslagen, gelyk de honden van 't zelfde nest, die, als zy elkaêr nog eens ontmoeten, elkander niet meer kennen, al hebben zy dan ook aen dezelfde moederborst gezogen. Nu, in Godsnaem! dat heeft zoo moeten zyn..... Ik voor my was al zeer jong fabriekwerker geworden, en al wil ik my zelven niet roemen, ik was een yverig arbeider. Ik had het denkbeeld in het hoofd dat ik eens, als ik braef werkte, zoo ryk kon worden als myn heer, en ik dan al myne zusters en broeders in één huishouden zou hebben kunnen vereenigen..... Ach! die dwaze hoop heeft my langen tyd gewiegd; maer helaes! ik won slechts eenige stuivers daegs, en wat al stuivers had ik moeten opstapelen, om een klein fortuin by een te scharrelen.

‘Toen ik ouder werd, ging dat denkbeeld ook over, omdat ik meer dan eens honger heb moeten lyden, wanneer ik geen werk had, en dus wel gevoelde, dat ik nog zelfs maer moeijelyk in myne eigene behoeften kon voorzien. Maer alléén zyn en

blyven in de wereld - dat denkbeeld verpletterde my. Men moet toch iemand hebben aen wien men zyn leed kan toevertrouwen, is het niet waer, zuster? Als ik somtyds zoo alleen zat, en de menschen des zondags zag voorby wandelen, dan dacht ik dikwyls: 'Wat zyn zy gelukkig! Zy hebben een vader, eene moeder; zy hebben zusters en broeders, of ten minste zy hebben eene geliefde; gy, arme Jan, hebt niemand - niemand!'

- Ik heb dikwyls gedacht zoo als gy, Jan! zegde de zuster, met tranen in de oogen.

- O ja! gy hadt ook niemand..... Myne vrienden, aen wien ik soms een half woord van myne smart toevertrouwde, lachten met my en wilden my in den drank vergoeding doen vinden voor hetgeen ik miste. Zy kenden myn hart niet, en als zy den spot met my dreven, dan leed ik dubbel. O, ik heb in myne jeugd dwaesheden begaen; maer ik ben toch eerlyk man gebleven, en zie, dat doet my het harte nog goed als ik daerop denk.....

'Ik was zoo wat in de twintig oud, toen ik eens op eenen avond, met een aental myner kameraden, uit een jenever-huis kwam. Het was in het hartje van den winter; de sneeuw lag drie of vier voeten dik; de koude was scherp en velen van ons, die thuis geen broksken hout hadden, om tot verwarming te dienen, hadden hunnen laetsten stuiver aen den verhittenden jenever gegeven. Allen waren ook dron-

ken, ik alleen was nuchter gebleven. Ik dacht, toen men my aenzette om de koude en het verdriet in den drank te vergeten: ‘Jan, dat is het middel niet, om de smarte te verdryven!....’ Aen de Werf zagen wy een zwarten klomp op den rand der Schelde liggen; hy lag op het witte sneeuwkleed gelyk een zwaer gevulde zak, en in de hoop er een goeden buit te bemagtigen, snelden wy er henen: ik in eene ongehinderde vaert; myne makkers al wankelend. Ik bereikte de plaets, wilde het voorwerp opligten en het was..... een arm en ongelukkig meisje, dat daer half bevrozen en byna dood van honger was neêrgezakt. Ja, ja! - lachte Jan onder het vertellen, met groote tranen in de oogen - het arme kind was digt by zynen dood..... Myne kameraden, bedrogen in hunne hoop een goeden buit te vinden, wilden haer baldadig met het werpen van sneeuwballen doen opstaen, en zoo, gelyk een wild dier, voor hen uit jagen. Zie, zuster, dat kon ik niet verdragen, en toen ik vruchteloos my tegen hun ontwerp verzette, greep ik er een hier, greep ik er een daer, greep ik er een ginder, en wierp ze in de sneeuw neder. Dan, snel als de bliksem, nam ik het arme meisje op, hief het op myne schouders en bereikte het digtby gelegen Schipperskwartier.....

‘De arme vrouw was ook uit die buert geboortig; zy had nevens myne deur gewoond, en dikwyls haden wy zamen op denzelfden dorpel gespeeld. Zy ook

had geenen thuis meer, en zoo als zy my naderhand vertelde, had zy van hare eerste jaren af tegen de armoede en den honger moeten worstelen. Dat trof my het hart, en ik dacht dat God my het ongelukkig schepsel zond, om er meê door de wereld te sukkelen en, zuster, inderdaed dat meisje is myne vrouw geworden. Ja, ja, dat is zoo!

- O, dat is braef, Jan! viel de zuster den ouden werkman in de reden.

- Wy waren, wel is waer, verschrikkelyk arm; doch ryker konden wy nooit worden. Myne makkers spotteden met my, en myn patroon was geweldig kwaed, omdat ik my door dit huwelyk nog dieper in de armoede dompelde. Wy trouwden, zonder op den dag van morgen te denken; wy hadden elkaêr hartelyk lief, en dat is al veel voor een arm huisgezin: dan ten minste wordt ons lief en leed des te ligter. Wilt gy wel gelooven, zuster, dat op den dag dat wy trouwden, de muizen dood voor de broodkas gevonden werden.....

Jan glimlachte by die volksspreuk; maer de zuster, welke met een helderen blik de wezenlykheid inzag, beefde by die woorden. Terzelfder tyd dankte zy echter God, dat Hy haer geroepen had om het lyden der armen op aerde, zooveel mogelyk, te verzachten.

‘Toen de zomer aenkwam en de zon warm en koesterend scheen, kwam er ook volop werk, en dewyl wy, Goddank! gezond gebleven waren, hadden

wy ook volop te eten en te drinken. Wat in den Berg van Barmhartigheid stond, werd gelost; wat wy te kort kwamen, werd langzamerhand aengekocht en ik was fier - ja, fier was ik, zuster, als ik des zondags met myne vrouw, zuiver en net opgeknapt, langs de Werf wandelde: wy waren immers door het harde werk onzer handen tot eenigen welstand gekomen!.... Ach! wy arme menschen, zyn met zóó weinig te vreden. Als wy geen eten hebben en maer eene korst brood krygen, al geeft zy ons maer één uer te leven - danken wy God. Als wy byna geene kleêren aen hebben, en de warme zon schynt ons maer op het lyf - vragen wy om geene kleêren meer. Als wy slechts kunnen uitrusten op eene handvol stroo - dan vragen wy niet of gy, ryken, een warm, donzen bed hebt. Doch, waerom dit altemael zeggen! Zie, zuster, dat zyn weêr van die gedachten.....

- Spreek voort, vriend Jan. O, indien gy wist hoe gelukkig gy my maekt, door my dit lyden te doen kennen! Wist gy, welke verhevene les van menschlievendheid gy my geeft; hoe gy my doet gevoelen, wat wy aen den mindere en aen den arme verschuldigd zyn! Vertel voort; doch laet my eerst zien, of Anneke nog rustig slaept.

De zuster stond op, en rigtte zich naer het bed der zieke. Deze sliep rustig en kalm als een engel, en er was een gelukkig gevoel in het hart der zuster, toen zy dacht aen het arme lot van den vader, en

het welverzorgde leven dat beiden thans genoten.

Toen zy terugkeerde, ving Jan weder aen.

‘Zoo liepen er vele dagen, weken en maenden voorby, en ik mag zeggen dat ik al het geluk heb genoten, dat men genieten kan. God schonk ons een kind - weldra een tweede - een derde, en in weinige jaren was het huisgezin tot acht levende wezens aengegroeid. Meest allen heb ik ze op stroo zien geboren worden; eenigen zyn in het gasthuis gestorven, zonder dat ik ze voor het laetst mogt vaerwel kussen..... Ach, men bemint toch ook zyne kinderen, al is men arm! Anderen heb ik op het stroo zien sterven, waerop zy het levenslicht zagen.

- Het zullen engelen zyn in den hemel! onderbrak de zuster den bedroefden vader.

- Zy hebben er genoeg voor geleden, zuster. Een enkel kind hield ik ten laetste over: het was myn Anneke - en by die woorden wierp de grysaerd eenen blik naer den kant waer het bed stond. Toen zy nog klein was, werd my hare arme moeder ontrukt, en daer zat ik nu, met een hulpeloos schepsel op den schoot. Gelukkig! er waren liefdadige zielen, en myn Anneke groeide verzorgd en bemind op. Zy werd weldra de steun van den ouden vader; want de werkman, zuster, is spoedig oud, spoedig grys en dikwyls lang vóór den tyd versleten.

Jan hield een oogenblik zuchtend op, om eenen traen weg te wisschen. Dan ging hy voort:

‘Haer ook kwam eindelyk de liefde in het hart; ik sidderde, by de gedachte aen hetgeen het arme kind zou te lyden hebben, wanneer zy eens getrouwd zou zyn en moeder worden zou..... Ik toch had ondervonden wat het huwelyk is, en dikwyls, als ik myne vrouw en kinderen van honger hoorde weenen, my afgevraegd: ‘Waerom heeft God den arme toch liefde gegeven, als de liefde voor hem dikwyls eene zoo bloedige spotterny is!’

- Zeg dat niet, Jan! viel zuster Mathilde hem in de rede. Zonder liefde ware uw lot niet dragelyk geweest; gy hebt het zelf gezegd: door haer wordt ons lief en leed veel ligter.....

- 't Is waer, zuster; maer als men alleen is, dacht ik toen, dan behoeft men ook maer alleen te eten. Doch die hemelsche trek om iemand lief te hebben, in het hart van den arme, zoowel als in dat van den ryke, doet ons aen het rampzalige toekomende niet gelooven, en Hy die hem in ons hart legde, is zeker wyzer dan ik..... Zie, dat komt van te denken; dan mort men tegen alles, soms tegen den goeden God..... Nu, myn Anneke trouwde; zy was gelukkiger dan ik, want er was ten minste eten in huis, zelfs bier, vleesch en brood voor de bruiloft. Dat was een schoone dag, zuster! De zon scheen zoo helder aen den blauwen hemel; de bloemen op Anneke's venster geurden zoo zoet; de vogelen van onzen buerman, een ryke winkelier, zongen zoo vrolyk; het scheen

my toe dat al de menschen op hun ‘zondags’ gekleed waren en my toelachten; al de klokken luidden, het orgel dreunde door de kerk heen - en ik stelde my voor, dat dit alles met opzet gedaen was om myn kind gelukkig te maken..... Zie, zuster, als men de wezenlykheid niet heeft, dan *denkt* men slechts dat men deze bezit, en dan is het voor ons toch ook goed.

De zuster glimlachte.

‘Zoo leefden wy een jaer, en als Peter uit zee terugkwam, want myn schoonzoon was een schippersmaet, dan was Anneke zoo bly als een engel; te meer, toen zy hem den eersten lieveling in de armen kon geven, die ook reeds vroegtydig met zynen glimlach den jongen vader vreugde gaf. Maer het geluk keert om als een weêrhaen! Eens op eenen avond kwam ik uit de fabriek thuis, en vond Anneke by het flauwe licht van het blikken lampke gezeten. Zy zag er bleek uit, liet de hairen wanordelyk onder de muts uithangen, en vestigde hare brandende blikken op den zuigeling, die op haren schoot lag, ofwel drukte hem koortsachtig aen den boezem, als de najaerswind de gebrokene vensterruiten van onze wooning deed klepperen. Ik beefde als een riet: ‘wat is er Anneke?’ waren de eerste woorden, die my ontsnapten.

‘Niets, niets! zegde zy, en kuste met innigheid haer kind. Ik ben ongerust; de wind huilt zoo akelig;

het moet op zee stormen, en gy weet, Peter is gisteren uitgevaren.

- God zal hem behoeden! liet ik er op volgen.

- Neen, vader, neen! het is voorby. Ik geloof dat Peter.....

- Maer zyt gy zinneloos, Anneke?

- Het voorgevoel heeft het my gezegd. Straks zat ik daer onder den roozenkrans myner moeder, dien gy aen de voeten van het kruisbeeld hebt gehangen. Ik hoorde den wind, door onze enge straet, in den schoorsteen en door de gebroken ruiten huilen. Ik dacht aen hem, aen den vader van myn kind, en op de kniën zakkende en myn kind op de twee armen omhoog geheven, bad ik God voor zyn behoud. Allengs voelde ik myne krachten bezwyken; ik was als in eenen droom, een afgryselyken droom. Ik zag de zee; zy bulderde en joeg hemelhoog hare golven, wit als het bruisend schuim. Donker was het verschiet, en de bliksems alleen verlichtten soms de uitgestrekte zee-vlakte. Ik werd over de toppen der golven heen geslingerd, en zocht de boot van Peter..... Ik zag ze, na lang dwalen en zoeken, en het was, o schrikkelyk scheen my dat! alsof het een notendop was, die onvermydelyk op de holle zee moest omslaen..... Het was ook zoo..... De masten braken als zwavelstokken; de zeilen vielen als spinweb uiteen; de romp scheurde als glas - en, vader, vader! ik heb Peter's stem gehoord, die onder het

verdrinken riep: ‘God, myn God! red my van den dood!....’

- Dwaesheid! onderbrak ik al lagchend; maer inwendig beefde ik; want al dikwyls had Anneke my een ongeluk voorzegd, en telkens was het ook zoo gebeurd. Zy heeft het my gezegd, toen hare moeder stierf, toen hare broêrkens en zusterkens de wereld verlieten, en myne hairen rezen van schrik te berge, toen ik haer Peter's dood hoorde voorspellen. Waerom zou God ons geene waerschuwing kunnen geven, om den slag des te ligter te doen worden, en ons lyden te sparen?.... Anneke had waerheid gesproken; want twee dagen nadien vischte men de brokkelen op van de sloep, aen welks boord hy diende. Wy waren onze regter-hand kwyt, en rolden weêr in de armen der armoede; wy leefden echter met de hoop op betere dagen. Ach, zuster, zy kwamen niet!....

‘Het ongeluk moest my, op myne beurt, komen treffen. In de fabriek, waer ik sedert lange jaren werkte, werden de mekanieken ingevoerd en velen myner kameraden weg gezonden, om op een ander hun dagelyksch brood te gaen verdienen. Ik, tot myn ongeluk, bleef en korten tyd nadien werd myn regter-arm tusschen het raderwerk gepletterd, en de arme Jan kon niet meer werken, kon het brood niet meer verdienen voor zyn kind en zyn klein-kind.....

- Maer men gaf u iets om te leven?

- Neen, zuster, liet er de grysaerd op volgen,

terwyl een pynlyke lach hem om de lippen schoot; neen! als de werkman versleten is, of niet meer met al de kracht van een volwassen man kan arbeiden, dan zendt men hem immers weg, en men laet het aen den goeden God over, hem voedsel te geven. Wat geeft het, al heeft hy gansch zyn leven voor de welvaert van zynen meester gewerkt, deze laetste heeft hem immers trouw betaeld; hy is nooit zyn schuldenaer gebleven!.... Gelukkig, als zoo een werkman de deur van een Godshuis open vindt, of men voert hem weldra in het bedelaersgesticht te Hoogstraeten, of erger misschien in de gevangenis.....

- Dat is pynlyk! zuchtte de zuster.

- Ik kwam met mynen gepletterden arm thuis; ik weende bloedige tranen, niet van pyn maer by het denkbeeld, dat ik magteloos geworden was en het welligt zou blyven. ‘Anneke! riep ik wanhopig uit; ik kan geen brood meer verdienen!’ en zy, my omhelzende, riep my nogtans toe: ‘Laet Gods wil geschieden, vader!’ Liefderyk werd ik in het gasthuis verpleegd; doch ik keerde met een verlamden arm terug; geen middel dus om nog te werken. Ware ik alleen geweest in de wereld..... Maer, ach! die moeder, dat kind! De winter, de schrikkelyke winter kwam, en wy hadden geen stukje brood meer om van te leven. Bedelen? dat viel ons te hard. Zie, om dat te doen, zuster, moet men daertoe opgebragt zyn..... Maer gy weent, ik

zal ophouden met u ons lyden af te schilderen. Gy weet nu wie wy zyn.....

- Neen, neen! ik weet het niet; ik ken u niet en herinner my evenmin, u ooit eene weldaed te hebben kunnen bewyzen.

- Herinnert gy u niet, dat gy over twee jaren, in den yselyken winter, ons eene groote som geld hebt doen brengen?

- Ik? Dat heb ik nooit gedaen.

- O, ja wel! hy, die ons dat geld bragt, gaf het my: ‘In naem van Isidora, de freule van Herlicum!’

- Gy bedriegt u.

- 't Is dat gy het goede 't welk gy doet, wilt verborgen houden, zuster. Gy waert het, die zoo als de burggraef Adelbert zegde.....

- De burggraef Adelbert?

- Ja, gy waert het, die op het feest der baronnes van Weeleghom, goud ingezameld heb voor myn arm kind, dat, niet wetende wat het in zyne wanhoop ging doen, zich in den breeden stroom wierp, om een einde aen haer leven te stellen.....

- Hoe, gy waert..... het was Anneke..... Ha! ik herinner het my levendig.

- O, ik dank u! Laet den ouden werkman uwe handen kussen van erkentelykheid - en Jan Hartman viel op zyne kniën neêr, en besproeide de handen van zuster Mathilde met warme tranen. Ik heb my dikwyls tegen de menschen vergramd, als zy my

martelden; maer ik heb ook zelden zulk een liefderyk wezen ontmoet als gy zyt. Sinds den dag, dat ik zelve myne dochter redde, dat die edele burggraef ons uw geld bragt.....

- Niet het myne..... Zwyg! Ik bezat niets.....

- Sinds dien tyd ben ik met de ryke menschen verzoend, en ik bid God dagelyks, dat hy u moge zegenen. O zuster, het gebed van een oud en gebrekkelyk man, die veel - zeer veel geleden heeft, moet toch verhoord worden.

- Sta op, Jan! snikte de non, diep aengedaen; en zy rigtte den ouden werkman op.

- Ik heb sinds langen tyd gehoopt u te zien; maer gy waert achter de muren van het klooster, en meer dan eens heb ik my ziek willen houden, om er u te komen zien en te danken. Neen, wy, arm volk, zyn niet ondankbaer..... En nu, nu komt gy uwe weldaden nog vergrooten; nu komt gy, schoon en edel kind, het arme en doodzieke Anneke, op haer sterfbed dienen als eene werkster, neen, als eene eigene zuster, als een engel....

- Zwyg, zwyg! het is myn dierbare pligt!

En terwyl tranen over de wangen van zuster Mathilde gudsten, wendde zy zich om en snelde de kamer uit, naer het bed der zieke, die juist onrustig uit hare sluimering wakker schoot.

De lezer kent nu de familie Hartman. Hare geschiedenis bevat niets buitengewoons: het is de

geschiedenis van een groot getal werkende huisgezinnen, behalve dat de gevangenis, op de eene of andere manier, tegen hunne schuld somtyds, eene rol in hun dagelyksch leven komt vervullen. Waren er toch vele Adelbert's en nog meer Isidora's! Dat zyn engelen, welke op de loopbaen van den ongelukkige, bloemen van liefde en geluk strooijen.

Lezer, wilt gy myne hoogachting; lezeresse, wilt gy myne bewondering: tracht dan ook eene enkele bloem te doen vallen op het pad van weduwen en weezen!

VII.

Anneke, zegden wy, schoot uit hare sluimering wakker.

Toen de zieke de oogen opsloeg, zag zy de gasthuiszuster voor haer staen, altyd met denzelfden zoeten blik, welke men moest denken, dat zy aen de engelen ontleend had.

‘Dat gedommel.... murmelde de zieke.

- Welk gedommel? vroeg de zuster.

- Hoort gy niet, hoe het allengs al meer in de straet opstygt? Men komt naer het feest, dat hier tegen-over, in het hotel der baronnes van Weeleghom, gevierd wordt.

- Hindert u dat gedruisch?

- Ja, het kwelt my dubbel. Het verergert myne

ziekte, en zuster, het doet my denken aen het leven, dat ik toch niet gaerne verlaten zou.....

- Anneke, indien God u tot zich roept, dan bereidt Hy u ook eene hemelsche zaligheid, een veel grooter en duerzamer geluk, dat gy tot heden toe genoten hebt.

- Ik geloof het!

- Laet de wereldsche gedachte u niet bezig houden; laet ons zamen bidden! sprak de non, en er daelde weêr kalmte in de ziel der zieke.

Na eene poos greep Anneke streelend de hand der non vast, en zegde met belangstelling.

'Zuster Mathilde, het is een groot verschil, hier aen het bed eener arme zieke te zitten, dan wel dáér in dat groote huis, feest te vieren.

- Myn feest is hier, antwoordde de zuster; hier aen uw ziekbed.

- Betreurt gy dan den rykdom niet?

De non schudde, met een zoeten lach, het hoofd onder de sneeuwwitte kap.

'Weet gy, zuster, wat men by uwe pleegmoeder vandaeg viert? ging de zieke voort.

- Neen, ik weet het niet.

- Men houdt er feest, omdat de baron Paul dezer dagen, met zyne jonge vrouw, van zyne speelreis is terug gekomen.

- Ik hoop, dat men in het hotel zooveel geluk zal smaken als ik hier.....

Een pynlyke glimlach zweefde over de bleeke lippen der zieke; het was als een glimlach van ongeloovigheid.

Inderdaed het gedommel dat Anneke had wakker gemaekt, werd veroorzaekt door eenige rytuigen met wapens beschilderd, met livreijen bezet, en welke twee- en vierspannen beurtelings voor het hotel der baronnes stil hielden. Het was, zoo als Anneke gezegd had: men vierde dien avond den terugkeer van de twee echtelingen. Al wat de stad adellyk en ryk bezat, scheen den hofstoet van het jonge paer te komen uitmaken. Toen de gasthuisnon aen het venster trad, om eenen blik in de straet te werpen, herkende zy al die jonkers, al die juffers, prachtig en sierlyk opgetooid, uiterlyk schoon en gelukkig; maer inwendig welligt door haet en jaloezy verteerd.

Lezer, twee wegen openen zich nu in onze geschiedenis: hier, aen dit ziekbed vangt, om dus te zeggen, het ware leven van zuster Mathilde aen; daer in het ryke hotel, begint nu ook het nieuwe leven van Paul. Die wegen zyn verschillend, en toch zullen zy dikwyls in elkander loopen; want het leven van beiden schynt, als door den wil der Godheid, aen elkander verbonden te zyn.

Het gedruisch van het feest drong in den beginne slechts flauw tot in de nederige kamer door; maer toch genoeg, om van tyd tot tyd de heilige kalmte te stooren, welke de non rond het ziekbed verwekte.

Middelerwyl schikte zuster Mathilde in het huiske van Hartman alles ordelyk op. De kamer, waer de zieke lag, zag er zelfs allerliefst uit en hoe meer de zieke, door haren glimlach, hare tevredenheid uitdrukte, hoe meer de non zich beyverde haer te voldoen. Zy had het Christusbeeld, dat voor het bed van Anneke hing, op dezes verzoek met bloemen opgesierd; zy had den vloer zuiver geveegd; het bed gemakkelyker geschud; versterkende soep voor de zieke toebereid; het eten voor den ouden Jan gereed gemaekt,en was ten laetste aen het bed komen neêrzitten, om de weduwe een hoofdstuk uit een schoon boek voor te lezen.

Zoo doende vergat Anneke het gedommel der rytuigen, het feest en de vrees van te sterven, en keerde de brave Jan weêr geheel en al in zyne goede en gelukkige luim terug.

De aenwezigheid van de non in het arme huiske, was het leven en de zaligheid ervan geworden.

Reeds in den voor-avond glinsterde het licht der talryke luchters, door de hooge vensters van het hotel, en viel, met een helderen weêrschyn, in het kamerke der zieke, welke nu weêr zacht was ingeslapen. De non bad voor de lyderes; zy bad ook voor Paul, voor Felicita, die haer echter altyd gehaet had; voor de baronnes.....

De deur van het vertrek werd behoedzaem geopend en een jong mensch, zigtbaer uit den hoogen stand,

blond, tenger van gestalte, en goedhartig van voorkomen, trad uit de schaduw te voorschyn. De non had den rug naer de deur gekeerd, en was daerby te innig met haer gebed bezig, dan dat zy het gedruisch van het binnentreden zou gehoord hebben.

‘Mejonkvrouw! fluisterde er eene stem en de non, zich plotseling omwendende, vroeg ontroerd:

- Wie roept my?

- Een uwer vrienden, freule.

De burggraef Adelbert stond voor haer.

De gasthuiszuster rigtte zich op en het was blykbaer, dat het zwarte geestelyke kleed een diepen indruk op den edelman te weeg bragt. Met ontblootten hoofde en op eerbiedigen afstand, ging hy fluisterend voort:

‘Vergeef my, freule.....

- Noem my, zuster Mathilde, burggraef! onderbrak hem Isidora op zoeten toon.

- Vergeef my, zuster, stamelde de edelman, zigtbaer aengedaen, dat ik u in uwe heilige bediening kom stooren; maer ik had u, toen ik my daer straks aen een der vensters van het hotel der baronnes bevond, herkend en ik gevoelde my gedwongen u terug te zien. Daerby dit huis is.....

De burggraef wierp eenen blik van belangstelling op de zieke.

‘Ik dank u, burggraef, was het antwoord van de zuster; ik dank u voor de herinnering, welke gy my

toewydt. Ik ook heb u dikwyls herdacht; want ik kan nooit vergeten, dat gy het waert, die de menschenliefde in myne ziel opwektet.....

- O zuster! onderbrak de burggraef.

- Ik dank u, omdat gy de beschermer zyt geworden van dit huisgezin, hetwelk ik weet dat ook eenigzins aen my, maer boven alles aen u, verbonden is.....

- Hoe, gy weet?....

- Ik weet alles; gy hebt edel gehandeld, burggraef.

Op dit oogenblik werd de deur andermael geopend, en Jan Hartman kwam schoorvoetend binnen.

Zoodra hy den burggraef zag, ging hy naer hem toe; deze gaf hem hartelyk de hand en schudde die als van een ouden vriend.

'Brave menschen! mompelde de oude man aengedaen, terwyl hy zich aen het bed zyner dochter neêrzette, en de non en Adelbert zich op eenige stappen van de sponde verwyderden, om den slaep der zieke niet te verontrusten.

- Zuster Mathilde, zegde de burggraef met eene ontroerde stem; vergeef my, dat ik van de overste des kloosters, u, als de engel van troost aen dit ziekbed heb durven vragen.....

- Gy deedt wel, burggraef!

- Op uw aendringen, den dag dat gy ons een zoo treffend vaerwel zegdet, heb ik deze menschen

onder myne bescherming genomen, en ik deed hun wel in uwen naem, ‘in naem van Isidora.’

Een hooge blos stroomde over Mathilde's wangen.

‘In dat geringe weldoen heb ik my steeds gelukkig gevoeld, en te meer omdat de oude Hartman, de regtschapenheid zelve, omdat die jonge weduwe de zachtaerdigheid in persoon is. Met het geld, dat gy in de salons verzameldet, bezorgde ik hun deze wooning en den kleinen winkel. Ik beveel Anneke's fruit en bloemen mynen vrienden aen, en de bloemtuilen onzer bals, die door hare handen gemaekt werden en de bruidskransen, door hare vingers gevlochten, worden het meeste geroemd. Dan ook denkt men aen u, zuster.....

- Maer Anneke had een kind! onderbrak de non, als om van gesprek te veranderen.

- Het is dood, antwoordde Adelbert.

- Burggraef, ga voort met weldoen, hervatte de non zacht. Weldoen geeft zooveel zoete oogenblikken in het leven. Indien uwe ryke vrienden het wisten, wat al tranen zouden er gedroogd worden; wat al wonden zou men zalven! Vindt gy niet, dat men na eene goede daed, een vrolyker hart heeft; dat het genoegen zoeter en de nacht zaliger en rustiger is?

De zuster sprak die laetste woorden, met meer vervoering dan gewoonlyk, uit. Zy scheen een engel te zyn die uit den hemel kwam, om de leer der liefdadigheid te verkondigen. By den glans, die de luch-

ters uit het hotel der baronnes in de nederige kamer wierpen, zag men het gelaet dier edele vrouw zich bezielen, en er lag een glans in haer oog, dien men niet anders dan boven-aerdsch noemen kon.

‘Daerom, sprak de jongeling voort, ben ik ook dikwyls by die ongelukkigen teruggekeerd, om hen te helpen zooveel het in myn vermogen was, en als het myne te kort schoot, dan ging ik naer myne rykere vrienden en bedelde voor den arme. Ieder jaer, op den dag dat gy ons verlaten hebt, zuster, hernieuwen wy overigens wat gy ons hebt voorgedaen, en wy zamelen op onze feesten eene som gouds in voor de ongelukkigen.....

- O, dat is braef, dat is edel! liet zich de gasthuisnon ontsnappen en voegde er, op den toon der diepste overtuiging, by: Geleken de ryken allen aen u, Adelbert!

Het feest by mevrouw de baronnes van Weeleghom was middelerwyl in vollen gang. De muziek klonk tot in het kamerke door, en dit vormde een scherp kontrast met hetgeen er aen gene zy der straet plaets had. De afgebroken toonen wekten ditmael de aendacht der non niet op; Adelbert integendeel scheen naer dezelve te luisteren, en met bitterheid in den klank zyner stem, zegde hy:

‘Zy juichen, en gy, zuster, zyt zoodanig verdiept in de liefde voor de arme menschen, in het gevoel van liefdadigheid, dat gy my zelfs niet eens vraegt

waerom men dáér, in het huis waer gy uwe jeugd hebt doorgebragt, zoo luidruchtig feest viert?

- Ik weet het..... Mogt Paul gelukkig zyn, dat is een wensch uit den grond myns harten! Mogt de gravin Felicita hem altyd en vurig beminnen.

Een glimlach van medelyden dreef den burggraef over de lippen.

'Denkt gy, zuster, dat Felicita de vrouw zyner keuze was?

- Waerom vraegt gy dat? liet er de non met onrust op volgen.

- Omdat ik er aen twyfel! antwoordde de burggraef, zonder een oogenblik te aerzelen. De jongeling herinnerde zich de zusterliefde, welke tusschen Isidora en Paul bestaen had; hy herdacht de ziekte op Vogelenzang, de reis, de plotselinge terugkomst, het geval in het klooster, en met eene onwankelbare overtuiging dacht hy nogmaels: 'neen! ik geloof het niet.'

- Maer wat reden hebt gy?.... Uwe woorden zyn wreed voor my, burggraef.

Tranen gudsten de gasthuiszuster uit de oogen, en het griefde Adelbert hare gevoelige ziel getroffen te hebben. Met een aental veronderstellingen zocht hy de wonde te zalven, welke hy geslagen had; doch zy was toegebragt en bloedde. Echter, de jonge edelman had het niet mis gehad: de lezer weet hoedanig de liefde voor Felicita in het hart van Paul was geboren geworden - en zulke liefde duert niet!

‘Maer indien uw twyfel eens waerheid ware, hervatte de gasthuiszuster; zoudt gy hem dan niet bystaen met uwe raedgevingen, gy, die zyn vriend zyt.....

- Helaes! zuster, ik moet het u wel bekennen; onderbrak de jongeling, met een welgemeenden zucht; ik ben zyn vriend niet meer. Alleen de hoffelykheid heeft my de feestzael van de baronnes doen binnentreden. Overigens, de moeder denkt het toppunt van aerdsch geluk voor haren zoon bereikt te hebben, en zy heeft sedert lang het oor voor elke raedgeving gesloten..... Vergeef my, zuster Mathilde, dat ik u van hem gesproken heb': ik heb u niet willen grieven.

De non hield het aengezigt door de beide handen bedekt.

Luidruchtiger dreunde het feestgedruisch.

De zieke bewoog zich kermend op hare legerstede en ontwaekte. Zy stamelde onzamenhangende woorden, die de aenwezigen deden huiveren. De ongelukkige ylde en scheen in die yling pynlyk te lyden. De drie persoonen stonden, met een beklemd gemoed, aen de legerstede. De oude vader had de blikken lamp ontstoken, en van daer dat men nu ook het gelaet der jonge vrouw nauwkeurig kon gadeslaen. In haer bleek en beenderig wezen gloeiden twee oogen, wild en zinneloos; de zwarte hairlokken waren onder haer hoofddeksel uitgerukt en slingerden om de bleeke

kaken, terwyl hare beenderige handen tastend rondzochten.

‘Gy lydt, zuster! zegde de gasthuisnon.

- Ja, ja! ik lyd veel - heel veel! was het antwoord. Doe toch die stemmen, dat gedruisch rondom my bedaren. Ik kan dat gedommel niet verdragen.....

- Kind, lief kind! zuchtte de vader.

- Ja, ik weet het: de ryken houden feest, en wat bekreunt men zich dan om den arme! O, welke marteling..... Waerom toch kan men my niet rustig laten sterven!....

De vader wrong zich wanhopig de handen by die woorden.

‘Ja! liet hy er op volgen; zy vieren feest, en wat geeft hun het doodsbed eener ongelukkige! Als zy maer genot hebben, dan scheelt het hun weinig of anderen lyden en verdrukt worden. Maer neen! zegde hy, plotseling de hand van den burggraef en die van de non vastgrypende; neen, de ryken zyn niet allen zoo! Vergeef het my, ik miskende u beiden.

- Daer zyn er nog meer, goede vriend! gaf Adelbert ten antwoord. Zelfs zy, die hier tegen-over feest vieren, kennen uw lyden niet; zy weten niet dat het gedruisch uwe arme dochter martelt, anders zouden zy die vreugde matigen.

- O ja! voegde de zuster er by.

De grysaerd zweeg, en liet het hoofd gelaten op de borst zakken.

De feestmuziek der serenades dreunde welhaest door de straet, en deed de in lood gevatte vensterruitjes van het kamerke daveren.

'Stil! riep de zieke plotseling, met eene zinnelooze uitdrukking op het gelaet; stil met die helsche muziek..... Ha! zy dansen, en het zyn altemael vrouwen en mannen, ryke vrouwen en ryke mannen..... Danst, danst! de vloek van ons Heer weegt op u, omdat gy geen medelyden hebt gehad met eene arme moeder.....

- Bedaer, zuster! smeekte de non en nam streelend de magere handen der zieke in de hare. Bedaer, en keer tot uwe zinnen terug.

- Neen, neen! antwoordde de arme moeder, op eenen toon van de diepste smart, en alsof zy volkomen verstaen had wat de jonge zuster zegde: neen, neen! gy kunt myn lyden niet doen ophouden, en ginds foltert my dat gedruisch, die muziek, die dans.....

- Maer dat gedruisch, zegde de zuster, zal weldra ophouden; geloof het my, Anneke!

- Ja, het zal weldra ophouden; want het is myne uitvaert, welke men viert. Zie, de spooksels dansen en lagchen met God..... Maer nu reeds zwygt de muziek; de dansers en danseressen worden bleek; hunne schoone kleêren vervliegen; de bloemen vallen af; hunne ryke versiersels worden vodden en lompen - het zyn arme moeders, arme vrouwen, arme mannen, arme kinderen die daer rondspringen..... De

straf Gods!.... de straf Gods! - en het hoofd der zieke viel achterover.

Adelbert beefde by die woorden, als op het hooren eener profecy. Hy kon dat tooneel der smarten niet langer aenzien; zyn hart dreigde te breken en toch bleef hy nog eenige oogenblikken, om de liefde en den troost te bewonderen, welke zuster Mathilde rondom het ziekbed verspreidde. Eindelyk bereidde hy zich om heen te gaen, nadat hy heimelyk eene beurs met goudstukken gevuld, op de tafel had neêrgelegd. De jongeling naderde behoedzaem en met een kloppend hart de gasthuisnon, en bragt haer zynen avondgroet toe. Diep ontsteld over hetgeen hy gezien had, voegde hy er by: ‘Zuster, indien ik u in de wereld ooit eene dienst kan bewyzen, reken dan op my, al ware het slechts voor hetgeen gy hier dezen avond deedt?

- Adelbert! sprak de jonge non, alsof er plotseseling een helder denkbeeld haren geest bezig hield; ga dan en bid de baronnes van Weeleghom, in mynen naem, neen! in den naem Gods, het feestgedruisch te doen matigen, en de laetste oogenblikken dezer ongelukkige geene langere marteling te doen zyn..... Ga, de baronnes zal dat niet weigeren.

- Ja! bad de vader tevens; o ja! ik smeek het u met gevouwen handen.

- Ik zal gaen! zegde de jonge edelman. Hy verliet het huis van den ouden fabriekwerker, en trad het prachtige hotel weêr binnen - om nu het genot

en de roozen van het feest in vollen glans te zien. Men had zyne korte afwezigheid niet bemerkt, zoo druk hadden het al de gasten met gelukwenschingen: en toch hoevelen waren er niet, die even als Adelbert slechts dáér waren, omdat de hoffelykheid zulks vereischte! Velen wenschen, wel is waer, den echtelingen geluk en zegen; doch het zyn slechts wenschen die van de lippen vloeijen; maer die hunnen oorsprong niet hebben in het hart. Het is, zoo als wy eens zegden, van die bruiloftswenschen:

> 't Zyn zangen, meest geuit in strenge mode-dolheid;
> 't Zyn bloemen vóór het eind van 't feestmael reeds verdord;
> 't Zyn wenschen, niet gevloeid uit ware harte-volheid,
> Maer als de dropplen wyn uit 't wagglend glas gestort.

Indien men Adelbert gevolgd heeft, zal men gezien hebben, dat hy zich tot de baronnes van Weeleghom heeft begeven, en dat Paul zelfs naer het onderhoud, hetwelk hy met de baronnes hield, heeft geluisterd. Na eenige oogenblikken wendde Adelbert zich om, en kon men zyn aengezigt beschouwen. Dit laetste was bleek, de oogen van den burggraef gloeiden en men zag het wel, hy bedwong de verontwaerdiging, welke in zyne ziel stormde. Wat had de baronnes hem dan toch wel gezegd?

De jongeling had haer den avondgroet van de freule van Herlicum gebragt - een naem, die moeder

en zoon, met geen gerust hart aenhoorden. De baron alleen had den moed gehad te vragen:

‘En waer bevindt zy zich?

- Hier digtby, in het huis tegen-over dit hotel; by den armen Jan Hartman.

- Hoe? was de dubbele uitroep van moeder en zoon.

- In de kamer van een nederigen burger, by het ziekbed eener stervende moeder, van eene wezenlyke martelaresse.....

De baronnes bewoog zich ongeduldig op haren stoel.

‘Zy heeft dien ellendigen toestand gewild, heer burggraef! onderbrak zy haestig.

- O, zy betreurt dien toestand niet, mevrouw, en ik moet het u bekennen, zoo als ik haer dáér gezien heb, de ongelukkige zieke vertroostende, is zy tiendubbel schooner dan voorheen!

Waerom sidderde Paul op dat oogenblik? Hy dacht aen Isidora, en om de gedachte aen haer te verdryven, wendde hy zich tot Felicita, welke hem echter koel ontving, omdat zy het inderdaed te druk had, met naer de vleijende tael van dezen of genen hofjonker te luisteren.

‘Mynheer de burggraef, liet de baronnes op de laetste woorden van den edelman volgen; gy zyt dezen avond weêr somber en droefgeestig..... Welnu, ik dank u voor den avondgroet, die myne pleegdoch-

ter my toezendt. Hebt gy u tot heden toe vermaekt, heer Adelbert?

- Uitmuntend, mevrouw! Uwe feestzalen hebben het uitstekende voorregt, altyd een hemel van genoegen te zyn: maer zy maken daerom ook een des te grooter kontrast, met hetgeen daer ginds in de arme kamer gebeurt.

De baronnes verschoof weêr ongeduldig haren stoel. Zy zou gaerne, door een vinnig antwoord, een einde gesteld hebben aen de voor haer zoo lastige opmerkingen. Zy zag rond en zocht een ander onderwerp voor het gesprek; zy vond niets en toen eindelyk de jonge burggraef, in name van Isidora, in den naem Gods, de toestemming gevraegd had om het gedruisch in de straten eenigzins te matigen, of liever geheel te doen ophouden, uit menschenliefde voor de arme zieke - toen werd de baronnes beurtelings bleek en rood, en gaf zy, met eene kwalyk verborgene nydigheid, ten antwoord:

'My dunkt, mynheer de burggraef, dat gy een beter oogenblik hadt kunnen kiezen, dan het tegenwoordige, om my zulke vraeg toe te rigten.

De baronnes dacht dat de arme non de algemeene blydschap benydde; daerenboven, kon zy haer kostbaer feest verstooren voor eene arme, ongekende vrouw? Paul, die weder genaderd was, werd bleek by het hooren van het antwoord der baronnes; Adelbert werd nog bleeker, en terwyl deze duizende veront-

schuldigingen stamelde, verwyderde hy zich; maer de ziel door diepe verontwaerdiging vervuld.

Doch wy keeren naer de kamer van vader Hartman terug.

Daer duerde de smarte nog altyd voort. Met een geprangd hart had de non zitten wachten, in de hoop dat Adelbert met eene goede tyding zou terug komen. Het was niet zoo, en echter klom het lyden der zieke altyd hooger en hooger. De vader wrong radeloos de handen te zamen, en lag te bidden voor het beeld des Verlossers; dan kroop hy van daer naer het bed van Anneke, en keerde ook weder naer zyne eenige hoop terug - naer het gebed.

'Ik sterf, kermde de zieke, toen zuster Mathilde zelve zich gereed maekte, zich aen de voeten der baronnes te gaen werpen. Blyf, zuster, ik sterf..... O God, welke marteling..... Hoû op, ik wil leven - leven voor myne weldoeners, voor myn armen vader..... Maer neen, het is te laet..... ik voel het..... Vaerwel, vader; vaerwel, zuster..... vaerwel.

Een yselyke schreeuw steeg van het bed op waer de jonge moeder, in de armen der non, achterover gevallen was. De oude Jan snelde toe en plaetste zich op de kniën voor de zieke. Nog eenmael opende deze de oogen, op de zoete en troostende stem van de zuster, groette nogmaels flauw, maer thans kalm en gelaten, de aenwezigen, sloot zacht de oogen en hare ziel vloog naer een beter vaderland.....

‘Anneke, Anneke, kent gy my nog? smeekte de vader, die zyn kind nog niet dood waende. Anneke.....

- God riep haer tot zich, Hartman! zegde de non zacht; eens zullen wy haer wederzien.

- Dood, dood! gilde de grysaerd, en wierp zich als een radeloos mensch op het lyk zyner dochter. ‘Zy hebben u vermoord, snikte hy, liefde van myn hart; onmeêdoogend vermoord door het feestgedruisch, zonder dat men naer het gesnik van uwen armen vader heeft willen luisteren..... Zy hebben u vermoord!....

Dan rigtte hy zich plotseling overeind, en naer het venster tredende, strekte hy zyne hand naer het hotel uit en riep: ‘Doe anderen niet, wat gy niet wilt dat u geschiede! Vloek over u allen!....’ De gasthuisnon vloog toe, en den arm van den wanhopigen vader vastgrypende, nokte zy met eene stem, waerin tranen klonken: ‘Hoû op! ik bid het u; die, welke gy vloekt, is myne moeder.’

De oude Jan sidderde by die woorden.

‘Uwe moeder! zegde hy. Ik beklaeg u, zuster!....

- God! bad zuster Mathilde; ik weet dat de vloek van weduwen en grysaerds verschrikkelyk is; maer dat deze niet tot by uwen troon opklimme. Erbarming voor myne pleegmoeder, indien zy pligtig mogt zyn aen de dood van dat ongelukkige kind.....

De deur werd geopend; Adelbert trad binnen.

‘Gy komt te laet, zegde de non.

Ik heb het gevreesd, was het antwoord des jongelings, en de hand der doode grypende, drukte hy die eene poos in de zyne.

- Nu is alles voor my gedaen, mynheer, stamelde de oude Hartman; want ik heb geen kind, geene liefde, geen geluk meer. Alles hebben zy my ontnomen, en het is meer dan tyd, dat ik ook sterf. O, mynheer, gy zult den ouden Hartman niet lang meer moeten onderhouden. Ik vraeg maer eene gunst, het is, zuster, dat ik naer het gasthuis mag komen en daer, door u verzorgd, sterven..... Ja, Anneke, ging de grysaerd weenend voort, terwyl hy zich over het lyk boog; ik zal u weldra in de eeuwige rust volgen!

Middelerwyl werd het feest der baronnes luisterryker en vrolyker.

Twee dagen nadien stond Paul onverschillig voor een der vensters van het hotel te zien, toen hy toevallig het oog op het nederige huis rigtte. De geknakte en niet meer verzorgde bloemen, welke op de vensterbank stonden, de geslotene vensters, de verwaerloozing, welke over het geheel verspreid lag, deden hem aen het voorval op den feest-avond denken.

Op dit oogenblik kwam de oude Tom door de zael.

‘Tom, sprak de jonge man; is het hier tegen-over dat de arme Jan Hartman woont?

- Ja, mynheer de baron.

- Het huis is gesloten..... verwaerloosd.....

- Hartman's dochter is over twee dagen gestorven.....

Paul ontstelde zich.

- Stierf zy den avond van het feest?

- Ja, mynheer de baron; en zonderling, mynheer, het was de freule van Herlicum.....

- Ik weet het, zwyg! onderbrak de baron, wien die herinnering pynlyk aendeed.

Paul dacht nog aen de gasthuiszuster, toen hy de lykdragers het huis zag binnentreden, en kort daerna droeg men de doodskist met een zwart kleed overdekt, langzaem weg. Achter dezelve ging een oud man, die door eene non in zynen gang ondersteund werd.

Paul beefde en murmelde ‘Isidora.’

Hy zag haer staroogend achterna, en hoorbaer klopte hem het hart. Het was inderdaed voor den baron een treffend tooneel, ryk aen gevoelens, ryk aen herinneringen, en voor de eerste mael, in langen tyd, voelde de jonge man eenen traen op zyne wangen lekken.

Een heldere schaterlach stoorde hem echter in zyne gedachten. Hy wendde zich om, en zag zyne vrouw Felicita, die al haer genoegen scheen te vinden, in eenen *épagneul* de sierlykste bloemen, op eene *étagère* geplaetst, te zien aen stukken byten en vernielen.....

Paul sloeg eenen blik van minachting op zyne vrouw, hief de schouders op en ging voorby.

VIII.

De baronnes van Weeleghom had, even als haer zoon, den lykstoet van de arme weduwe gezien, en de siddering die haer, op dat oogenblik, over de ledematen joeg, deed haer lang nadien nog huiveren.

Waerom? Zy wist het niet; want zelfs de voorzegging van het gemartelde Anneke, en de verwensching

van den ouden Hartman waren haer tot dan toe vreemd gebleven.

Des nachts droomde de baronnes van den lykstoet en zy waende den ouden vader dreigend voor haer bed te zien opryzen. Meer dan tien malen was zy uit den slaep wakker geschoten, en trachtte dan hare gedachte van het nederige huiske af te wenden; doch het was te vergeefs! De kleine wooning, met den levende en de doode, was altyd dáér om haer te pynigen.

Mevrouw was gelukkig dat het morgen werd.

In den loop van den dag zond zy Tom naer den ouden Hartman, met het voorstel om zyn huis te verkoopen; doch de dienstknecht was teruggekomen met het antwoord, dat de fabriekwerker ten stelligste met het hoofd geschud had.

'En niettemin, dacht de baronnes, moet ik dat vervallen hok in eigendom hebben. Ik wil het doen verdwynen, omdat de gedachte aen hetzelve my pynigt, omdat het my iets schynt te verwyten. Wat?.... Ik weet het niet; maer..... Tom, sprak zy luid op, roep dien werkman hier; ik zelve wil hem het aenbod hernieuwen.

Slechts weinige oogenblikken nadien trad Jan Hartman de kamer binnen, waer mevrouw zich bevond. De oude man was bescheiden genoeg geweest zyne zware klompen in den gang te laten staen, en de muts in de hand te nemen, alvorens binnen te komen. Ach! wat is hy witter van hairen,

dieper gerimpeld, meer gebogen en lydend dan over eenige dagen, toen zyne dochter nog leefde! De baronnes werd zeer ontsteld toen zy den ouden man aenstaerde; het was alsof eene misdadige haren regter zag.

‘Gy zyt vader Hartman? ving zy op welwillenden toon aen.

- Ja, mevrouw! stamelde de grysaerd.

- Het huis dat gy bewoont, is uw eigendom; wilt gy het my verkoopen?

De grysaerd schudde het hoofd, en neep de lippen zamen, als om meer kracht aen zyne weigering te geven.

‘Gy hebt ongelyk, Hartman; ik zou er u eene aenzienlyke som voor willen toetellen.

- Ik heb geen geld noodig, mevrouw.

- Mogelyk; later misschien.....

- Myne dagen zyn geteld, mevrouw; lang zal ik op de wereld niet meer rondsukkelen, en voor die weinige dagen zal my het brood niet meer te kort schieten.

- Maer gy hebt kinderen, bloedverwanten?

De werkman begon te weenen.

‘Kinderen? mevrouw, myn laetste kind is gestorven, op den avond dat gy feest vierdet. Het gedruisch van uwe muziek heeft myne dochter vermoord! De oude man sprak dat laetste woord met kracht uit, en een strael van gramschap blikkerde in zyne oogen.

De baronnes rigtte zich op, alsof zy door den vergiftigen angel eener slang gestoken werd.

‘Vergeef my, mevrouw! ging Hartman op zachteren toon voort; vergeef my als dat woord u treft. Neem een ander als gy wilt, ik ben er meê te vreden, maer voor my, mevrouw, is myn kind gestorven omdat uw feestgewoel het zyne rust belette..... Arm kind! - en de grysaerd sloeg de beenderige handen voor zyne oogen.

De baronnes rilde van het hoofd tot de voeten, en bragt den schrik, die haer beklemde, in betrekking met de nare droomen die haer gepynigd hadden.

‘Waerom hebt gy u niet tot my gewend? vroeg zy met ontroerde stem. Ik zou de rust van uw kind hebben doen eerbiedigen.

- Invloedryker menschen dan ik, hebben gepoogd u te verbidden, mevrouw; maer het was te laet en ook te vergeefs.

- Ik weet niets van dat alles! ging mevrouw onbeschaemd voort, en de gebiedende toon harer stem, ontnam aen Jan Hartman byna den laetsten sprankel moed, om datgene te zeggen, waervan het hart hem inderdaed overliep. Ware het denkbeeld hem niet bygebleven, dat het zyn weldoener zelve was, die de baronnes gesmeekt had, om het feestgedruisch te doen bedaren, hy zou op dat oogenblik aen de voeten der baronnes gezakt zyn en vergiffenis gevraegd hebben.

- Ik heb myne gedachte daerover, mevrouw! liet Jan er op volgen, en uw geweten zal u het best zeggen, of gy inderdaed pligtig zyt aen den dood van myn kind. Als dat zoo is, mevrouw, dan zal God u vinden; want wy, arme menschen, hebben wel dikwyls ongelyk hier op aerde; maer by Hem zal het anders zyn, mevrouw!

Het huiske tegen-over, zoo wel als de oude man, werden de baronnes by die woorden dubbel hatelyk, dubbel schrikverwekkend.

'Gy zoudt u willen wreken? sprak de baronnes.

- Neen, dat laet ik aen den goeden God over.

- Welnu, vader Hartman, hervatte mevrouw, terwyl zy den schrik bedwong, die haer door het hart stormde; de goede God zal er my geene schuld voor aen rekenen. Integendeel, Hy zal gedenken dat myne pleegdochter, zuster Mathilde, uw kind heeft opgepast en verzorgd.....

- O, mevrouw, ik dank u uit den grond myns harten! riep Jan Hartman plotseling uit, en op den tooverachtigen naem van de gasthuisnon alles vergetende, greep hy de hand der baronnes en drukte er zyne lippen op neêr.

De aristocratische vrouw trok die hand schielyk terug en wischte haer, zoo bedekt mogelyk, aen het kleed af.

'Laet ons dat alles daer laten, Hartman! zegde zy, en spreken wy over den verkoop van uw huis.

- Ach, mevrouw, ik mag het huis niet verkoopen.

- Zet u eens neêr, daer in dien gemakkelyken leuningstoel. Ik geef u vier duizend gulden voor uwe wooning.

De grysaerd schudde het hoofd.

'Ik verdubbel de som.

- Maer mevrouw, wat wilt gy toch met myne ellendige wooning doen. Ik ben er aen gehecht als aen myn leven, en my dunkt dat ik sterven zou, als ik ze moest verlaten. Daer heb ik eerst, na lange jaren smart en pyn geleden te hebben, kalmte en rust gevonden; myn kleinkind is er gestorven - dat lieve engeltje! myne dochter heeft er den geest gegeven, en ik, ik hoop er ook te sterven. Daerenboven het is een geschenk van dien goeden heer Adelbert, en daerom zeker moet het my heilig zyn. Na mynen dood, mevrouw, zal u niemand het bezit ervan betwisten - en by die woorden wischte Jan Hartman met den mouw van zyn vest, een dikken traen uit het oog.

- Dat zyn geene redenen! liet de baronnes ongeduldig er op volgen; gy moet weten dat ik u des noods dwingen kan.

- My dwingen?

- Wel ja. Wie zyt gy, en wie ben ik?....

- Wie gy zyt, en wie ik ben? herhaelde Jan Hartman langzaem opstaende en de baronnes scherp in het aengezigt ziende; want op die woorden was de eigenwaerde in dat eerlyke hart ontwaekt. Gy

wilt zeggen, mevrouw, ik ben ryk, gy zyt arm; ik ben iets, gy zyt niets; ik ben eene reuzin en gy zyt niets meer dan eene vlieg, dan eene mug. Alles wel, mevrouw; maer daer is nog eene justicie.....

- Wat justicie!.... Welnu, ik zal u doen zien tegen wie gy den oorlog voeren wilt.

- Mevrouw, doe wat gy niet laten kunt. Ik heb de eer u te groeten! - en met eene plotselinge beweging verliet Jan Hartman de kamer, terwyl mevrouw niet alleen een dieperen haet inzoog tegen het arme huiske; maer ook tegen den armen bewooner. Moest alles niet bukken voor den wil dier vrouw?

De baronnes was zeker niet in eene gunstige stemming en de graef van Hoogensteen, die kort daerna binnentrad, kwam ter kwader ure. Wy laten eenige oogenblikken voorby gaen, en wyzen den lezer dan op de uitdrukking en houding van die twee persoonen.

Men zag het wel op hunne gelaetstrekken, zy waren niet te vreden. De graef bedwong echter het misnoegen, dat hem van tyd tot tyd uit de oogen blonk. De baronnes neep de fyne lippen zamen, en men zou gezegd hebben, dat zy dezelve tot bloedens beet; zy zat diep en zwygend in hare *causeuse* gedoken, terwyl de graef, om zich eene onverschillige houding te geven, eene marsch tegen de glasruiten trommelde.

‘Ik had gedacht, graef, zoo vatte de baronnes het onderbroken gesprek weder op, dat gy gelukkiger in uwe poogingen zoudt geweest zyn. Vóór het huwelyk

onzer kinderen hadt gy my van dat alles, als van eene zekerheid gesproken, en thans.....

- Vindt mevrouw de baronnes zich in hare hoop bedrogen, en uit spyt weigert zy my wat ik haer vraeg. Maer wat wilt gy, de zaken zyn zoo en niet anders, en ik ben niet in staet den wil des konings, in dit opzigt, eene andere wending te geven.

- In dit opzigt?.... hervatte de baronnes. Gy wilt dus zeggen, ging zy eenigzins bitsig voort, dat gy in een ander opzigt eene onbepaelde magt, een grenzeloozen invloed geniet.....

- Voorzeker.

- Ik glimlach om die woorden, heer graef. Gy wilt dus zeggen: ‘Hofdame der koningin wil of kan ik u niet doen worden; maer vraeg my eene andere gunst, en ik zal ze u bezorgen.’ Graef van Hoogensteen gy zyt een volmaekt..... komediant!

- Komediant! liet de graef er op volgen. Mevrouw, gy beleedigt my.

Daerna wierp hy eenen blik van minachting op de baronnes, en wandelde het vertrek op en neder.

De baronnes hervatte:

‘Ik heb geen doel om u te beleedigen; doch zoo de waerheid u kwetst, welnu het zy dan zoo.

De graef stond stil en de baronnes zag hem met een uitdagenden blik aen. Het onweêr pakte zich allengs al meer boven het hoofd dezer twee persoonen zamen. De baronnes scheen de woede van den graef

gedurig te willen aenhitsen; doch dit was inderdaed zoo gemakkelyk niet. De hardnekkigheid dier vrouw, zou echter den bedaerdsten mensch in eene slechte luim gebragt hebben. Na een oogenblik wachtens, hervatte van Hoogensteen zyne wandeling.

'Gy hadt veel beloften, graef, toen myn zoon uwe dochter nog niet tot vrouw genomen had; maer nu eenmael uw wensch vervuld is.....

- Myn wensch? Maer, mevrouw, herinner u, dat gy my dat huwelyk als eene genade hebt afgesmeekt..... Doch genoeg, indien ik al mynen invloed niet gebezigd heb, mevrouw, om uw trotsch verlangen te voldoen, om u te doen schitteren aen het hof, in de hoogste kringen der wereld; indien ik u niet hebt ingeleid in de *diplomatie* en staetkundige *intrigues,* hetgeen gy zoo vurig scheent te verlangen - dan is het..... dat ik daertoe myne redenen had.

De baronnes werd beurtelings bleek en rood.

'Ha, gy hadt uwe redenen! zegde zy nydig. Nog eens, graef, gy zyt een komediant, en nog wel een gefloten komediant.....

Het vuer schoot den graef uit de oogen.

'Ja, een gefloten komediant, die duizende uitvlugtsels zoekt om te doen gelooven, dat het aen duizende redenen te wyten is, dat hy gefloten werd.....

- Gy *persifleert* overheerlyk, mevrouw.

De baronnes voelde dat zy haer doel bereiken, en den graef eens voor goed uit die yskoude kalmte

schudden zou, waerin zy hem steeds ontmoette.

‘Of denkt gy, mynheer de graef, dat ik nog aen uwen invloed geloof hecht. Gy vermoogt niets, niets - hoegenaemd niets aen het hof, anders zoudt gy myne wenschen vervuld hebben. Gy zegt redenen gehad te hebben, waerom gy al uwen invloed niet gebruikt hebt! Woorden, mynheer de graef, ydele woorden, waeronder gy uwe onmagt thans wilt verbergen.

- Ja, ik had redenen.

- En die waren?

- Mevrouw, gy hebt u reeds zulke weinig kiesche woorden laten ontvallen, dat ik my veroorlooven zal, er ook een enkel te zeggen: Gy hebt my bedrogen.

- Bedrogen?

De graef kwam met zyne ellebogen op de tafel leunen, en antwoordde:

‘Ja, bedrogen. Gy hadt my doen verstaen, dat gy onmetelyk ryk waert, en ik hoopte daerop, zoo als gy hooptet op myn onmetelyken invloed. Nu ik een helderen blik in uwe geldkas heb kunnen slaen, heb ik my bedrogen gezien; want gy bezit de helft niet van hetgeen het algemeen denkt. Gy voert zelfs eene pracht, die gy niet kunt volhouden, en indien het zóó voortgaet, dan vrees ik dat onze kinderen wel *debet*, maer geen *credit* zullen te erven hebben.....

Die woorden werden langzaem, en met tartenden nadruk uitgesproken. De baronnes was opgesprongen,

als had eene adder haer gestoken. Zy wilde spreken; maer wat zoude zy op de waerheid antwoorden? Zy stamelde, wel is waer, eenige onzamenhangende woorden; doch zy vond er geene scherp genoeg om den graef op hare beurt te pynigen. Thans gevoelde zy weêr al de magt van dien man, en zy had byna spyt, het onweder, dat haer alleen verpletterde, te hebben doen ontstaen.

‘Maskers af, mevrouw! ging de graef voort; wy hebben elkander bedrogen; ik bezat den invloed niet, welken ik u voorspiegelde, en gy ook bezat geenszins een onmetelyken rykdom. De wereld verkeert in het denkbeeld, dat wy onze hoogste wenschen bereikt hebben, en zy weet niet dat wy hier, tusschen vier muren, elkander het bedrog verwyten, waerin wy van weêrskanten gedompeld zyn.

- Ik heb u nooit gezegd, dat ik onmetelyk ryk was; maer gy, gy hebt my steeds van uwen onmetelyken invloed gesproken.

- Welnu, mevrouw! grynslachte de graef gelyk een duivel; dan zyt gy de meest bedrogene: gy hadt iets, ik had niets.

Die bekentenis verpletterde de baronnes.

‘Ik had niets dan myn adellyken naem, en een aenzienlyk krediet! ging de graef voort.

- Uw krediet is ver te zoeken! hervatte de baronnes; uw adellyke naem?.... Maer, gy zyt slechts een.....

- Spreek het woord maer uit, mevrouw!

- Een *parvenu.*

- En toch waert gy gelukkig, de hand van uwen zoon te mogen geven aen de dochter van dien *parvenu*, zoo als gy den vader noemen wilt..... Luister, mevrouw, wy hebben elkander nu ontmaskerd, en zien elkaêr thans vlak in het aengezigt. Elk onzer haet den andere evenzeer; maer toch zyn wy aen elkaêr verbonden, mevrouw, en het ware het beste de handen in-een te slaen, en te zamen datgene op te bouwen, wat wy reeds in onze magt waenden..... Laet ons vrienden zyn, mevrouw.

- Nooit! zegde de baronnes, met eene diepe verontwaerdiging.

De graef verliet de houding, die hy tot dan toe aen de tafel bewaerd had.

'Gy hebt ongelyk, mevrouw! sprak hy. Eens zal het u berouwen, myn aenbod niet te hebben aenvaerd, en dan zal het misschien te laet zyn. Thans zyn wy nog in staet de wereld te begoochelen; met een deel van uw fortuin zou het myne eenigzins te redden zyn, en vrienden zouden ons niet ontbreken. Indien gy weigert, dan vang ik het bankroet aen, om u weldra achter my te zien springen.

- Gy zyt een ellendig mensch, en ik zal u ontmaskeren!

- Neen, zegde de graef kalm, dat zult gy niet; want dan werpt gy ook het schandmerk op u-zelve

en op uwen zoon. Dan vernietigt gy heel en al de toekomst, welke u thans nog een weinig hoop voorspiegelt, indien gy u met my wildet verstaen.

- Ik haet u te veel!

- Gy zyt te driftig, te zeer opgewonden, om thans kalm over die zaek te spreken.

- Lafhartig mensch! riep de baronnes, terwyl tranen van wanhoop en spyt haer uit de oogen sprongen. Gy hebt my in het diepste ongeluk gestort, gy hebt my met schande overladen!

De deur was, by den aenvang van dat gezegde, plotseling geopend en bleek als een doode, stond Paul op den dorpel de woorden zyner moeder aen te hooren. De graef sidderde toen hy het bleeke wezen, van den jongen baron zag, waerin de oogen als sterren vonkelden: hy meende er eene bedreiging tot den dood toe in te lezen. Onwillekeurig greep van Hoogensteen naer eene der pistolen, welke aen den muer hingen, als om zich in verdediging te stellen.

‘Laet dat zoo, graef van Hoogensteen! zegde de jonge man. Ik wil uw leven niet, hoe ellendig gy ook zyn moogt; want ik heb het gesprek, dat gy met myne moeder gehouden hebt, afgeluisterd. Ja, gy hebt ons met schande overladen, en al is uwe dochter myne echtgenoote, al zyn wy door de banden des bloeds innig aen elkander verbonden, ik wil geene gemeenschap meer met u. Verberg, zoolang gy kunt, uw bedrog voor de wereld, wy zullen u niet aen den

schandpael zetten; doch indien gy gevallen zyt, zullen wy u ook geen stuk brood toereiken. Ga, want toefdet gy langer hier, dan zou er kunnen gebeuren wat gy zoo even vreesdet!....

Zoo mannelyk had de baronnes, zoo min als de graef, den jongen baron nooit gezien. Als door eene magnetische kracht gedwongen, verliet van Hoogensteen het vertrek; hy vond geene woorden van verontschuldiging of gramschap. Hy wierp enkel een vlammenden blik op zynen schoonzoon, en morde eenige woorden tusschen de tanden.

De baron was met zyne moeder alleen; hy sloot zorgvuldig de deur en kwam daerna, de armen over de borst gekruist, voor haer staen. De baronnes zag hem strak in de oogen en stamelde met eene diep bewogene stem:

‘Paul, Paul! myn zoon!

Na eenen oogenblik sprak de baron:

‘Myn zoon! zegt gy. In tegenwoordigheid van dien ellendeling heb ik u geen woord van verwyt willen doen: ik weet, het is eene misdaed zyne moeder een hard woord toe te sturen; maer, mevrouw! gy hebt niet altyd gehandeld als eene goede moeder jegens uw kind, en van dien kant zyt gy even schuldig als de graef van Hoogensteen.

- Wat wilt gy zeggen, Paul?

- Dat gy uwen zoon, even als de graef van Hoogensteen zyne dochter, aen de gelden eerzucht hebt

opgeofferd. Gy hebt u beiden beyverd twee harten aen elkander te kluisteren, wier gevoelens zich nooit zullen versmelten. Moeder! ik bemin de vrouw niet, aen welke ik verbonden ben; zy ook, zy heeft geene liefde voor my. Aen wie de schuld als wy een rampzalig leven en ellendig einde zullen hebben?

De baronnes was in hare *causeuse* terug gezakt; hare tong was als verlamd. De zoon leunde op de marmeren schouw en liet het hoofd in den palm der hand zakken. Zyne woede was over; hy was mismoedig en tranen rolden hem over de wangen.

'Moeder! hervatte hy, er is maer ééne vrouw in de wereld, welke ik innig bemind heb, en dat was Isidora. My dunkt dat zy alleen in staet was, om my gelukkig te doen zyn op deze wereld. Lang heb ik haer vergeten; maer altyd - altyd komt die wonde terug. Het is dan waer, dat hy die ééns bemind heeft, altyd de wonde ervan in zyn hart omdraegt.....

De baronnes deed zich geweld aen, en antwoordde:

'Isidora was geene vrouw voor uwen stand, Paul. Spreek daer nooit meer over, of wilt gy my dan van verdriet doen sterven! Zyn wy niet reeds ongelukkig genoeg, in onze schoonste hoop bedrogen te zyn? Ik had op het hof gehoopt en meer dan ooit draeit het my den rug toe; ik had in de hofhouding der koningin de plaets willen bezetten, die my meer dan eene andere toekomt, en ik word terug gestooten.

- Altyd die droomen van eerzucht, en nooit eene

gedachte aen het hart van uwen zoon. Ik heb Isidora verlangd, gy hebt my eene andere opgedrongen, omdat gy dacht, ongelukkige moeder! dat zy u meer luister zou toebrengen.

- Laet my in vrede, met uwe dwaze droomeryen; herinner my dat alles niet meer. Gy zyt nog slechts een kind, dat op ieder uer van den dag een ander speelgoed wenscht te bezitten, en het nieuwe ook altyd met de meeste drift najaegt. Eerst wildet gy Isidora, dan verstiet gy haer; daerna eischtet gy Felicita, die gy nu ook weêr van u afstoot: vandaeg zult gy eene derde verlangen, die morgen voor eene vierde zal moeten plaets maken. Vandaeg dit - morgen dat speelgoed.

Dáérin sprak mevrouw van Weeleghom waerheid; doch aen wie de schuld, dat de kwade, ligtzinnige driften zoo onstuimig in de ziel van Paul, tegen de beste en edelste opwellingen worstelden? dat nu deze, dan gene drift zich van zyn hart meester maekte? Zeker moest dit wel aen de opvoeding geweten worden, welke hy als kind; aen de leiding, welke hy als jongeling genoten had. De edele gevoelens waren nooit in zyne ziel aengekweekt, zy welden uit hunne natuer op; - de kwade waren nooit beteugeld geworden.

Terwyl dat pynlyk tooneel plaets greep, tusschen den graef van Hoogensteen en de baronnes, en daerna tusschen deze laetste en den baron, vermaekte de

jonge vrouw van Paul zich nog, met den *épagneul* de sierlykste bloemen te zien vernielen, tot dat de graef, haer vader, het vertrek binnen trad en haer in dat kostbaer vermaek stoorde.

‘Felicita! sprak de graef.

- Vader! antwoordde de jonge ligtzinnige. Hemel! wat ziet gy er bleek uit? en lagchend liet zy er onmiddellyk opvolgen: Hoe vindt gy dien kwaedaerdigen *épagneul*, vader, die eene zoo onverbiddelyke verwoesting in de bloemen der baronnes heeft aengerigt? - en zy schaterde van lagchen.

- Hoû op met lagchen, Felicita! Kom, volg my naer uwe kamer; ik moet u spreken, alvorens ik dit huis verlaet! - en als een dartel kind hing zy aen den arm des vaders, en bereikte het aengeduide vertrek.

Toen zy zag, dat haer vader de deur sloot en behoedzaem rondzag of niemand hen kon afluisteren, verging de zucht tot vrolykheid by Felicita. Zy begon integendeel te sidderen voor den onrustigen blik van den graef, en met bevende lippen stamelde zy:

‘Maer wat is er dan toch gebeurd?

De graef liet zich op eene rustbank neêrvallen en drukte zich het hoofd tusschen zyne twee handen, alsof de prangendste wanhoop hem folterde.

‘Maer nog eens, vader, wat is u dan toch overkomen? hervatte Felicita, met eene levendige belangstelling. Dan werd zy gevoelig aen de vaderlyke

smart, omstrengelde hem met hare beide armen en kuste hem het rimpelend voorhoofd.

'Gy zyt een goed kind! zegde de graef. Ik kan u myne smart toevertrouwen; welligt kunt gy my helpen.

- Spreek, spreek vader!

- Felicita, gy weet het, wy waren zoo ryk niet als de wereld het vermeende, en het was hoog tyd dat er een middel werd aengeschaft, om de gaten te vullen welke de groote uitgaven in onze fortuin gemaekt hadden. Ik had gehoopt op uwe schoonheid, lief kind! die heel den adel der stad boeide: ik rekende op een schitterend huwelyk..... Ha! wy hebben ons bedrogen in het huwelyk met den baron Paul.

- Bedrogen?

- Ja, Felicita; de baronnes bezit die onmetelyke schatten in papier niet, waervan men my in vertrouwen gesproken had. Zoo even heb ik haer eene tamelyk aenzienlyke som gevraegd, om my voor eenige dagen uit dreigende moeijelykheden te redden, en van het eene gezegde tot het andere overgaende, is eindelyk de bange waerheid aen het licht gekomen. Ja, ik ben bedrogen! riep de graef in folterende wanhoop uit; ik ben bestolen!....

De jonge vrouw hield den adem in.

'Had ik beter uit myne oogen gezien, ging de *berekenende* vader voort, dan zoudt gy een huwelyk hebben aengegaen, dat ons een onmetelyken rykdom

zou bezorgd hebben. Wat al schitterende partyen werden u voorgesteld!.... Felicita, riep de graef plotseling uit, en zich met drift oprigtende; ik *moet* geld hebben!

- Geld? Hemel! ik bezit er geen.

- Maer de baronnes bezit toch wel zóóveel, dat zy my redden kan. Ga tot haer, vraeg haer wat zy my zoo hardnekkig weigert; gy toch moet invloed op haer hebben.

- Gy bedriegt u, vader.

- Hoe, ik bedrieg my?....

De tranen gudsten de jonge vrouw over de wangen. De vrolykheid was geheel en al geweken, en zy had plaets gemaekt voor eene diepe smart.

'O, riep zy uit, met den angst op het gelaet afgeteekend; o, geef my myne vryheid weêr, vader! Ik bemin den man niet, aen welken ik verbonden ben. Een oogenblik dacht ik, dat hy my lief was; maer nu, nu gevoel ik, dat gedurig in zyn byzyn te leven, voor my een ondragelyke last worden zal!

- Kinderachtigheid! mompelde de graef ontevreden. Wat gedaen is blyft gedaen. Het is dat niet wat ik u vraeg, Felicita: ik vraeg u geld, en zoo ik geen geld bekom, dan ben ik morgen..... bankroet.

- Bankroet? zegt gy.

- Ja, dat zal, dat moet er van komen.

- Dat is verschrikkelyk!

- Welnu, gebruik dan uwen invloed, om my te redden.

- Ik kan het niet. De baronnes bemint my niet; minder dan aen eenig ander zal zy my geven, wat gy verlangt. Bankroet!.... Maer wat zal de wereld zeggen van die schande?.... Waer kan uwe dochter dan nog verschynen?.... De hooge kringen zullen my verstooten; overal waer ik vroeger geëerbiedigd werd, daer zal men nu de dochter van den bankroetier met minachting aenzien.....

- Daerom moet gy my redden.

- God! ik kan het niet.

- Hebt gy geen geld beschikbaer?

- Ik ben zelfs by mynen juwelier in schulden, zonder dat de baron het weet.

- Gy hebt juweelen!

De jonge vrouw verbleekte.

De graef bemerkte het, en zyn helle oogslag had welhaest het juweel-kistje gezien, dat naest hem op eene tafel stond. Eene helsche gedachte vloog hem plotseling door den geest; hy werd weêr de fyne en looze berekenaer. Schynbaer in gedachten verzonken, ging hy eenige oogenblikken in de kamer op en neêr, en Felicita wachtte, met een kloppend hart, het vervolg zyner woorden. Een gelukkige lichtstraal blonk uit hare oogen, toen zy haren vader hoorde zeggen:

‘Maer neen! ik mag u het gelukkig bezit van die kostbaerheden niet ontrooven.

By die woorden ligtte de graef het gebogen hoofd op; een glimlach kwam zyn oog verhelderen, en op een blyden toon, die aenduidde dat hy het verdriet plotseling van zich afschudde, zegde hy:

'Doch waerom my zoo dwaes de hersens vermoeijen? Ik heb vrienden in overvloed, en men zal den graef van Hoogensteen niet in de moeijelykheid laten, waerin hy zich bevindt.

- Ja, gy hebt vrienden, vader! zegde Felicita; neen, alles is nog niet verloren.....

- Genoeg! onderbrak de graef; laet ons daerover niet meer spreken. Kom, Felicita, zet u aen de piano en speel een der heerlykste walsen van Strauss of Labitzki, om my het laetste overschot van de sombere gedachten uit het hoofd te jagen..... Dat ik zoo dwaes was, niet op myne vrienden te rekenen!.... lachte de graef.

Wispelturig kind als zy was, zette Felicita zich aen de piano, en reeds vergetende wat schrikkelyk geheim haer vader daer zoo even ontvouwd had, deed zy hare vingeren over de toetsen vliegen, en de toonen dansten als sylphen door het vertrek heen.

De graef stond achter haer, digt by de tafel, waerop zich het juweel-kistje bevond. Zyn blik was onrustig en men zag wel, dat hy daer zoo even, toen hy glimlachte, slechts gehuicheld had.

Terwyl Felicita speelde, stak hy zyne magere hand bibberend achteruit, en hield tevens zyne brandende

blikken op zyne dochter gerigt. De opengespreide vingeren der hand werden voorzigtig naer het juweelkistje uitgestrekt; koortsachtig grepen zy hetzelve vast, en snel als de bliksem was het kostbare voorwerp in eenen der achterzakken van het kleed des graven verdwenen. Juist keerde de vrolyke Felicita zich om, en vroeg met een kinderlyken lach op het aengezigt: ‘Wat dunkt u, vader?’ en de graef antwoordde even glimlagchend, zelfs uitgelaten: ‘Overheerlyk, lief kind!’

De veinsaerd drukte nogmaels eenen kus op het voorhoofd van zyn kind, en sprak geen enkel woord meer van hetgeen er by de baronnes gebeurd was; hy scheen gelukkig en opgeruimd, en verliet weldra het vertrek zyner dochter met het losse gezegde: ‘dat hy zyne zaken ging regelen, en het geluk hoopte te hebben, zyne dochter dien avond by eenen zyner vrienden te ontmoeten.’

Aen de deur gekomen, wierp zich de graef van Hoogensteen in het rytuig dat hem wachtte, en weldra rolde het prachtige vierspan de poort uit. De graef wilde denzelfden avond nog zyn afgelegen buitengoed bereiken, om zich aen het lastige bezoek zyner schuldeischers te onttrekken.

Kortom gezegd, de fortuin van den graef van Hoogensteen was er letterlyk ‘door.’ Reeds geruimen tyd had hy zich, nu hier dan daer, door geldleeningen uit de verlegenheid trachten te redden;

doch dat middel was eindelyk uitgeput, en hy zag nu het onvermydelyk bankroet voor oogen.

Doch laet ons naer het vertrek van de jonge Felicita terugkeeren.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.